

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
Deel I - Rechtspraak	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Ambtenarenrecht	6
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	6
Asiel, migratie en burgerschap (S – V)	10
Belastingen	15
Belastingen, btw (Fi - S)	16
Belastingen, douane en tariefindeling	20
Beslag	22
Bestuursrecht	22
Brexit	22
Consumenten (C)	23
COVID-19	28
Detentie en politieonderzoek (S)	32
Diensten, elektronische communicatiediensten	32
Digitale markt	34
Discriminatie	34
Eigendomsrecht	34
Energiemarkt	35
Erfrecht	35
Familielieven en familierecht (Fa – SZ)	36
Financiële diensten en markten (B – S)	38
Gewasbeschermingsmiddelen	38
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	38
Godsdienstvrijheid (B)	39
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	39
Handel en anti-dumping	40
IE - Intellectuele eigendom	41
Institutioneel recht	44
IPR	45
Landbouw en visserij (B)	47
LHBT-rechten	48

Luchtvaart (C).....	49
Mededinging	52
Milieu, natuur, duurzame energie.....	52
Onderwijs	54
Overlevering en uitlevering (S).....	55
Privacy en persoonsgegevens	57
Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht	60
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel	61
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	62
Rechtsbeginselen EU	62
Rechtsstaat en rechterlijke macht	63
Recht op leven	66
Rijbewijs.....	67
Salduz.....	68
Schengen	68
Sport	69
Staatssteun	69
Strafrecht	72
Tabak.....	74
Toegang tot documenten (B).....	75
Verkiezingen	76
Vervoer (B).....	76
Verzekeringen	77
Vrijheid van meningsuiting (S)	77
Witwassen en terrorisme (S).....	79
Deel II - Algemeen	80
Cursus en opleiding.....	80
Nieuwsbrieven.....	81
NL zaken bij het HvJEU.....	82
NL zaken bij het EHRM	93

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 19 maart 2020 - zaak C-45/19 - Compañía de Tranvías de La Coruña – Spanje - ECLI:EU:C:2020:224 – arrest

Openbaar personenvervoer per spoor en over de weg – Verstrijken openbaardienstcontracten

Verordening (EG) nr. 1370/2007. Dit verzoek is ingediend in het geding tussen Compañía de Tranvías en de gemeenteraad van La Coruña betreffende de duur van het openbaarvervoercontract dat onderhands is gegend aan Compañía de Tranvías.

Hof: Artikel 8, lid 3, tweede alinea, tweede zin, van verordening (EG) nr. 1370/2007 moet aldus worden uitgelegd dat de in deze bepaling vastgestelde maximumduur van 30 jaar voor de in artikel 8, lid 3, onder b), van deze verordening bedoelde contracten begint te lopen op de datum van inwerkingtreding van deze verordening.

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 - gevoegde zaken C-496/18 en C-497/18 - Hungeod Közlekedésfejlesztési, Földmérési, Út- és Vasúttervezési Kft. – Hongarije - ECLI:EU:C:2020:240 – conclusie - arrest

Overheidsopdrachten – Ambtshalve beroep op grond van nieuwe wettelijke regeling – Rechtszekerheidsbeginsel – Oplegging boeten aan aanbestedende dienst en inschrijvers

Richtlijn 89/665/EEG. Richtlijn 92/13/EEG. Richtlijn 2014/24/EU. Richtlijn 2014/25/EU. De centrale vraag in deze zaken: is het op grond van het Unierecht voor een overheidsinstantie mogelijk om ambtshalve beroep in te stellen inzake wijzigingen van overheidsopdrachten na het verstrijken van de termijnen die daartoe zijn vastgelegd in de ten tijde van wijzigingen van kracht zijnde nationale wettelijke regelingen, wanneer dat beroep jaren na de wijzigingen leidt tot het opleggen van sancties aan beide bij de opdrachten betrokken partijen?

Hof: De overwegingen 25 en 27 van richtlijn 2007/66/EG, artikel 1, leden 1 en 3, van richtlijn 89/665/EEG, artikel 1, leden 1 en 3, van richtlijn 92/13/EEG, artikel 83, leden 1 en 2, van richtlijn 2014/24/EU, en artikel 99, leden 1 en 2, van richtlijn 2014/25/EU moeten aldus worden uitgelegd dat zij de lidstaten verplichten noch verbieden een regeling vast te stellen waarbij een toezichthoudende autoriteit, ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Unie, ambtshalve een beroepsprocedure kan inleiden om inbreuken op de regelgeving inzake overheidsopdrachten te controleren. Ingeval in een dergelijke procedure wordt voorzien, valt die evenwel binnen de werkingssfeer van het Unierecht voor zover de overheidsopdrachten waarop dat beroep betrekking heeft binnen de materiële werkingssfeer van de aanbestedingsrichtlijnen vallen, en moet die procedure dus in overeenstemming zijn met het Unierecht, inclusief de algemene beginselen ervan, waaronder het algemeen beginsel van rechtszekerheid.

Het algemeen beginsel van rechtszekerheid verzet zich ertegen dat een nieuwe nationale regeling bepaalt dat een beroepsprocedure die een toezichthoudende autoriteit ambtshalve ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Unie inleidt om de wettigheid van wijzigingen op aanbestedingsovereenkomsten te controleren, mag worden ingesteld binnen de in deze regeling vastgestelde vervalttermijn, zelfs wanneer de vervalttermijn die is vastgesteld in de vorige, ten tijde van de wijzigingen geldende regeling reeds is verstreken.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Estland – 2 maart 2020 – zaak C-6/20 – Innove

Voedselsteun – Aanbesteding – Mag erkenning op grond van levensmiddelenwet vereist worden?

Richtlijn 2004/18/EG. Verordening (EG) nr. 853/2004. Besluit C(2013) 9527. De hoofdvraag van het geding is of in het geval van verstrekking van voedselsteun, als voorwaarde voor de plaatsing van een boven de internationale drempelwaarde uitkomende overheidsopdracht de eis kan worden gesteld dat de inschrijver op het moment van indiening van de inschrijving over een erkenning van

de Estse autoriteiten op grond van de levensmiddelenwet beschikt dan wel dat hij aan de Estse registratie- en erkenningsplicht voldoet, en of, in het geval dat een dergelijk vereiste voor buitenlandse inschrijvers een bovenmatige beperking vormt, in een situatie waarin de opdracht eerder door de bevoegde instantie in het binnenland is onderzocht, op grond van een gewijzigde uitlegging van de wet en de richtlijn 2004/18 een beslissing betreffende de toepassing van een financiële correctie mag worden genomen. De verwijzende rechter is het eens met de rechter in eerste aanleg en stelt dat Estse inschrijvers die voordien ervaring met een activiteit in Estland hebben opgedaan een betere positie hadden dan andere ondernemers met soortgelijke ervaring in andere landen van de Unie. Bijgevolg is het van belang om na te gaan of het waarborgen van de voedselveiligheid en de verwezenlijking van de doelstellingen van de overheidsopdracht rechtvaardigen dat aan de inschrijvers een beperking wordt opgelegd. Volgens de verwijzende rechter is het bij een overheidsopdracht die de internationale drempelwaarde overschrijdt onevenredig om dit van de inschrijvers te verlangen.

COVID-19

- Coronacrisis mogelijk van invloed op verloop aanbestedingsprocedures ([Europa decentraal](#))

Ambtenarenrecht

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 26 maart 2020 - Gevoegde zaken C-119/19 P en C-126/19 P - Europese Commissie/Francisco Carreras Sequeros e.a. en Raad van de Europese Unie/Francisco Carreras Sequeros e.a. - ECLI:EU:C:2020:229 – [conclusie](#)

Hogere voorziening – Ambtenarenrecht - Jaarlijks verlof

Artikel 31, lid 2 EU Handvest. Artikel 31, lid 2, EU Handvest waarborgt het recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon, maar bevat geen regeling voor de duur ervan. Hoe moet dan een nieuwe regeling worden beoordeeld die personeelsleden van de Unie aanzienlijk minder verlofdagen dan voorheen toekent?

De A-G geeft het volgende in overweging. De incidentele hogere voorziening van de Raad van de Europese Unie in zaak C-119/19 P wordt niet-ontvankelijk verklaard. Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 4 december 2018, Carreras Sequeros e.a./Commissie (T-518/16, EU:T:2018:873), wordt vernietigd. Het eerste middel in zaak T-518/16, Carreras Sequeros e.a./Commissie, met betrekking tot een vermeende schending van de bijzondere aard en het doel van het recht op jaarlijks verlof, wordt afgewezen. De zaak wordt naar het Gerecht terugverwezen voor een uitspraak over de resterende middelen. De hogere voorziening van de Raad in zaak C-126/19 P wordt voor het overige afgewezen.

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 5 maart 2020 – zaak C-135/19 – Pensionsversicherungsanstalt – Oostenrijk - ECLI:EU:C:2020:177 – geen conclusie – [arrest](#)

Revalidatie-uitkering - Prestatie bij ziekte?

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verweerster in het hoofdgeding heeft de Oostenrijkse nationaliteit. Na in Oostenrijk te hebben gewoond en gewerkt, is zij in 1990 naar Duitsland verhuisd, waar ze sindsdien woont en tot 2013 heeft gewerkt. In Oostenrijk en Duitsland heeft zij respectievelijk 59 maanden en 235 maanden van verzekering vervuld. Op 18 juni 2015 heeft verweerster in het hoofdgeding, hoewel zij sinds haar verhuizing naar Duitsland niet meer bij het Oostenrijkse wettelijke socialezekerheidsstelsel was aangesloten, bij de Pensionsversicherungsanstalt een aanvraag ingediend voor de toekenning van een invaliditeitspensioen, subsidiair, voor de toezegging van maatregelen op het gebied van medische revalidatie en een revalidatie-uitkering of, meer subsidiair, maatregelen op het gebied van beroepsrevalidatie. De aanvraag is afgewezen op grond dat verweerster in het hoofdgeding niet invalide was en dat zij hoe dan ook niet onder het Oostenrijkse

wettelijke socialezekerheidsstelsel viel en niet had aangetoond dat er een voldoende nauwe band met dit stelsel bestond. Verweerster in het hoofdgeding heeft tegen deze afwijzing beroep ingesteld.

Hof: Een revalidatie-uitkering vormt een prestatie bij ziekte in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van verordening (EG) nr. 883/2004.

Verordening nr. 883/2004 verzet zich niet tegen een situatie waarin een persoon die niet langer is aangesloten bij het socialezekerheidsstelsel van zijn lidstaat van herkomst nadat hij daar zijn beroepsactiviteit heeft beëindigd en zijn woonplaats heeft verplaatst naar een andere lidstaat, waar hij heeft gewerkt en het merendeel van de tijdvakken van verzekering heeft vervuld, door het bevoegde orgaan van zijn lidstaat van herkomst de toekenning van een uitkering als de in het hoofdgeding aan de orde zijnde revalidatie-uitkering wordt geweigerd, aangezien deze persoon niet is onderworpen aan de wetgeving van zijn lidstaat van herkomst, maar aan die van de lidstaat van zijn woonplaats.

 EU-Hof: Oostenrijkse revalidatie-uitkering is een uitkering bij ziekte. ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 12 maart 2020 – zaak C-769/18 - Caisse d’assurance retraite et de la santé au travail d’Alsace-Moselle - Frankrijk - ECLI:EU:C:2020:203 – geen conclusie - arrest

Ouderdomspensioen - Uitkering voor de opvoeding van een gehandicapt kind in een andere lidstaat

Verordening (EG) nr. 883/2004. Tsjechië en Duitsland hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de caisse d’assurance retraite et de la santé au travail d’Alsace, enerzijds en SJ en de minister belast met de sociale zekerheid anderzijds over de inaanmerkingneming, bij de berekening van het ouderdomspensioen van SJ, van de verlenging van de loopbaanduur waarop zij wegens de opvoeding van haar gehandicapte kind aanspraak zou kunnen maken.

Hof: Artikel 3 van verordening (EG) nr. 883/2004 moet aldus worden uitgelegd dat de in § 35a van boek VIII van het Sozialgesetzbuch (Duits sociaal wetboek) bedoelde bijstand voor de integratie van kinderen en adolescenten met een geestelijke handicap, geen prestatie in de zin van artikel 3 is, en dus niet binnen de materiële werkingssfeer van deze verordening valt.

Artikel 5 van verordening nr. 883/2004, moet aldus worden uitgelegd dat:

– de in artikel L. 541-1 van het Frans wetboek van sociale zekerheid bedoelde opvoedingsuitkering voor kinderen met een handicap en de bijstand voor de integratie van kinderen en adolescenten met een geestelijke handicap waarin is voorzien bij § 35a van boek VIII van het Duitse sociaal wetboek niet kunnen worden beschouwd als gelijkgestelde prestaties in de zin van artikel 5, onder a), van deze verordening.

– het in artikel 5, onder b), van verordening nr. 883/2004 neergelegde beginsel van gelijkstelling van de feiten van toepassing is in omstandigheden als die van het hoofdgeding. Het staat dus aan de bevoegde Franse autoriteiten om te bepalen of het vereiste feit in de zin van deze bepaling in casu bewezen is. Hierbij moeten deze autoriteiten met soortgelijke feiten die zich in Duitsland hebben voorgedaan rekening houden alsof deze zich op het eigen grondgebied hebben voorgedaan.

HvJ - ARREST - 19 maart 2020 - Gevoegde zaken C-103/18 en C-429/18 - Sánchez Ruiz Fernández Álvarez e.a. - Spanje -ECLI:EU:C:2020:219 – persbericht - geen conclusie - arrest

Begrip ,opeenvolgende arbeidsovereenkomsten of -verhoudingen voor bepaalde tijd’

Richtlijn 1999/70/EG. Deze verzoeken zijn ingediend in het kader van twee gedingen tussen werknemers van de autonome regio Madrid over de erkenning van deze personen als leden van het vast statutair personeel of, subsidiair, als overheidspersoneel met een vergelijkbaar statuut als dit personeel, waarop de beginselen van bestendigheid en niet-overplaatsbaarheid van toepassing zijn.

Hof: De lidstaten mogen de situatie van een werknemer die op grond van meerdere aanstellingen een post ad interim blijft bezetten zonder dat een vergelijkend onderzoek wordt georganiseerd, en

wiens arbeidsverhouding aldus jaar na jaar stilzwijgend wordt verlengd, niet uitsluiten van het begrip opeenvolgende arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd.

Clausule 5 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten moet aldus worden uitgelegd dat de lidstaten en/of de sociale partners van het begrip „opeenvolgende arbeidsovereenkomsten of arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd” in de zin van die bepaling niet een situatie mogen uitsluiten waarin een werknemer die op basis van een arbeidsverhouding voor bepaalde tijd is aangesteld, namelijk tot wanneer de vacante post waarvoor hij wordt aangesteld definitief wordt ingevuld, in het kader van verschillende aanstellingen gedurende meerdere jaren dezelfde post ononderbroken heeft bezet en dezelfde functies voortdurend en duurzaam heeft uitgeoefend, waarbij de omstandigheid dat die werknemer de vacante post is blijven bezetten het gevolg is van de schending door de werkgever van zijn wettelijke verplichting om binnen de daartoe gestelde termijn een selectieprocedure te organiseren teneinde de betreffende vacante post definitief in te vullen, en waardoor zijn arbeidsverhouding jaar na jaar stilzwijgend is verlengd.

Clausule 5 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling en rechtspraak op grond waarvan de opeenvolgende vernieuwing van arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd wordt geacht gerechtvaardigd te zijn om „objectieve redenen” in de zin van punt 1, onder a), van deze clausule, op de enkele grond dat deze vernieuwing beantwoordt aan de door deze wetgeving bedoelde aanwervingsgronden, namelijk redenen van noodzaak, spoedeisendheid of uitvoering van programma’s van tijdelijke, conjuncturele of buitengewone aard, voor zover die wetgeving en rechtspraak de betrokken werkgever niet beletten om met dergelijke vernieuwingen in de praktijk tegemoet te komen aan permanente en blijvende personeelsbehoeften.

Clausule 5 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, moet aldus moet worden uitgelegd dat het aan de nationale rechter staat om, op grond van het geheel van de toepasselijke regels van zijn nationale recht, te beoordelen of de organisatie van selectieprocedures voor de definitieve invulling van posten die tijdelijk worden bezet door werknemers die in het kader van arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd zijn tewerkgesteld, de omzetting van de status van deze werknemers in „personeel met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd zonder vaste aanstelling”, en de toekenning aan deze werknemers van een vergoeding die gelijk is aan de vergoeding die wordt uitbetaald bij onrechtmatig ontslag, passende maatregelen vormen om misbruik als gevolg van het gebruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten en arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd te voorkomen en, in voorkomend geval, te bestraffen, of gelijkwaardige wettelijke maatregelen, in de zin van die bepaling.

Clausule 2, clausule 3, punt 1, en clausule 5, van de op raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, moeten aldus worden uitgelegd dat in geval van misbruik van opeenvolgende arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd door een werkgever in de publieke sector, het feit dat de betrokken werknemer met de totstandkoming en/of de vernieuwing van deze arbeidsverhoudingen heeft ingestemd, niet tot gevolg heeft dat de handelwijze van deze werkgever in zoverre geen misbruik meer kan uitmaken en dat de raamovereenkomst dus niet van toepassing is op de situatie van deze werknemer.

Het Unierecht dient aldus te worden uitgelegd dat het een nationale rechter bij wie een geschil tussen een werknemer en zijn werkgever in de publieke sector aanhangig is, niet verplicht om een nationale regeling buiten toepassing te laten die niet in overeenstemming is met clausule 5, punt 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd.

- EU-Hof: Overheidsdiensten mogen een werknemer na tijdelijke aanstellingen een vaste aanstelling niet onthouden (ECER)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 3 maart 2020 – zaak C-27/20 – CAF

Berekening kinderbijslag – Tijdelijke detachering naar het HvJ

Verordening 883/2004. Verordening 492/2011. De echtgenoten PF en QG, beiden Franse onderdanen, kregen kinderbijslag ten bedrage van 458,02 EUR per maand voor hun vier minderjarige kinderen. De betaling van deze uitkering werd stopgezet na de detachering van QG, een magistraat, naar een functie als referendaris bij het Hof voor een periode van drie jaar, die heeft geleid tot een stijging van het netto belastbaar jaarinkomen. Na de terugkeer van de echtgenoot naar Frankrijk en de hervatting van zijn oorspronkelijke functie vanaf september 2017, wat leidde tot een aanzienlijke

vermindering van zijn salaris, hebben verzoekers bij het fonds voor kinderbijslag een aanvraag voor kinderbijslag ingediend en daarbij verzocht om rekening te houden met hun huidig inkomen en om de bepalingen van het wetboek voor sociale zekerheid buiten toepassing te laten. Volgens die bepalingen geldt als referentiejaar het voorlaatste jaar voorafgaand aan de betaalperiode. Is een nationale bepaling op grond waarvan als referentiejaar voor de berekening van kinderbijslag het voorlaatste jaar voorafgaand aan de betaalperiode geldt, in strijd met het Unierecht?

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 – zaak C-344/18 - ISS Facility Services – België - ECLI:EU:C:2020:239 – conclusie – arrest

Overgang van onderneming – Twee verkrijgers

Richtlijn 2001/23/EG. Deze vraag is voorgelegd in het kader van een geding tussen Sonia Govaerts enerzijds en ISS Facility Services NV, waarbij zij in dienst was, en Atalian NV anderzijds, met betrekking tot haar ontslag en de gevolgen daarvan na de heraanbesteding aan Atalian NV van een deel van de overheidsopdracht die voorheen aan ISS Facility Services NV was gegund. Govaerts was projectmanager en verrichte volgens ISS voor 85% werkzaamheden ten behoeve van de aan Atalian gegunde percelen en voor 15% werkzaamheden ten behoeve van een aan een derde bedrijf gegund perceel van de opdracht.

Het onderzoek van deze vraag noopt het Hof voor de eerste maal ertoe om zich te buigen over de gevolgen van de overgang van een economische eenheid op twee verkrijgers voor het behoud van de in artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/23 toegekende rechten en verplichtingen van de werknemers.

Hof: Bij een overgang van onderneming waarbij verschillende verkrijgers betrokken zijn, moet artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/23/EG aldus worden uitgelegd dat de uit een arbeidsovereenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen overgaan op ieder van de verkrijgers naar verhouding van de door de betrokken werknemer verrichte werkzaamheden, op voorwaarde dat de daarmee gepaard gaande splitsing van de arbeidsovereenkomst mogelijk is en geen verslechtering van de arbeidsvoorwaarden meebrengt of afbreuk doet aan het behoud van de door deze richtlijn gewaarborgde rechten van werknemers, waarbij het aan de verwijzende rechter staat om dit te verifiëren. Wanneer een dergelijke splitsing onmogelijk blijkt te zijn of afbreuk zou doen aan de rechten van die werknemer, moet de arbeidsovereenkomst, wanneer deze daarop in voorkomend geval wordt verbroken, op grond van artikel 4 van die richtlijn worden geacht te zijn verbroken door toedoen van de verkrijger(s), zelfs indien de verbreking op initiatief van de werknemer zou zijn geschied.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Uber et le statut de travailleur indépendant (libertés chéries)

NOOT – bij HvJ 19 december 2019, zaak C-16/18 Dobersberger

Toepasselijkheid Detacheringsrichtlijn op rijdend personeel in internationale treinen (TRA 2020/27)

EHRM factsheets

- Trade union rights
- Work-related rights
- Legal professional privilege
- Slavery, servitude and forced labour
- Surveillance at workplace

CONSULTATIE

Genderloonkloof – transparantie inzake lonen voor mannen en vrouwen, voorstel voor een richtlijn, Feedback mogelijk van 5 maart 2020 - 28 mei 2020 (EC)

COVID -19

- De arbeidsrechtelijke aspecten van het coronavirus, in: [Juridisch up to Date](#)
- Hoe zit het met corona en privacy van de werknemer? ([SDU](#))
- [Mededeling van de Commissie: Richtsnoeren betreffende de uitoefening van het recht op vrij verkeer van werknemers tijdens de uitbraak van COVID-19 \(in antwoord op de verklaring van de leden van de Europese Raad van 26 maart 2020\) \(\[persbericht 30 maart 2020\]\(#\) \)](#)

WIKI

- [Coördinatieverordeningen 1408/71 en 883/2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie en burgerschap (S – V)

EHRM – ARREST – 24 maart 2020 – Asady e.a. t. Slowakije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) – [24917/15](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0324JUD002491715](#)

Collectieve uitzetting - Individueel verhoor – geen schending artikel 4 EVRM, vierde protocol

Artikel 4, vierde protocol, EVRM. Klagers, 7 Afghaanse onderdanen zijn Slowakije uitgezet. Klagers klagen dat het verbod op collectieve uitzetting van vreemdelingen is geschonden, omdat geen individuele interviews zijn afgenomen alvorens tot uitzetting over te gaan.

EHRM overweegt dat er geen recht op individueel verhoor bestaat, maar dat wel beoordeeld moet worden of de klagers voldoende in staat zijn gesteld om effectief de argumenten tegen een uitzetting naar voren te brengen. Het is gebleken dat iedere klager in bijzijn van een tolk gedurende tien minuten is ondervraagd door twee politieagenten. De gestelde vragen zijn over het algemeen gelijksoortig beantwoord, maar toch waren er ook een aantal verschillen waarneembaar in de antwoorden. Dit wijst op een individuele aanpak. Bovendien hebben de klagers alleen economische redenen aangevoerd waarom zij niet teruggestuurd kunnen worden. EHRM: geen schending artikel 4, vierde protocol, EVRM.

In een dissenting opinion is opgemerkt dat sprake was van twijfel over de grondigheid en de individualiteit van de interviews, mede gelet op de beperkte tijd die was uitgetrokken voor de interviews. Bovendien zou Slowakije de klagers onvoldoende juridische mogelijkheden hebben geboden om de uitzetting te bestrijden.

HvJ – ARREST – 19 maart 2020 - zaak C-406/18 - [Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal](#) – Hongarije - [ECLI:EU:C:2020:216](#) – [conclusie](#) - [arrest](#)

Asiel en subsidiaire bescherming - Nationale regeling die voorziet in een procestermijn van zestig dagen - Termijn te kort? – Daadwerkelijk rechtsmiddel

Richtlijn 2013/32/EU. Artikel 47 EU Handvest. Het betreft een geding naar aanleiding van het besluit om het verzoek van PG om internationale bescherming af te wijzen en zijn verwijdering te gelasten, met daaraan verbonden een inreis- en verblijfsverbod van twee jaar. Wat is een redelijke termijn voor een gerechtelijke procedure? Deze vraag komt meestal aan de orde wanneer er wordt beoordeeld of het te lang heeft geduurd om op een zaak te beslissen, waardoor het recht van een partij op een eerlijk proces wordt geschonden.

Het gebeurt niet vaak dat een rechter, met inbegrip van het Hof, een antwoord moet formuleren op de tegenovergestelde vraag, namelijk of een termijn (in casu een termijn van maximaal zestig dagen) te kort is, waardoor de desbetreffende rechterlijke instantie niet kan voldoen aan de vereiste standaard voor de behandeling van de zaak (in casu een volledige en ex nunc toetsing van een bestuurlijke beslissing waarbij een verzoek om internationale rechtsbescherming als bedoeld in artikel 46, lid 3, van richtlijn 2013/32/EU wordt afgewezen en zo het recht van een partij op een eerlijke behandeling van haar zaak mogelijk wordt geschonden.

De verwijzende rechter wenst tevens te vernemen of het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel, als bedoeld in artikel 46, lid 3, van richtlijn 2013/32, wel is nageleefd als de nationale rechters niet de bevoegdheid hebben om de bestuurlijke beslissing te wijzigen, een vraag die het Hof onlangs heeft behandeld in de zaken Alheto en Torubarov.

Hof: Artikel 46, lid 3, van richtlijn 2013/32/EU, gelezen in het licht van artikel 47 EU Handvest verzet zich niet tegen een nationale regeling volgens welke de rechters uitsluitend bevoegd zijn om de besluiten van de op het gebied van internationale bescherming bevoegde autoriteiten nietig te verklaren, en deze niet mogen wijzigen. Ingeval het dossier naar de bevoegde administratieve autoriteit wordt terugverwezen, dient er echter binnen een korte termijn een nieuw besluit te worden genomen dat in overeenstemming is met de beoordeling in de uitspraak waarin het eerste besluit nietig is verklaard. Wanneer een nationale rechter na een volledig en ex-nunc onderzoek van alle relevante feitelijke en juridische gegevens die zijn overgelegd door een persoon die om internationale bescherming heeft verzocht, heeft geoordeeld dat deze bescherming volgens de criteria in richtlijn 2011/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 inzake normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten, voor een uniforme status voor vluchtelingen of voor personen die in aanmerking komen voor subsidiaire bescherming, en voor de inhoud van de verleende bescherming, aan de betrokken verzoeker moet worden verleend op de grond die hij in zijn verzoek heeft aangevoerd, maar de administratieve autoriteit vervolgens een andersluidend besluit neemt zonder vast te stellen dat er nieuwe elementen naar voren zijn gekomen die een nieuwe toetsing van de behoefte aan internationale bescherming van de verzoeker rechtvaardigen, moet deze rechter, indien hij volgens het nationale recht over geen enkel middel beschikt waarmee hij kan verzekeren dat zijn uitspraak in acht wordt genomen, dat besluit dat niet overeenstemt met zijn vorige uitspraak wijzigen en zijn eigen uitspraak op het verzoek om internationale bescherming daarvoor in de plaats stellen en daarbij zo nodig de nationale bepaling die hem verbiedt op die wijze te handelen buiten toepassing laten.

Artikel 46, lid 3, van richtlijn 2013/32, gelezen in het licht van artikel 47 van het Handvest, moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale wettelijke regeling die de rechter bij wie een beroep tegen een besluit tot afwijzing van een verzoek om internationale bescherming aanhangig is, een procestermijn van zestig dagen toekent, mits die rechter in staat is om binnen die termijn de doeltreffendheid van de materiële regels en van de door het Unierecht aan de verzoeker toegekende procedurele waarborgen te verzekeren. Indien dat niet het geval is, dient die rechter de nationale wettelijke regeling waarin de procestermijn is vastgelegd buiten toepassing te laten en, wanneer die termijn is verstreken, zo spoedig mogelijk uitspraak te doen.

HvJ – ARREST – 19 maart 2020 - zaak C-564/18 - Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal – Hongarije - ECLI:EU:C:2020:218 – conclusie - arrest

Verzoek om internationale bescherming – Eerste veilig land – Beslistermijn 8 dagen te kort

Richtlijn 2013/32/EU. Artikel 47 EU Handvest. In richtlijn 2013/32/EU worden vijf situaties genoemd waarin een verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk kan worden geacht. Twee daarvan zijn relevant voor deze zaak: wanneer een derde land jegens de betrokken verzoeker als „eerste land van asiel” dan wel als „veilig derde land” kan worden beschouwd. Kan een lidstaat een regeling vaststellen op grond waarvan de autoriteiten van die lidstaat verzoeken niet-ontvankelijk kunnen verklaren, als die verzoeken zijn ingediend door verzoekers die in die lidstaat aankomen via een derde land dat als „veilig land van doorreis” wordt beschouwd, waarmee in feite een categorie aan de opsomming van artikel 33 van richtlijn 2013/32 wordt toegevoegd? Kan daarnaast een termijn van 8 dagen worden toegepast op de rechterlijke behandeling van administratieve beslissingen waarbij verzoeken niet-ontvankelijk worden verklaard?

Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen LH en de immigratie- en asiendienst, Hongarije naar aanleiding van het besluit van laatstgenoemde om het verzoek van LH om internationale bescherming niet-ontvankelijk te verklaren zonder de inhoud ervan te beoordelen, om zijn verwijdering te gelasten en om hem een inreis- en verblijfsverbod van twee jaar op te leggen. Duitsland en Frankrijk hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 33 van richtlijn 2013/32/EU verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan een verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk kan worden verklaard omdat de verzoeker het grondgebied van de betrokken lidstaat is binnengekomen via een staat waar hij niet

aan vervolging of een risico op ernstige schade is blootgesteld, of waar een toereikend beschermingsniveau wordt gewaarborgd.

Artikel 46, lid 3, van richtlijn 2013/32, gelezen in het licht van artikel 47 EU Handvest verzet zich tegen een nationale regeling die de rechter bij wie beroep is ingesteld tegen een besluit waarbij een verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk is verklaard, een termijn van acht dagen toekent om uitspraak te doen, aangezien die rechter niet in staat is binnen een dergelijke termijn de doeltreffendheid te waarborgen van de materiële en procedurele waarborgen die het Unierecht aan verzoeker toekent.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 4 maart 2020 – zaak C-402/19 – CPAS de Seraing – België – ECLI:EU:C:2020:155 – conclusie

Illegaal verblijf – Ernstige ziekte - Recht op bijstandsuitkering?

Richtlijn 2008/115/EG. Artikelen 7, 24 en 47 EU Handvest. Vader en dochter LM verblijven illegaal in België. Zij kunnen niet terugkeren naar Congo, vanwege de zeer ernstige ziekte van dochter LM. Dochter LM is inmiddels meerderjarig geworden. De vraag rijst of vader LM een bijstandsuitkering kan blijven genieten. Er loopt nog een beroepsprocedure tegen een terugkeerbesluit en artsen zijn het erover eens dat de aanwezigheid van vader aan de zijde van zijn dochter onontbeerlijk is.

A-G: De artikelen 5 en 13 van richtlijn 2008/115/EG, gelezen in het licht van de artikelen 7, 24 en 47 EU Handvest, alsmede artikel 9 en artikel 14, lid 1, onder b), van die richtlijn, gelezen in samenhang met de artikelen 7 en 24 van dat Handvest, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale wettelijke regeling:

– die geen schorsende werking toekent aan een beroep dat door een derdelander wordt ingesteld tegen een terugkeerbesluit en/of verwijderingsbesluit, wanneer die derdelander de ouder is van een ernstig ziek kind dat een beroep met automatische schorsende werking heeft ingesteld tegen het voornoemde hem betreffende besluit waarvan de uitvoering voor dat kind een ernstig risico inhoudt dat zijn gezondheidstoestand op ernstige en onomkeerbare wijze verslechtert en er tussen de ouder en zijn minderjarige of meerderjarige kind een afhankelijkheidsverhouding bestaat, en

– die niet bepaalt dat, gedurende de periode waarin de lidstaat ingevolge dat beroep verplicht is de verwijdering van die derdelander uit te stellen, in de mate van het mogelijke wordt voorzien in diens elementaire levensbehoeften met het oog op het daadwerkelijk waarborgen van, ten eerste, de handhaving van de eenheid van het gezin met de gezinsleden die op het grondgebied aanwezig zijn en de in aanmerkingneming van de speciale behoeften van kwetsbare personen en, ten tweede, de verstrekking van dringende medische zorg en de essentiële behandeling van de ziekten waaraan het minderjarige of meerderjarige kind van die derdelander lijdt, tenzij die derdelander in staat is om zelf in zijn onderhoud te voorzien.

HvJ – CONCLUSIE HOGAN – 19 maart 2020 - Zaak C-517/17 - Milkias Addis - Duitsland - ECLI:EU:C:2020:225 - conclusie

Vluchtelingenstatus – Recht op persoonlijk onderhoud

Richtlijn 2013/32/EU. Richtlijn 2005/85/EG. Addis' verzoek om toekenning van de vluchtelingenstatus in Duitsland was door het Bundesamt niet-ontvankelijk verklaard op grond dat hem in Italië reeds de vluchtelingenstatus was toegekend. Vast staat echter dat die beslissing is genomen in strijd met het aan Addis krachtens zowel het nationale recht als het Unierecht toekomende recht op een door de beslissingsautoriteit – in casu het Bundesamt – afgenomen persoonlijk onderhoud over de ontvankelijkheid van zijn verzoek. Dat recht is zowel in nationale wetgeving als in Uniewetgeving vastgelegd. Dit verzoek geeft aanleiding tot de fundamentele vraag welke gevolgen deze schending van een uitdrukkelijke en dwingende bepaling van de procedurerichtlijn heeft.

A-G: Gelet op een en ander geef ik het Hof in overweging om vast te stellen dat het Bundesverwaltungsgericht (hoogste federale bestuursrechter, Duitsland) moet beoordelen of de nationale rechter bij wie beroep is ingesteld overeenkomstig artikel 46 van richtlijn 2013/32/EU, op grond van nationale procedureregels alsnog volledig een persoonlijk onderhoud als bedoeld in artikel 14 of artikel 34 van die richtlijn kan afnemen, waarbij alle relevante dwingende vereisten en

waarborgen die de Uniewetgever in artikel 15 van die richtlijn heeft neergelegd, in acht worden genomen. Indien het niet mogelijk is om een dergelijk persoonlijk onderhoud alsnog naar behoren af te nemen, moet de beslissing houdende afwijzing van een verzoek om internationale bescherming op die grond nietig worden verklaard en moet de zaak met het oog op een nieuwe beslissing naar de beslissingsautoriteit worden terugverwezen.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN– 19 maart 2020 – Gevoegde zaken C-133/19, C-136/19 en C-137/19 – B.M.M. e.a. – België - ECLI:EU:C:2020:222 - [conclusie](#)

Recht op gezinshereniging - Begrip ‚minderjarige‘ - Bereiken van de meerderjarigheid gedurende de administratieve procedure

Richtlijn 2003/86/EG. Artikel 47 EU Handvest. Eerdere verwijzingen stellen de vraag aan de orde of kinderen die op de datum van hun verzoek om gezinshereniging nog minderjarig waren, hiertoe blijvend als minderjarige moeten worden behandeld, ook als zij later, in de loop van de administratieve procedure betreffende hun verzoek (C-137/19) of gedurende de daaropvolgende gerechtelijke procedure (C-133/19 en C-136/19) meerderjarig worden.

De procedure bij de verwijzende rechter in zaak C-137/19 heeft in wezen betrekking op de uitlegging van het begrip „minderjarige” in artikel 4, lid 1, van richtlijn 2003/86, en op de vraag of dit begrip aldus moet worden uitgelegd dat een onderdaan van een derde land slechts als „minderjarige” geldt indien hij niet alleen op de datum van zijn verzoek om toegang tot en verblijf in een lidstaat, maar ook op de datum waarop de overheid van die lidstaat uiteindelijk over zijn verzoek beslist, een „minderjarige” is.

De procedure bij de verwijzende rechter in zaken C-133/19 en C-136/19 betreft de vraag of artikel 47 van het Handvest en artikel 18 van richtlijn 2003/86 aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich ertegen verzetten dat een beroep tot nietigverklaring tegen een administratief besluit, waarbij een minderjarig kind het recht op gezinshereniging wordt geweigerd, niet-ontvankelijk wordt verklaard omdat dit kind tijdens de gerechtelijke procedure meerderjarig is geworden, aangezien dit het kind de mogelijkheid zou ontnemen om beroep tegen dat besluit in te stellen, wat zijn of haar recht op een doeltreffende voorziening in rechte zou aantasten.

A-G: De bovengenoemde vragen worden in een antwoord door A-G samengevat: Artikel 2, onder f), van richtlijn 2003/86/EG, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, moet aldus worden uitgelegd dat een onderdaan van een derde land die op het tijdstip van de indiening van zijn verzoek om gezinshereniging in een lidstaat minder dan 18 jaar oud was maar die tijdens de gerechtelijke procedure tegen de afwijzing van dat verzoek meerderjarig wordt, niettemin als ‚minderjarige‘ in de zin van die bepaling moet worden gekwalificeerd.

EVA-Hof – PREJUDICIËLE VERWIJZING – Noorwegen – 18 maart 2020 - [zaak E-1/20 – Abdulkerim Kerim*](#)

Schijnhuwelijk

Richtlijn 2004/38/EG. Welke criteria worden gebruikt om vast te stellen of er sprake is van een schijnhuwelijk zoals neergelegd in artikel 35 van richtlijn 2004/38/EG?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Den Haag (zittingsplaats Amsterdam) – 4 maart 2020 - [ECLI:NL:RBDHA:2020:1838](#)

Visum-code

Verordening (EG) Nr. 810/2009. Eiser heeft de Pakistaanse nationaliteit. Hij heeft op 12 juni 2018 een aanvraag ingediend voor een visum kort verblijf voor familiebezoek bij zijn in Nederland woonachtige neef in de periode van 25 juni 2018 tot 22 september 2018. Verweerder heeft eiser op grond van artikel 32, eerste lid, aanhef en onder a), sub vi), van de Visumcode het visum geweigerd, omdat eiser door één of meer lidstaten wordt beschouwd als een bedreiging van de openbare orde, de binnenlandse veiligheid, de volksgezondheid, als omschreven in artikel 2, negentiende lid, van de Schengengrenscodes of de internationale betrekkingen van één of meer van de lidstaten.

Eiser betwist dat hij als een gevaar voor de openbare orde voor een van de lidstaten moet worden beschouwd. Hij is nooit in het Schengengebied geweest, heeft geen strafblad en lijdt niet aan een besmettelijke ziekte.

Aanvullende prejudiciële vraag bij eerder gestelde prejudiciële vragen van de rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem, bij tussenuitspraak van 5 maart 2019 (zaken bij het Hof geregistreerd onder de nummers [C 225/19](#) en [C-226/19](#)). Daarin gaat het – kort gezegd – over de beantwoording van dezelfde vraag die hier speelt, namelijk of met de beroepsprocedure uit de Visumcode wel sprake is van voldoende rechtsbescherming en behoorlijk bestuur, indien de bezwaar makende lidstaat geen toelichting geeft ten aanzien van de gestelde bedreiging en evenmin toelichting geeft of, en op welke wijze, de vreemdeling daartegen een rechtsmiddel kan aanwenden. In die zaken was wel bekend welke lidstaat bezwaar had gemaakt tegen afgifte van het visum. In onderhavige zaak is dat niet bekend.

Prejudiciële vraag: Wordt de beantwoording van prejudiciële vragen in de zaken bij het Hof geregistreerd onder de nummers C-225/19 en C-226/19, anders, indien niet bekend wordt gemaakt of bekend is geworden welk land bij de voorafgaande raadpleging als bedoeld in artikel 22 van de Visumcode bezwaar heeft gemaakt tegen de afgifte van een visum aan de aanvrager?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 18 maart 2020 – zaken C-67/20 – C-69/20 - Fedasil e.a. *

Asielzoekers - Dublin III-verordening Daadwerkelijk rechtsmiddel - Bijlage 26 quater-beslissing
Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublin III-verordening). De vraag is o.a. of een beroep waarin het nationale recht voorziet ten behoeve van een asielzoeker die is aangemaand om zijn verzoek om internationale bescherming in een andere lidstaat te laten behandelen en dat geen enkele opschortende werking heeft en die werking slechts kan verkrijgen in geval van vrijheidsbeneming met het oog op een imminente overdracht, een „daadwerkelijk rechtsmiddel” vormt in de zin van de verordening.

NOOT – bij EHRM 13 februari 2020, N.D. en N.T. t. Spanje

N.D. and N.T. v. Spain: defining Strasbourg’s position on push backs at land borders? ([Strasbourg observers](#))

REGELGEVING EU

Gedelegeerde Verordening (EU) 2020/445 van de Commissie van 15 oktober 2019 tot wijziging van bijlage II bij Verordening (EU) nr. 516/2014 van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Fonds voor asiel, migratie en integratie, [PB L 94 van 27.3.2020](#)

PUBLICATIE

- Fundamental rights of refugees and migrants at European borders ([FRA](#))
- Migrant children continue to face serious risks across Europe ([FRA](#))
- Relocating unaccompanied children from Greece: what works and what does not ([FRA](#))

COVID-19

- Why Detaining Migrants Amid The Covid-19 Outbreak Is Gambling With Lives ([eachother](#))
- Mag Nederland asielzoekers weren uit de COA-opvang vanwege het coronavirus? ([Verblijfblog](#))

EHRM factsheets

- [Accompanied migrant minors in detention](#)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Dublin" cases](#)
- [Collective expulsions of aliens](#)

OVERIG

- EASO publishes a COI report: Syria - Targeting of individuals ([EASO](#))
- Meer EU-landen bereid kinderen op te nemen uit Griekenland ([Europa-nu](#))
- Obligations to accommodate irregular migrants: will the local bed-bath-bread facilities survive? ([renforce](#))

Belastingen

HvJ – ARREST – 3 maart 2020 – zaak C-482/18 – Google Ireland – Grote Kamer – Hongarije - ECLI:EU:C:2020:141 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Vrij verrichten van diensten – Op de omzet gebaseerde advertentiebelasting – Onlinediensten in Hongaarse taal - Verplichting tot registratie voor belastingdoeleinden

Artikel 56 VWEU. Hoe ver reikt de fiscale heffingsbevoegdheid van de lidstaten? Mag Hongarije een belasting heffen op buitenlandse (Europese) ondernemingen ook wanneer die niet in Hongarije zijn gevestigd? De belasting in kwestie is van toepassing op ondernemingen die onlinediensten in de Hongaarse taal aanbieden, zonder dat deze diensten noodzakelijkerwijs in Hongarije „verbruikt” worden. Het is namelijk ook denkbaar dat deze diensten worden afgenomen door mensen die de Hongaarse taal machtig zijn maar buiten Hongarije wonen. Derhalve moet worden verduidelijkt of het Unierecht voor een nationale belasting een territoriale band vereist en, zo ja, of er van een dergelijke band sprake is door het gebruik van de (Hongaarse) taal.

Hof: De sanctieregeling van de Hongaarse advertentiebelasting is onverenigbaar met het Unierecht. Dat recht staat echter niet in de weg aan de registratieverplichting die in het kader van die belasting geldt voor buitenlandse verrichters van advertentiediensten.

Artikel 56 VWEU staat niet in de weg aan een wettelijke regeling van een lidstaat die in een andere lidstaat gevestigde verrichters van advertentiediensten met het oog op de heffing van advertentiebelasting een registratieverplichting oplegt, terwijl verrichters van dergelijke diensten die in de lidstaat van belastingheffing zijn gevestigd, van die verplichting zijn vrijgesteld op grond van het feit dat zij zich reeds moeten aanmelden of registreren met het oog op de heffing van andere belastingen in die lidstaat.

Artikel 56 VWEU staat in de weg aan een wettelijke regeling van een lidstaat op grond waarvan aan dienstverrichters die in een andere lidstaat zijn gevestigd en die niet hebben voldaan aan een registratieverplichting met het oog op de heffing van advertentiebelasting, binnen enkele dagen een reeks van boetes wordt opgelegd waarvan het bedrag bij elke nieuwe vaststelling van niet-naleving van die verplichting vanaf de tweede boete wordt verdrievoudigd ten opzichte van het bedrag van de vorige boete, hetgeen resulteert in een cumulatief bedrag van meerdere miljoenen euro's, zonder dat de bevoegde dienst voor de vaststelling van het besluit tot definitieve vaststelling van het cumulatieve bedrag van die geldboeten aan die dienstverrichters de nodige tijd geeft om aan hun verplichtingen te voldoen, hen in de gelegenheid stelt hun opmerkingen te maken en zelf de ernst van de inbreuk beoordeelt, terwijl het bedrag van de geldboete die wordt opgelegd aan een in de lidstaat van belastingheffing gevestigde dienstverrichter die in strijd met de algemene regels van het nationale belastingrecht een soortgelijke aanmeldings- of registratieverplichting niet heeft nageleefd, aanzienlijk lager is en bij voortdurende niet-naleving van een dergelijke verplichting noch in dezelfde verhouding, noch noodzakelijkerwijs binnen even korte termijnen wordt verhoogd.

- 📌 Hongaarse belastingsanctie is onverenigbaar met Unierecht ([IT&recht](#))
- 📌 EU-Hof: Hongaarse registratieverplichting die voornamelijk buitenlandse vennootschappen treft niet in strijd met EU-recht ([ECER](#))

COVID-19

Commission proposes unprecedented suspension of EU's fiscal rules ([Euractiv](#))

EHRM factsheet

 [Taxation](#)

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 3 maart 2020 – zaak C-75/18 – Vodafone Magyarorszá – Grote Kamer – Hongarije - ECLI:EU:C:2020:139 – persbericht – conclusie – arrest

Btw – Vrijheid van vestiging - Op de omzet gebaseerde belasting van telecommunicatieondernemingen

Artikelen 49, 54, 107 en 108 VWEU. Richtlijn 2006/112/EG. In deze zaak gaat het om een Hongaarse belasting die is gebaseerd op de omzet van telecommunicatieondernemingen, waarbij buitenlandse ondernemingen zouden worden benadeeld. In deze procedure buigt het Hof zich over vragen op het gebied van het belastingrecht en de regels inzake staatssteun, die tevens bijzonder relevant zijn voor de thans door de Europese Commissie voorgestelde op de omzet gebaseerde digitaaldienstenbelasting. Zo rijst in de onderhavige zaak de vraag of de belasting van de winst van een onderneming op basis van haar omzet reeds een omzetbelasting inhoudt dan wel of een dergelijke belasting een directe inkomstenbelasting is.

Bovendien dient het Hof zich opnieuw uit te spreken over de vraag of er sprake is van indirecte discriminatie door een fiscale regeling, waarbij de discriminatie in dit geval alleen kan worden afgeleid uit het progressieve tarief van de regeling. Tot slot zal het Hof zich moeten bezighouden met de vraag of een progressieve belasting van economisch sterkere ondernemingen daarnaast ook een vorm is van ongerechtvaardigde steun ten gunste van de andere ondernemingen.

Hof: De bijzondere belastingen die in Hongarije worden geheven over de omzet van telecommunicatieondernemingen en van ondernemingen die actief zijn in de sector van de detailhandel, zijn verenigbaar met het Unierecht.

De artikelen 49 en 54 VWEU verzetten zich niet tegen een wettelijke regeling van een lidstaat waarbij een progressieve belasting over de omzet wordt ingevoerd waarvan de effectieve last hoofdzakelijk wordt gedragen door ondernemingen die direct of indirect onder zeggenschap staan van onderdanen van andere lidstaten of van vennootschappen die hun zetel hebben in een andere lidstaat, ten gevolge van het feit dat die ondernemingen op de markt in kwestie de grootste omzetten behalen.

Artikel 401 van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen de invoering van een belasting die periodiek en niet in elke fase van het productie- en distributieproces wordt geheven over de totale omzet van de belastingplichtige, zonder dat deze het recht heeft om de belasting af te trekken die in de vorige fase van dat proces is voldaan.

 Hongaarse bijzondere telecommunicatiebelasting niet in strijd met EU-recht ([Taxlive](#))

HvJ – ARREST – 3 maart 2020 – zaak C-323/18 – Tesco-Global Áruházak – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:140 – persbericht – conclusie – arrest

Op de omzet gebaseerde belasting voor detailhandelsondernemingen – Benadeling van buitenlandse ondernemingen door een progressief belastingtarief

Artikelen 49, 54 VWEU. In deze zaak dient het Hof zich opnieuw te buigen over de kwestie van een indirecte beperking van de fundamentele vrijheden door een belastingregeling waarvan de discriminerende gevolgen alleen voortvloeien uit haar progressieve tariefstructuur die economisch sterkere personen zwaarder belast. Aangezien economisch sterkere personen vaker

grensoverschrijdende activiteiten ontplooiën, zou dit als indirecte discriminatie kunnen worden beschouwd, met name wanneer het progressieverloop gericht wordt toegepast om de economisch sterkere multinationale ondernemingen te treffen. Behalve van een schending van de vrijheid van vestiging kan er ook sprake zijn van een schending van het verbod op staatssteun. Een progressieve belastingheffing bij economisch sterkere ondernemingen zou tevens kunnen gelijkstaan aan een met de interne markt onverenigbare steunmaatregel ten gunste van economisch zwakkere ondernemingen die wegens het progressieve belastingtarief lager worden belast.

De bijzondere belastingen die in Hongarije worden geheven over de omzet van telecommunicatieondernemingen en van ondernemingen die actief zijn in de sector van de detailhandel, zijn verenigbaar met het Unierecht.

Hof: De bijzondere belastingen die in Hongarije worden geheven over de omzet van telecommunicatieondernemingen en van ondernemingen die actief zijn in de sector van de detailhandel, zijn verenigbaar met het Unierecht. De artikelen 49 en 54 VWEU verzetten zich niet tegen een wettelijke regeling van een lidstaat waarbij een sterk progressieve belasting over de omzet wordt ingevoerd waarvan de effectieve last hoofdzakelijk wordt gedragen door ondernemingen die direct of indirect onder zeggenschap staan van onderdanen van andere lidstaten of van vennootschappen die hun zetel hebben in een andere lidstaat, ten gevolge van het feit dat die ondernemingen op de markt in kwestie de grootste omzetten behalen.

- Hongaarse bijzondere belasting voor detailhandelsactiviteiten in winkels niet in strijd met EU-recht ([Taxlive](#))

**HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-211/18 – Idealmed III – Portugal –
ECLI:EU:C:2020:168 – [conclusie](#) – [arrest](#)**

Btw - Vrijstellingen – Ziekenhuisverpleging en medische verzorging

Richtlijn 2006/112/EG. Er zijn situaties waarin belastingheffing als een positieve en zelfs wenselijke zaak wordt gezien. Dit is onder meer het geval voor ondernemingen die activiteiten verrichten die onderworpen zijn aan btw. Zolang een dergelijke activiteit wordt belast, is deze belastingheffing namelijk neutraal voor de belastingplichtige, aangezien de economische last ervan overgaat naar de volgende handelsstadia en uiteindelijk wordt gedragen door de consument. Indien de door de belastingplichtige verrichte handelingen echter van btw zijn vrijgesteld, draagt hij de economische last van de in de eerdere handelsstadia voldane belasting. Derhalve onderwerpen ondernemingen zich vaak liever aan de belastingheffing dan te opteren voor vrijstelling. Indien de vrijstelling verplicht is, bestaat deze mogelijkheid evenwel niet: het is niet mogelijk ervan af te zien en zich vrijwillig aan de belastingheffing te onderwerpen. In de onderhavige zaak heeft het Hof de gelegenheid dit beginsel in herinnering te brengen.

Hof: Artikel 132, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteiten van een lidstaat bij de beoordeling van de vraag of de door een particulier ziekenhuis verstrekte – en het algemeen belang dienende – zorgdiensten worden verricht onder sociale voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die welke gelden voor publiekrechtelijke lichamen in de zin van dezelfde bepaling, rekening kunnen houden met het feit dat deze zorgdiensten in het kader van met de overheid van die lidstaat gesloten overeenkomsten worden verricht tegen prijzen die in die overeenkomsten zijn bepaald en waarvan de kosten gedeeltelijk door de socialezekerheidsinstellingen van die lidstaat worden gedragen.

Artikel 391 van de richtlijn 2006/112, gelezen in samenhang met artikel 377 ervan en de beginselen van gewettigd vertrouwen, rechtszekerheid en fiscale neutraliteit, verzet zich niet tegen de vrijstelling van de door een particulier ziekenhuis verrichte zorgdiensten die onder artikel 132, lid 1, onder b), van deze richtlijn vallen omdat de voorwaarden voor de uitoefening van de activiteiten van dat ziekenhuis zijn gewijzigd sinds het heeft gekozen voor de heffingsregeling waarin de nationale regeling van de betrokken lidstaat voorziet en volgens welke iedere belastingplichtige die een dergelijke keuze maakt, voor een bepaalde periode aan die heffingsregeling onderworpen blijft wanneer deze periode nog niet is verstreken.

- EU-Hof: Lidstaten moeten btw-vrijstellingsregeling toepassen ondanks eerder gekozen belastingheffingsregeling ([ECER](#))

- ⓑ HvJ EU vult vereisten in voor Btw-vrijstelling op medische diensten van niet-publiekrechtelijk lichaam ([Taxlive](#))

HvJ – ARREST – 5 maart 2020 – zaak C-48/19 – X – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:169 – geen conclusie – arrest

Telefonische adviezen over gezondheid en ziekte - Vrijstelling? – Therapeutische doelstelling?

Richtlijn 2006/112/EG. Het betreft een geding tussen X en de Duitse belastingdienst over de weigering om vrijstelling van de btw te verlenen voor telefonische consultaties die door X worden uitgevoerd voor rekening van de wettelijke ziekenfondsen en die betrekking hebben op verschillende gezondheidsonderwerpen, alsook voor programma's die door X worden verzorgd voor rekening van die ziekenfondsen en die bestaan in de telefonische begeleiding van patiënten die lijden aan chronische of langdurige ziekten.

Hof: Artikel 132, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat per telefoon verrichte diensten die bestaan in het geven van advies over gezondheid en ziekte, onder de in deze bepaling bedoelde vrijstelling kunnen vallen op voorwaarde dat met die diensten een therapeutische doelstelling wordt nagestreefd. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of aan deze voorwaarde is voldaan.

Artikel 132, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat uit deze bepaling niet volgt dat het feit dat medische verzorging per telefoon wordt verstrekt, met zich meebrengt dat de betreffende diensten slechts onder de in die bepaling bedoelde vrijstelling kunnen vallen indien er aanvullende vereisten op het gebied van beroepskwalificaties gelden voor de verpleegkundigen en medische assistenten waardoor die diensten worden verricht, op voorwaarde dat zij kunnen worden geacht van een kwaliteitsniveau te zijn dat gelijkwaardig is aan dat van diensten die worden verricht door andere dienstverleners die gebruikmaken van hetzelfde communicatiemiddel. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of aan deze voorwaarde is voldaan.

- ⓑ EU-Hof: Telefonische adviesdiensten over gezondheid en ziekte kunnen worden vrijgesteld van BTW ([ECER](#))
- ⓑ Ook BTW-vrijstelling voor medische diensten voor per telefoon gegeven adviezen over gezondheid ([Taxlive](#))

HvJ – ARREST – 11 maart 2020 – zaak C-94/19 - San Domenico Vetraria - Italië - ECLI:EU:C:2020:193 – geen conclusie - arrest

Detachering van personeel door een moedermaatschappij aan haar dochteronderneming

Zesde richtlijn (77/388/EEG). Het betreft een geding tussen San Domenico Vetraria en de Italiaanse belastingdienst over de door San Domenico Vetraria voor het belastingjaar 2005 verrichte aftrek van de btw over de bedragen die zij als vergoeding voor de detachering van een bedrijfsleider aan haar moedermaatschappij Avir heeft betaald.

Hof: Artikel 2, punt 1, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) staat in de weg aan een nationale regeling volgens welke de uitlening of detachering van personeel van de moedermaatschappij bij haar dochteronderneming waarvoor uitsluitend de desbetreffende kosten worden vergoed, niet relevant wordt geacht voor de btw, voor zover de door de dochteronderneming aan haar moedermaatschappij betaalde bedragen, enerzijds, en de uitlening of detachering, anderzijds, van elkaar afhankelijk zijn.

- ⓑ Detachering tegen kosten is voor BTW relevant als rechtstreeks verband bestaat tussen de prestaties ([Taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 3 maart 2020 – zaak C-791/18 – Stichting Schoonzicht – Nederland – [Hoge Raad](#) - ECLI:EU:C:2020:144 – conclusie

Investeringsgoederen - Wijziging gebruik appartementencomplex – Herziening van de aftrek

Richtlijn 2006/112/EG. De onderhavige zaak betreft de wijze waarop de oorspronkelijk toegepaste aftrek van de btw moet worden herzien door een ondernemer die zijn plannen voor het gebruik van

een appartementencomplex heeft gewijzigd. In dit geval vond de aftrek plaats terwijl het appartementencomplex nog in aanbouw was. De ondernemer bestemde het complex toen voor belaste doeleinden. Een deel van de appartementen werd vervolgens echter verhuurd, zodat de eerste ingebruikneming van die appartementen van belasting was vrijgesteld.

Onder deze omstandigheden verzochten de Nederlandse autoriteiten de ondernemer om het gedeelte van de oorspronkelijke aftrek dat overeenkwam met de appartementen die vervolgens werden verhuurd, in zijn totaliteit in één keer terug te betalen. Ingevolge de nationale wetgeving wordt de te veel afgetrokken btw namelijk *in één keer* herzien wanneer op het tijdstip waarop een ondernemer goederen gaat gebruiken, blijkt dat de btw ter zake voor een groter gedeelte in aftrek is gebracht dan waartoe de ondernemer op grond van het gebruik van de goederen is gerechtigd.

De juridische vraag die rijst is of deze wetgeving in overeenstemming is met artikel 187 van richtlijn 2006/112/EG ingevolge waarvan de herziening van de aftrek voor investeringsgoederen in evenredige delen over een periode van meerdere jaren moet worden uitgevoerd.

A-G: Een nationale herzieningsregeling voor investeringsgoederen die bepaalt dat in het jaar van ingebruikneming van de goederen het totale bedrag van de oorspronkelijk toegepaste aftrek in één keer wordt aangepast indien bij de ingebruikneming die oorspronkelijk toegepaste aftrek blijkt af te wijken van de aftrek die de belastingplichtige gerechtigd is toe te passen op basis van het werkelijke gebruik van het investeringsgoed, valt niet onder de artikelen 187 en volgende van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, maar onder de artikelen 184 tot en met 186 van deze richtlijn. Deze bepalingen verzetten zich niet tegen een dergelijke nationale herzieningsregeling.

- 📌 Nederlandse herziening in één keer is volgens A-G HvJ EU niet in strijd met EU-recht (Taxlive)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 9 maart 2020 – zaken C-45/20 en C-46/20 – Finanzamt N e.a.

Btw – Bestemmingskeuze - Ondernemingsvermogen

Richtlijn 2006/112/EG. In beide zaken is de aftrek van de voorbelasting door het Finanzamt afgewezen omdat de betreffende goederen niet tijdig waren bestemd voor het ondernemingsvermogen. Mag een lidstaat een vervaltermijn voor het bestemmen voor het ondernemingsvermogen voorschrijven? Wat is het rechtsgevolg van het overschrijden van die termijn?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 13 maart 2020 – zaak C-48/20 – P*

Facturen van tankstations

Richtlijn 2006/112/EG. De belastingdienst heeft vraagtekens geplaatst bij het recht van verzoekster op aftrek van de voorbelasting uit hoofde van facturen van tankstations die aan haar zijn uitgereikt voor de aankoop van brandstof. Volgens de belastingdienst kon verzoekster noch als afnemer noch als leverancier van brandstof worden aangemerkt. De eigenlijke activiteit van verzoekster bestond in het financieren van de met behulp van tankkaarten bij tankstations verrichte aankoop van dieselolie door Litouwse bedrijven. Overeenkomstig de btw-wet vormen dergelijke activiteiten van belasting vrijgestelde financiële diensten. De vraag is of artikel 203 van de richtlijn en het evenredigheidsbeginsel zich verzetten tegen de toepassing van een nationale bepaling op facturen waarop ten onrechte btw is vermeld en die zijn uitgereikt door een te goeder trouw handelende belastingplichtige.

NOOT – bij conclusie HvJ 6 februari 2020, zaak C-276/18 KrakVet Marek Batko sp. K.

A-G HvJ concludeert over plaats van dienst bij verkoop en vervoer van diervoer van Polen naar Hongarije (Taxlive)

REGELGEVING EU

- Verordening (EU) 2020/283 van de Raad van 18 februari 2020 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 904/2010 wat betreft maatregelen ter versterking van de administratieve samenwerking om btw-fraude te bestrijden, *PB L 62 van 2.3.2020*
- Richtlijn (EU) 2020/285 van de Raad van 18 februari 2020 tot wijziging van Richtlijn 2006/112/EG betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde wat betreft de bijzondere regeling voor kleine ondernemingen en Verordening (EU) nr. 904/2010 betreffende de administratieve samenwerking en uitwisseling van inlichtingen voor doeleinden van toezicht op de juiste uitvoering van de bijzondere regeling voor kleine ondernemingen, *PB L 62 van 2.3.2020*

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-655/18 – Schenker – Bulgarije – ECLI:EU:C:2020:157 – geen conclusie – arrest

Douane-entrepot - Diefstal

Verordening (EU) nr. 952/2013. Het betreft een geding tussen de douanediens van Bulgarije en Schenker betreffende de aan Schenker, als houder van een vergunning douane-entrepot, opgelegde sancties nadat bij haar goederen gestolen waren die zij onder zich had.

Hof: Verordening nr. 952/2013 staat niet in de weg aan een nationale regeling op grond waarvan aan de houder van een vergunning douane-entrepot in geval van diefstal van onder de regeling douane-entrepots geplaatste goederen een geldboete kan worden opgelegd wegens het niet naleven van de douaneregeling.

Artikel 42, lid 1, van verordening nr. 952/2013 staat in de weg aan een nationale regeling op grond waarvan de houder van een vergunning douane-entrepot in geval van onttrekking aan het douanetoezicht van onder de regeling douane-entrepots geplaatste goederen naast een geldboete ook het bedrag moet betalen dat overeenkomt met de waarde van die goederen.

- EU-Hof: Lidstaat kan ook bij diefstal boete opleggen aan vergunninghouder douane-entrepot ([ECER](#))
- Lidstaat kan ook bij diefstal boete opleggen aan vergunninghouder douane-entrepot ([Bijzonder strafrecht](#))

HvJ – ARREST – 11 maart 2020 – X – zaak C-160/18 – Nederland – Hoge Raad – ECLI:EU:C:2020:190 – conclusie – arrest

Navordering aanvullende invoerrechten - Cif-invoerprijs bevroren pluimvee - Verkoop met verlies

Verordening (EG) nr. 1484/95. Verordening (EEG) nr. 2913/92. Het hoofdgeding heeft betrekking op zendingen pluimveevlees die door X zijn ingevoerd in het douanegebied van de Unie in de periode van 1 januari 2009 tot en met 30 juni 2010. De opgegeven cif-invoerprijs van deze producten was hoger dan de reactieprijs (en dus ook dan de representatieve prijs, die onder de reactieprijs lag). De douaneautoriteiten hebben de goederen vrijgegeven voor het vrije verkeer zonder te eisen dat daarvoor de zekerheid als bedoeld in artikel 3, lid 3, van verordening nr. 1484/95 werd gesteld of dat overeenkomstig artikel 3, lid 4, van deze verordening werd aangetoond dat de goederen verkocht waren onder condities die de juistheid van de opgegeven invoerprijs bevestigen.

Tijdens een controle achteraf hebben zij evenwel vastgesteld dat X de genoemde partijen pluimveevlees zowel aan verbonden als aan niet-verbonden entiteiten binnen de Unie heeft verkocht tegen prijzen die onder de opgegeven invoerprijs liggen. Deze prijzen lagen ook onder hun respectieve representatieve prijs.

Onder analoge toepassing van artikel 4 van verordening nr. 1484/95 hebben de douaneautoriteiten voor de betrokken goederen aanvullende invoerrechten van in totaal 2 163 793,55 EUR vastgesteld op basis van het verschil tussen de relevante representatieve prijs en de reactieprijs. Daartegen is beroep ingesteld.

De onderhavige zaak betreft de invoer van bevroren vlees van pluimvee uit Brazilië. In de vorige zaak over deze kwestie heeft het Hof de betrokken Unierechtelijke bepalingen ongeldig verklaard. Deze bepalingen zijn inmiddels gewijzigd, maar er bestaan grote twijfels over de vraag of deze wijzigingen voldoende waren. Op grond van de onderhavige zaak kan deze kwestie worden opgeklaard.

Hof: Artikel 3, lid 4, van verordening (EG) nr. 1484/95 moet aldus worden uitgelegd dat de enkele omstandigheid dat in de Unie ingevoerde goederen met verlies zijn verkocht, namelijk tegen een lagere prijs dan de in de douaneaangifte vermelde cif-invoerprijs, niet volstaat om vast te stellen dat de cif-invoerprijs niet juist is gebleken, wanneer de importeur bewijst dat uit het geheel van voorwaarden waaronder deze goederenzending is afgehandeld, blijkt dat deze prijs juist is.

Artikel 3, lid 5, en artikel 4 van verordening nr. 1484/95, moeten aldus worden uitgelegd dat, ingeval de importeur niet heeft kunnen bewijzen dat de in de douaneaangifte vermelde cif-invoerprijs juist is, de douaneautoriteiten deze prijs bij de heffing van aanvullende rechten buiten beschouwing moeten laten en gebruik moeten maken van de methoden voor de vaststelling van de douanewaarde van ingevoerde goederen die zijn neergelegd in de artikelen 29 tot en met 31 van verordening (EEG) nr. 2913/92.

HvJ - ARREST - 11 maart 2020 - zaak C-192/19 - Rensen Shipbuilding - Nederland - Gerechtshof Amsterdam - ECLI:EU:C:2020:194 - geen conclusie - arrest

Tariefindeling scheepscasco's - Zeeschepen

Verordening nr. 2658/87. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Rensen Shipbuilding en de Inspecteur van de Belastingdienst/Douane district Rotterdam (Nederland) over de tariefindeling van scheepscasco's.

Hof: Aanvullende aantekening 1 op hoofdstuk 89 van de gecombineerde nomenclatuur, die is opgenomen in bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 moet aldus worden uitgelegd dat het in deze aanvullende aantekening gebezigde begrip „schepen, ontworpen en gebouwd voor de vaart in volle zee” zich niet uitstrekt tot schepen waarmee ten gevolge van de eigenschappen die inherent zijn aan de bouw ervan, bij moeilijke weersomstandigheden tot slechts ongeveer 21 zeemijl uit de kust kan worden gevaren.

HvJ - ARREST - 26 maart 2020 - zaak C-182/19 - Pfizer Consumer Healthcare Ltd - VK - ECLI:EU:C:2020:243 - geen conclusie - arrest

Tariefindeling van warmteopwekkende pleisters en gordels om pijn te verlichten

Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1140. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Pfizer Consumer Healthcare en de belasting- en douanediens van het Verenigd Koninkrijk over de tariefindeling van warmteopwekkende pleisters en gordels om pijn te verlichten.

Hof: Uitvoeringsverordening (EU) 2016/1140 is ongeldig.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - België - 17 maart 2020 - zaak C-62/20 - Vogel Import Export*

Tariefindeling geschaafde houten planken

Verordening 2658/87. De vraag is o.a. of geschaafde houten planken waarbij bij de vier hoeken een afronding werd aangebracht over de gehele lengte van de plank, dienen te worden ingedeeld onder tariefpost 4409 of onder tariefpost 4407.

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie publiceert 'Export Control Handbook for Chemicals' ([Bijzonder strafrecht](#))

CONSULTATIE

Action Plan on the Customs Union, 24 maart 2020 - 21 april 2020 ([EC](#))

COVID-19

- [Uitvoeringsverordening \(EU\) 2020/402](#) van de Commissie van 14 maart 2020 tot onderwerping van de uitvoer van bepaalde producten aan de overlegging van een uitvoervergunning.
- [Mededeling](#) van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad inzake tijdelijke beperking van niet-essentiële reizen naar de EU
- [Richtsnoeren](#) voor grensbeheermaatregelen tot bescherming van de gezondheid en tot waarborging van de beschikbaarheid van goederen en essentiële diensten

Beslag

HvJ – ARREST – 19 maart 2020 - zaak C-234/18 – BP e.a. – Bulgarije - ECLI:EU:C:2020:221 – persbericht - conclusie - arrest

Justitiële samenwerking in strafzaken – Confiscatie illegaal verkregen vermogen zonder strafrechtelijke veroordeling

Richtlijn 2014/42/EU. Kaderbesluit 2005/212/JBZ. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen, de commissie voor de bestrijding van corruptie en de confiscatie van illegaal verkregen vermogen en BP en meerdere natuurlijke en rechtspersonen die met BP samenwerken of onder zijn zeggenschap staan, betreffende een verzoek om confiscatie van door BP en deze personen illegaal verkregen vermogen. Het gaat om confiscatieprocedures naar nationaal recht voor een civiele rechtbank die geen verband houden met een strafrechtelijke veroordeling en de verenigbaarheid van dergelijke procedures met het Unierecht. Tsjechië en Ierland hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Kaderbesluit 2005/212/JBZ staat niet in de weg aan een wettelijke regeling van een lidstaat die bepaalt dat door een nationale rechterlijke instantie de confiscatie van illegaal verkregen vermogen wordt gelast aan het einde van een procedure die niet afhankelijk is van de vaststelling van een strafbaar feit, noch – a fortiori – van de veroordeling van de vermoedelijke daders van een dergelijk feit.

- Lidstaten mogen civiele procedures inzetten voor confiscatie van criminele vermogens ([ECER](#))

Bestuursrecht

LITERATUUR

T. Duijkersloot, R. Ortlep, M. Verhoeven & R. Widdershoven, Europees staats- en bestuursrecht, in: [NTB 2020/20](#)

Brexit

OVERIG

- EU wil duidelijkheid over Ierse grenscontroles ([Europa-nu](#))
- Brexit-onderhandelingen uitgesteld om coronavirus ([Europa-nu](#))
- Londen wil niets weten van verlenging overgangperiode brexit vanwege corona ([Europa-nu](#))

Wiki

 [Wiki Brexit](#)

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 5 maart 2020 – zaak C-679/18 – OPR-Finance – Tsjechië – ECLI:EU:C:2020:167 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beoordelen kredietwaardigheid van consument – Ambtshalve toetsing – Nationale verval- en verjaringstermijnen

Richtlijn 2008/48/EG. De kern van het probleem betreft de vraag in hoeverre nationale verval- en verjaringstermijnen in de weg staan aan een ambtshalve toetsing door een nationale rechter van inbreuken op de artikelen 8 en 10 van de richtlijn consumentenkrediet en in hoeverre een rechter vastgestelde inbreuken ambtshalve moet bestraffen. Het hof overweegt dat het doeltreffendheidsbeginsel zich verzet tegen de voorwaarde dat de sanctie van nietigheid van de kredietovereenkomst moet worden ingeroepen door de consument en binnen een verjaringstermijn van drie jaar.

De conclusie van de A-G heeft betrekking op zaak C-679/18 (OPR-Finance) en zaak C-616/18 (Cofidis). Het Hof heeft arrest gewezen in zaak C-679/18. Zaak C-616/18 is bij [beschikking](#) van 2 maart 2020 afgedaan. (nog niet beschikbaar)

Hof: De artikelen 8 en 23 van richtlijn 2008/48/EG moeten aldus worden uitgelegd dat zij een nationale rechter verplichten om ambtshalve te onderzoeken of de uit dat artikel 8 voortvloeiende precontractuele verplichting voor de kredietgever om de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen is nagekomen, en om aan de niet-nakoming van die verplichting de consequenties te verbinden die naar nationaal recht daaruit voortvloeien, op voorwaarde dat de sancties voldoen aan de vereisten van voornoemd artikel 23. De artikelen 8 en 23 van richtlijn 2008/48 moeten tevens aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale regeling op grond waarvan de niet-nakoming, door de kredietgever, van zijn precontractuele verplichting om de kredietwaardigheid van de consument te beoordelen, enkel en alleen op voorwaarde dat de consument de nietigheid inroept, en wel binnen een verjaringstermijn van drie jaar, met nietigheid van de kredietovereenkomst wordt bestraft, met daaraan gekoppeld de verplichting voor de consument om de hoofdsom binnen een op zijn financiële draagkracht afgestemde termijn aan de kredietgever terug te betalen.

- EU-Hof: Consument hoeft geen rente te betalen als kredietgever zijn kredietwaardigheid niet heeft onderzocht ([ECER](#))
- Ex-officio powers of national courts in enforcing Directive 2008/48/EC: the CJEU in C-679/18 OPR-Finance ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 3 maart 2020 – zaak C-125/18 – Gómez del Moral Guasch – Grote Kamer – Spanje – ECLI:EU:C:2020:138 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Hypotheekovereenkomst – Oneerlijk beding – Variabele rente – Ambtshalve toetsing

Richtlijn 93/13/EEG. Het verzoek om een prejudiciële beslissing vloeit voort uit een geding tussen Guasch en de bank Bankia betreffende het beweerdelijk oneerlijke karakter van een in een hypotheekovereenkomst tussen die twee partijen opgenomen beding op grond waarvan de variabele rente van de lening is gebaseerd op één van de officiële IRPH's (rente index), te weten de IRPH Cajas (IRPH van spaarbanken).

Hof: Artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat het beding in een tussen een consument en een kredietverstrekker gesloten hypotheekovereenkomst, dat bepaalt dat de op de lening toepasselijke rentevoet is gebaseerd op één van de officiële referentie-indices waarin de nationale regeling voorziet en die door kredietinstellingen op hypothecaire leningen kunnen worden toegepast, binnen de werkingssfeer van deze richtlijn valt wanneer die regeling noch voorziet in de dwingende toepassing van die index, los van de keuze van de overeenkomstsluitende partijen, noch in de aanvullende toepassing ervan wanneer die partijen geen andere regeling zijn overeengekomen.

Richtlijn 93/13, en met name artikel 4, lid 2, en artikel 8 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat een rechterlijke instantie van een lidstaat verplicht is te toetsen of een contractueel beding betreffende het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst duidelijk en begrijpelijk is, ongeacht of artikel 4, lid 2, van deze richtlijn in de rechtsorde van die lidstaat is omgezet.

Richtlijn 93/13, en met name artikel 4, lid 2, en artikel 5 ervan, moet aldus worden uitgelegd dat een contractueel beding waarin in het kader van een hypotheekovereenkomst een variabele rentevoet wordt vastgesteld, om te voldoen aan het vereiste van transparantie van dat beding, niet alleen formeel en grammaticaal begrijpelijk moet zijn, maar tevens een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument in staat moet stellen om de concrete werking van de berekeningswijze van die rentevoet te begrijpen en om zo op basis van duidelijke en begrijpelijke criteria de – mogelijk aanzienlijke – economische gevolgen van een dergelijk beding voor zijn financiële verplichtingen in te schatten. Voor de beoordeling die de nationale rechter in dit verband moet verrichten, is bijzonder van belang dat de voornaamste gegevens met betrekking tot de berekening van deze rentevoet gemakkelijk toegankelijk zijn voor eenieder die een hypotheecaire lening wil aangaan omdat de berekeningswijze van die rentevoet wordt gepubliceerd, en dat informatie wordt verstrekt over de evolutie in het verleden van de index op basis waarvan die rentevoet is berekend.

Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13 staan niet eraan in de weg dat de nationale rechter in geval van nietigheid van een oneerlijk contractueel beding dat een referentie-index voor de berekening van de variabele rente van een lening vaststelt, die index vervangt door een wettelijke index die van toepassing is wanneer de partijen bij de overeenkomst niet anders zijn overeengekomen, voor zover de betrokken hypotheekovereenkomst in geval van schrapping van dat oneerlijke beding niet kan voortbestaan en de nietigverklaring van die overeenkomst in haar geheel de consument zou blootstellen aan uiterst nadelige consequenties.

- Can we make variable interest rates transparent? - CJEU in Gómez del Moral Guasch (C-125/18) ([ECLB](#))

HvJ - ARREST - 11 maart 2020 - zaak C-511/17 - Lintner - Hongarije - ECLI:EU:C:2020:188 - [persbericht](#) - [conclusie](#) - [arrest](#)

Onerlijke bedingen - Leenovereenkomst in valuta – Omvang ambtshalve toetsing

Richtlijn 93/13/EEG. Deze zaak doet fundamentele vragen rijzen met betrekking tot de verplichting voor de nationale rechter om ambtshalve (ex officio) te onderzoeken of bedingen in een consumentenovereenkomst oneerlijk zijn in overeenstemming met de rechtspraak van het Hof ter uitlegging van richtlijn 93/13. Het gaat ten eerste om de vraag of het ex officio te verrichten onderzoek door de nationale rechter van het mogelijk oneerlijke karakter zich moet uitstrekken tot alle bedingen in een overeenkomst, ook wanneer de bedingen geen verband houden met het voorwerp van de vordering, en ten tweede om de vraag in welke mate een nationale rechter ertoe kan worden gebracht ex officio onderzoeksmaatregelen te nemen om de gegevens, feitelijk en rechtens, te verkrijgen die noodzakelijk zijn voor dat onderzoek.

Hof: Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat een nationale rechter bij wie een consument beroep heeft ingesteld om te doen vaststellen dat bepaalde bedingen van een door deze consument met een verkoper gesloten overeenkomst oneerlijk zijn, niet verplicht is om alle andere contractuele bedingen waartegen die consument niet is opgekomen, ambtshalve en individueel te onderzoeken teneinde na te gaan of zij als oneerlijk kunnen worden aangemerkt, maar enkel de bedingen moet onderzoeken die verband houden met het voorwerp van het geding zoals dat door de partijen is afgebakend, zodra hij beschikt over de daartoe noodzakelijke juridische en feitelijke gegevens, die in voorkomend geval worden aangevuld door middel van maatregelen van instructie.

Artikel 4, lid 1, en artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 moeten aldus worden uitgelegd dat bij de beoordeling of het aan de vorderingen van een consument ten grondslag liggende contractuele beding oneerlijk is, weliswaar rekening moet worden gehouden met alle andere bedingen van de door die consument met een verkoper gesloten overeenkomst, maar dat deze verplichting als zodanig niet impliceert dat de aangezochte nationale rechter voor al die bedingen ambtshalve moet onderzoeken of zij mogelijk oneerlijk zijn.

- ⓑ EU-Hof: Rechter moet ook oneerlijkheid van consumentenbedingen onderzoeken die buiten de oorspronkelijke vordering vallen ([ECER](#))
- ⓑ Case C-511/17 Unicredit Bank Hungary: Ex officio unfairness assessment limited to subject matter and to existing legal and factual elements ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 11 maart 2020 - zaak C-583/18 - Verbraucherzentrale Berlin - Duitsland - ECLI:EU:C:2020:199 – geen conclusie - arrest

Online verkoop kortingskaart voor treinvervoer - Herroepingsrecht

Richtlijn 2011/83/EU. De „BahnCard 25” kan online worden besteld. De website van DB Vertrieb bevat geen enkele informatie over het herroepingsrecht voor de consument.

Een vereniging voor consumentenbescherming, heeft een vordering ingesteld ertoe strekkende dat DB Vertrieb wordt bevolen om in het kader van haar bedrijfsactiviteiten die kortingskaart niet langer op haar website aan te bieden zonder de consument vóór het sluiten van de overeenkomst te informeren over zijn herroepingsrecht en zonder hem het bijbehorende model van het herroepingsformulier ter beschikking te stellen.

Hof: Artikel 2, punt 6, van richtlijn 2011/83/EU dient aldus te worden uitgelegd dat het begrip „dienstenovereenkomst” ook overeenkomsten omvat die ertoe strekken de consument bij de latere sluiting van overeenkomsten inzake passagiersvervoer een korting te verlenen.

Artikel 3, lid 3, onder k), van richtlijn 2011/83 dient aldus te worden uitgelegd dat een overeenkomst die ertoe strekt de consument bij de latere sluiting van overeenkomsten inzake passagiersvervoer een korting te verlenen, niet valt onder het begrip „overeenkomst voor passagiersvervoerdiensten”, en bijgevolg binnen de werkingssfeer van deze richtlijn valt, met inbegrip van de bepalingen daarvan inzake het herroepingsrecht.

- ⓑ Consumers buying 'discount cards' for future transportation contracts have the right to withdraw - Case C-583/18 (Verbraucherzentrale vs DB Vertrieb GmbH) ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 - zaak C-779/18 - Mikrokasa S.A. – Polen - ECLI:EU:C:2020:236 – conclusie - arrest

Kredietovereenkomsten voor consumenten - Begrip „niet-rentekosten van het krediet”

Richtlijn 2008/48/EG. Het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing is ingediend in het kader van twee beroepen tegen XO, welke beroepen door de verwijzende rechter zijn gevoegd en betrekking hebben op vorderingen tot betaling van bedragen die verschuldigd zijn op grond van twee afzonderlijke consumentenkredietovereenkomsten.

De belangrijkste vraag die in deze zaak aan de orde wordt gesteld, betreft de mate van harmonisatie en het toepassingsgebied van artikel 10, lid 2, van richtlijn 2008/48 en de mate waarin de vereisten van die richtlijn kunnen worden aangevuld met vereisten krachtens het nationale recht.

Hof: Artikel 3, onder g), artikel 10, lid 2, en artikel 22, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG verzetten zich niet tegen een nationale regeling die voorziet in een methode voor de berekening van het maximumbedrag van de niet-rentekosten van het krediet dat aan de consument kan worden opgelegd, op voorwaarde dat deze regeling geen aanvullende informatieverplichtingen met betrekking tot deze niet-rentekosten van het krediet invoert, die bovenop die van artikel 10, lid 2, zouden komen.

Artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat een contractueel beding dat de totale niet-rentekosten van het krediet vaststelt met inachtneming van het in een nationale bepaling vastgestelde maximumbedrag, zonder noodzakelijkerwijs rekening te houden met de werkelijk gemaakte kosten, niet van de werkingssfeer van deze richtlijn is uitgesloten.

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 - zaak C-66/19 - Kreissparkasse Saarlouis – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:242 – persbericht - geen conclusie - arrest

Kredietovereenkomsten voor consumenten – Herroepingsrecht - Eisen inzake de in de overeenkomst te vermelden informatie

Richtlijn 2008/48/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de consument JC en de Kreissparkasse Saarlouis over het feit dat JC zijn recht om de met deze instelling gesloten kredietovereenkomst te herroepen heeft uitgeoefend.

Hof: Artikel 10, lid 2, onder p), van richtlijn 2008/48/EG moet aldus worden uitgelegd dat de in artikel 14, lid 1, tweede alinea, van deze richtlijn vastgestelde regels voor de berekening van de herroepingstermijn behoren tot de informatie die overeenkomstig deze bepaling duidelijk en beknopt in een kredietovereenkomst moet worden vermeld.

2) *Artikel 10, lid 2, onder p), van richtlijn 2008/48 moet aldus worden uitgelegd dat het eraan in de weg staat dat een kredietovereenkomst voor de in artikel 10 van deze richtlijn bedoelde informatie verwijst naar een bepaling van nationaal recht die zelf verwijst naar andere bepalingen van nationaal recht van de betrokken lidstaat.*

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 4 maart 2020 – zaak C-61/19 – Orange Romania – ECLI:EU:C:2020:158 – conclusie

AVG - Begrip ,toestemming van de betrokkene' – Verlenen toestemming via selectievakje – Bewaren kopie paspoort

Samenvatting onder: Privacy en persoonsgegevens

HvJ – CONCLUSIE – 12 maart 2020 – Zaak C-639/18 - Sparkasse Südholstein - Duitsland - ECLI:EU:C:2020:206 – conclusie

Consumentenkredietovereenkomst – Verkoop op afstand - Latere overeenkomst betreffende het rentetarief

Richtlijn 2002/65/EG. Is een latere overeenkomst betreffende het rentetarief waarbij een leningovereenkomst alleen wordt gewijzigd met betrekking tot de hoogte van het rentetarief, een „overeenkomst“ waarop richtlijn 2002/65 van toepassing is? Aan de hand van welke criteria kan een overeenkomst die zonder gelijktijdige fysieke aanwezigheid van aanbieder en consument is gesloten, als „overeenkomst op afstand“ in de zin van artikel 2, onder a), van die richtlijn worden aangemerkt?

A-G: Het begrip ,overeenkomst inzake financiële diensten' in de zin van artikel 2, onder a), van richtlijn 2002/65/EG moet aldus worden uitgelegd dat daaronder ook een latere overeenkomst over het rentetarief valt waarbij de looptijd van de lening niet wordt verlengd, noch de hypotheeksom wordt verhoogd. Een dergelijke overeenkomst is geen ,verrichting' in de zin van artikel 1, lid 2, van richtlijn 2002/65 en dus zijn de bepalingen van die richtlijn erop van toepassing.

Van een ,door de aanbieder georganiseerd systeem voor verkoop of dienstverrichting op afstand' in de zin van artikel 2, onder a), van richtlijn 2002/65, is sprake wanneer een leverancier voor het sluiten van een latere overeenkomst over het rentetarief uitsluitend gebruikmaakt van technieken voor communicatie op afstand en het gebruik van die technieken exclusief en niet strikt incidenteel is, maar plaatsvindt binnen een door die aanbieder opgezet kader, wat de commerciële structuur betreft, met inbegrip van personeel en middelen, waarbinnen overeenkomsten zonder gelijktijdige fysieke aanwezigheid van partijen kunnen worden gesloten. Het staat aan de nationale rechter, als enige rechter die over de feiten oordeelt, om na te gaan of die aspecten in een concreet geval aanwezig zijn.

HvJ – CONCLUSIE KOKOTT – 19 maart 2020 - zaak C-81/19 – NG e.a. – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:217 – conclusie

Onerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten - Krediet in vreemde valuta – Wisselkoersbeding – Gevolgen oneerlijk beding

Richtlijn 93/13/EEG. Het beding waar het in het hoofdgeding om gaat, verplicht verzoekers in het hoofdgeding om een in Zwitserse franken luidend krediet in deze valuta terug te betalen. Door de sterke devaluatie van de Roemeense leu – de valuta waarin verzoekers hun inkomsten ontvangen – is het terug te betalen bedrag in de jaren na de sluiting van de kredietovereenkomst echter bijna verdubbeld.

In de onderhavige prejudiciële verwijzing wordt niet langer expliciet de principiële vraag gesteld of de verlening van kredieten in vreemde valuta aan consumenten als verenigbaar met het Unierecht kan worden beschouwd. Hoewel uit eerdere rechtspraak van het Hof kan worden afgeleid dat bij dergelijke kredietovereenkomsten het wisselkoersrisico niet zonder meer bij de consument kan worden gelegd, volgt daar immers ook uit dat deze praktijk niet per se in strijd is met het Unierecht. Volgens die rechtspraak is van doorslaggevend belang of de consument op een duidelijke en begrijpelijke manier over dit risico is geïnformeerd.

In de onderhavige zaak staan veeleer de gevolgen centraal die een nationale rechter in voorkomend geval dient te verbinden aan de vaststelling dat een beding inzake het wisselkoersrisico oneerlijk is. Volgens de verwijzende rechter leiden alle tot dusver in de rechtspraak gesuggereerde rechtsgevolgen van de oneerlijkheid tot een onredelijke belasting van de consument. De verwijzende rechters in nog drie andere thans aanhangige zaken hebben met vergelijkbare rechtsproblemen te maken.

A-G: Artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG dient aldus te worden uitgelegd dat een contractueel beding waarin een algemeen, wettelijk verankerd beginsel tot uitdrukking komt, onder deze richtlijn valt tenzij de nationale wetgever met de vaststelling van de betrokken wettelijke bepaling een evenwichtige regeling tot stand wilde brengen van alle rechten en verplichtingen van de partijen bij de betrokken soort overeenkomst. Het staat aan de nationale rechter om in dit verband de nodige vaststellingen te doen.

Het in artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13 opgenomen vereiste dat een beding in een in vreemde valuta luidende kredietovereenkomst waardoor het wisselkoersrisico uiteindelijk op de consument komt te rusten, duidelijk en begrijpelijk is geformuleerd, veronderstelt dat de consument uitgebreid wordt geïnformeerd over de mogelijk aanzienlijke economische gevolgen van een dergelijk beding voor zijn financiële verplichtingen. Dit geldt ongeacht of de concrete waardevermindering van de betrokken valuta reeds kon worden voorzien bij sluiting van de overeenkomst. Het staat aan de nationale rechter om in dit verband de nodige vaststellingen te doen.

Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 dient aldus te worden uitgelegd dat het een nationale rechter niet belet om een oneerlijk beding te schrappen en te vervangen door een aanvullende regeling die het formele evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de contractpartijen vervangt door een reëel evenwicht dat de gelijkheid tussen die partijen herstelt, als ten eerste de betrokken overeenkomst niet kan voortbestaan wanneer het oneerlijke beding wordt geschrapt en niet wordt vervangen, ten tweede de nietigverklaring van de overeenkomst zeer nadelige gevolgen voor de consument zou hebben, en ten derde er geen bepaling van nationaal aanvullend recht of andere bepaling is die toepassing vindt indien de partijen bij de betrokken overeenkomst dit zijn overeengekomen en die in de plaats van het geschrapte beding kan komen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 6 maart 2020 – zaak C-33/20 - Volkswagen Bank

Kredietovereenkomsten voor consumenten – Verplichte inlichtingen in overeenkomst

Richtlijn 2008/48/EG. Het betreft een geding over een kredietovereenkomst gesloten met verweerster ten behoeve van de aankoop van een auto voor particulier gebruik. In de kredietovereenkomst is overeengekomen dat verzoeker het geleende bedrag in 48 gelijke maandelijkse termijnen en een laatste termijn moest aflossen. Verzoeker heeft de overeengekomen termijnen regelmatig betaald. Bij brief van 22-01-2019 heeft hij echter zijn wilsverklaring om de kredietovereenkomst te sluiten herroepen. Verzoeker is van mening dat de kredietovereenkomst bij de herroeping van 22-01-2019 is omgezet in een terugbetalingsverplichting. De vragen gaan over

de uitlegging van de verplichte inlichtingen die opgenomen moeten worden in de kredietovereenkomst, als bedoeld in artikel 10, lid 2, onder l), r) en s), van de richtlijn.

LITERATUUR

M.B.M. Loos, Transparantievereiste versus contra-proferentem-regeling: de worsteling van de Hoge Raad met algemene voorwaarden in consumentenovereenkomsten, in: [TvC 2020/1](#)

COVID-19

[Mededeling van de Commissie](#) inzake Interpretatieve richtsnoeren betreffende de EU-verordeningen inzake passagiersrechten in de context van de ontwikkeling van COVID-19

WIKI

- [Wiki Europees consumentenrecht](#) (nieuw!)

COVID-19

LIDSTATEN

- Fighting COVID 19 – Legal Powers and Risks: Belgium ([Verfassungsblog](#))
- Fighting COVID 19 – Legal Powers and Risks: Italy ([Verfassungsblog](#))
- Fighting COVID 19 – Legal Powers and Risks: SWITZERLAND ([Verfassungsblog](#))
- Fighting COVID 19 – Legal Powers and Risks: The United Kingdom ([Verfassungsblog](#))
- Fighting COVID 19 – Legal Powers and Risks: Germany ([Verfassungsblog](#))
- Fighting COVID 19 – Legal Powers and Risks: Spain ([Verfassungsblog](#))
- Covid-19 Movement restrictions: German courts ([UK human rights blog](#))

MEDEDELINGEN LIDSTATEN

Op de [Wiki Europees justitieel netwerk](#) staat onder de tab "literatuur en documentatie" een overzicht van mededelingen van de lidstaten over de gevolgen van COVID-19 voor bepaalde (civiele) procedures en de rechtspraak in die lidstaten.

REGELGEVING EU

- Uitvoeringsbesluit (EU) 2020/414 van de Commissie van 19 maart 2020 tot wijziging van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/570 betreffende rescEU-capaciteit in de vorm van medische voorraden (kennisgeving geschied onder nummer C(2020) 1827), [PB L 82I van 19.3.2020](#)
- Besluit (EU) 2020/430 van de Raad van 23 maart 2020 betreffende een tijdelijke afwijking van het reglement van orde van de Raad in het licht van de door de COVID-19-pandemie in de Unie veroorzaakte reisproblemen, [PB L 88I van 24.3.2020](#)

EHRM

[Mededeling van het EHRM van 27 maart 2020](#)

Procedures have been put in place to allow requests for interim measures under Rule 39 of the Rules of Court, relating primarily to expulsion and extradition cases, to be examined. (..)

The six-month time-limit for the lodging of applications, under Article 35 of the European Convention on Human Rights, has exceptionally been suspended for a one-month period running from Monday

16 March 2020. All time-limits allotted in proceedings that are currently pending have been suspended for one month, with effect from Monday 16 March 2020. (..)

However, the Court has decided not to notify any further judgments and decisions until normal activity resumes. Accordingly, with the exception of the Grand Chamber and particularly urgent cases, the Court.

HvJ

Mededeling van het Hof van Justitie – Aanpassing van de gerechtelijke activiteit van het HvJ in het licht van de door het Coronavirus COVID-19 veroorzaakte pandemie. [19/03/2020]

Door de huidige ongekende gezondheidscrisis is het Hof van Justitie genoodzaakt zijn werkwijze tijdelijk aan te passen.

De gerechtelijke activiteit wordt voortgezet, maar vanzelfsprekend wordt voorrang gegeven aan zaken die bijzonder spoedeisend zijn (zoals spoedprocedures, versnelde procedures en kort gedingen).

De beroepstermijnen en de termijnen voor hogere voorziening blijven lopen en partijen zijn verplicht deze in acht te nemen, onverminderd de eventuele toepassing van artikel 45, tweede alinea, van het Protocol betreffende het statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Daarentegen worden de termijnen voor de lopende procedures – met uitzondering van bovengenoemde bijzonder spoedeisende procedures – met een maand verlengd, te rekenen vanaf vandaag. Deze termijnen verstrijken aan het einde van de dag die in de volgende maand hetzelfde nummer heeft als de dag waarop de termijn normaal zou verstrijken of, indien deze dag in de volgende maand ontbreekt, bij het verstrijken van de laatste dag van die maand.

Tot nader order worden de termijnen die door de griffie worden vastgesteld met ingang van vandaag eveneens met een maand verlengd.

De tot en met 3 april 2020 geplande hoorzittingen worden naar een later tijdstip verschoven.

Partijen wordt verzocht geregeld de website van het Hof van Justitie van de Europese Unie (www.curia.europa.eu) te raadplegen.

Zodra de gerechtelijke werkzaamheden weer hun normale loop hebben genomen, zal het Hof zo nodig contact opnemen met de vertegenwoordigers van de partijen om hen te informeren over het vervolg van de procedure.

RAAD

Gezamenlijk portal van de Raad en de Europese Raad over COVID-19

- Conclusies van de voorzitter van de Europese Raad van 17 maart 2020 inzake beperking van de instroom van personen van buiten het Schengengebied. Zie ook de Mededeling van de Commissie hierover.

EUROPESE COMMISSIE

Overzichtsportal van de Europese Commissie

- Mededeling van de Commissie: Richtsnoeren betreffende de uitoefening van het recht op vrij verkeer van werknemers tijdens de uitbraak van COVID-19 (in antwoord op de verklaring van de leden van de Europese Raad van 26 maart 2020) (persbericht 30 maart 2020)
- Mededeling van de Commissie: COVID-19 Leidraad voor de uitvoering van de tijdelijke beperking van niet-essentiële reizen naar de EU, het faciliteren van doorreisregelingen voor de repatriëring van EU-burgers, en de gevolgen voor het visumbeleid (in antwoord op de verklaring van de leden van de Europese Raad van 26 maart 2020) (persbericht 30 maart 2020)

- [Mededeling](#) over de gevolgen van de uitbraak van COVID 19 voor antidumping- en anti subsidieonderzoeken
- [Mededeling van de Commissie](#): Richtsnoeren van de Europese Commissie: Luchtvrachtactiviteiten faciliteren tijdens de uitbraak van COVID-19
- [Uitvoeringsverordening \(EU\) 2020/402](#) van de Commissie van 14 maart 2020 tot onderwerping van de uitvoer van bepaalde producten aan de overlegging van een uitvoervergunning.
- [Mededeling](#) van de Commissie aan het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad inzake tijdelijke beperking van niet-essentiële reizen naar de EU
- [Richtsnoeren](#) voor grensbeheermaatregelen tot bescherming van de gezondheid en tot waarborging van de beschikbaarheid van goederen en essentiële diensten

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Covid-19 : Le Conseil constitutionnel marche sur la Constitution ([Liberés chéries](#))

OVERIG

- European Council video conference on COVID-19: The priority is the health of our citizens ([Raad](#))
- EU Member States join forces to keep priority traffic moving ([Raad](#))
- Council agrees its position on helping airlines by suspending slot requirements ([Raad](#))
- Commission proposes unprecedented suspension of EU's fiscal rules ([Euractiv](#))
- Council takes steps to ensure institutional continuity ([Raad](#))
- Hoe zit het met corona en privacy van de werknemer? ([SDU](#))
- Autoriteit Persoonsgegevens versoepelt interpretatie privacywet vanwege corona ([Dirkzwager](#))
- EU State Aid and COVID-19 ([Competition law blog](#))
- De arbeidsrechtelijke aspecten van het coronavirus, in: [Juridisch up to Date](#)
- Wat Nederland mag met jouw gegevens in strijd tegen het coronavirus ([NOS](#))
- EU keurt opheffing slots goed om luchtvaartmaatschappijen te helpen ([Raad](#))
- Commissie presenteert praktische adviezen om vrij verkeer van cruciale werknemers te waarborgen([EC](#))
- Commissie voert budget voor repatriëringsvluchten en rescEU-voorraad op([EC](#))
- Commissie komt met richtsnoeren voor bescherming kritieke Europese activa en technologie in huidige crisis ([EC](#))
- Geharmoniseerde normen voor medische hulpmiddelen om in te spelen op dringende behoeften ([EC](#))
- Commissie presenteert praktische adviezen om de continuïteit van het goederenvervoer in de EU te waarborgen via green lanes ([EC](#))
- Commissie neemt tijdelijke kaderregeling aan zodat de lidstaten de economie verder kunnen ondersteunen in de context van de uitbraak van COVID-19 ([EC](#))
- De Commissie trekt meer middelen uit voor onderzoek en selecteert 17 projecten voor vaccinontwikkeling, diagnose en behandeling ([EC](#))
- Minister De Jonge schrapt privacyregel medische gegevens vanwege coronacrisis ([Trouw](#))
- Aanbeveling(EU)2020/403 van de Commissie van 13 maart 2020 betreffende conformiteitsbeoordelings- en markttoezichtsprocedures in het kader van de Covid-19-dreiging, [PB L 79I van 16.3.2020](#)
- Covid-19 Richtsnoeren voor grensbeheermaatregelen tot bescherming van de gezondheid en tot waarborging van de beschikbaarheid van goederen en essentiële diensten , [PB C 86I van 16.3.2020](#)
- Human Rights Are Tools We Can Use to Prevail Through Corona ([liberties](#))
- Rechtsstaat wordt geofferd voor het medisch heil' ([Advocatenblad](#))
Het juridisch haastwerk achter de corona-maatregelen heeft wel erg vage rechtsnormen opgeleverd, vinden strafpleiters Gerard Spong en Tjalling van der Goot.

- Aanbeveling van de Europese Centrale Bank van 27 maart 2020 betreffende dividenduitkeringen tijdens de COVID-19 pandemie en tot intrekking van Aanbeveling , [PB C 102I van 30.3.2020](#)
- Lidstaten keuren gebruik EU-fondsen voor pandemie goed ([Europa-nu](#))
- Europese Commissie wil meerjarenbegroting verhogen in de strijd tegen de coronacrisis ([Europa-nu](#))
- Gevolgen coronamaatregelen voor uit- en overleveringszaken ([NJB](#))
- Schengenzone op slot voor niet EU-inwoners ([Europa-nu](#))
- Brexit-onderhandelingen uitgesteld om coronavirus ([Europa-nu](#))
- De Green Deal en de coronacrisis ([Europa decentraal](#))
- Wat zijn je grondrechten nog waard tijdens een pandemie? Deze jurist legt het uit ([de correspondent](#))
- Coronacrisis mogelijk van invloed op verloop aanbestedingsprocedures ([Europa decentraal](#))
- Staatssteunmogelijkheden ter bestrijding economische gevolgen coronacrisis ([Europa decentraal](#))
- Emergency Amendments to UK Competition Law to Help Maintain Supply of Essential Goods & Services in Face of COVID-19 Outbreak ([EU competition law](#))
- Investigating the impact of COVID-19 on rights ([FRA](#))
- Covid-19 Justice Project - This page shows how criminal justice systems around the world are being affected by the COVID-19 outbreak and responses to it. ([fair trials](#))
- Kan ik mijn voorlopige hechtenis schorsen door Corona? (COLUMN) ([Crimesite](#))
- AP waarschuwt: inzage medische dossiers alleen toegestaan met toestemming van de patiënt ([privacyweb](#))
- Tweede Kamer tegen aanleveren Nederlandse telecomdata aan Europese Commissie ([privacyweb](#))
- Israël gaat coronapatiënten volgen via hun smartphone ([privacyweb](#))
- How Covid-19 reveals the tensions between the EU's Single Market and the protection of public health ([renforce](#))
- Why Detaining Migrants Amid The Covid-19 Outbreak Is Gambling With Lives ([eachother](#))
- Hostile Environment Immigration Policy 'Undermining' Coronavirus Response ([eachother](#))
- States should declare a State of Emergency using Article 15 ECHR to confront the Coronavirus Pandemic ([Strasbourg observers](#))
- Hungary's state of emergency law is a 'blank cheque' to Orban, critics say ([euractiv](#))
- COVID-19 and the European Convention on Human Rights ([Strasbourg observers](#))
- COVID-19 und das Grundgesetz: Neue Gedanken vor dem Hintergrund neuer Gesetze ([Verfassungsblog](#))
- Before it Spreads "Like Wildfire": Prisoners' Rights in the Time of COVID-19 ([Verfassungsblog](#))
- Datenschutz versus Katastrophenschutz ([Verfassungsblog](#))
- Corona-Triage und Menschenwürde ([Verfassungsblog](#))
- (Rule of) Law in the Time of Covid-19: Warnings from Slovenia ([Verfassungsblog](#))
- Using Location Data to Control the Coronavirus Pandemic ([Verfassungsblog](#))
- Gebruik telecomdata tegen corona kan alléén met wet ([AP](#))
- Statement of principles relating to the treatment of persons deprived of their liberty in the context of the coronavirus disease (COVID-19) pandemic, 20 maart 2020 ([COE](#))

WIKI

- [Coronavirus](#)
- [Coronavirus - Europees recht](#)

Detentie en politieonderzoek (S)

EHRM – ARREST – 31 maart 2020 – Murdalovy t. Rusland – geen persbericht – arrest (niveau 2) – 51933/08 - ECLI:CE:ECHR:2020:0331JUD005193308

*Mishandeling door politie – Vermissing – Strafrechtelijk onderzoek niet effectief--
Schadevergoeding*

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Klagers zijn familieleden van Murdalovy, die door de politie is opgepakt en mishandeld. Een dag later is hij verdwenen en niet meer teruggevonden. Klagers worden bijgestaan door verschillende NGO's.

Het Hof oordeelt dat artikel 2 EVRM is geschonden vanwege de vermissing en dood van Murdalovy en omdat het onderzoek naar de verdwijning en moord lang heeft geduurd, en niet effectief is geweest, o.a. omdat bepaalde getuigen niet gehoord zijn.

Artikel 3 EVRM is geschonden ten aanzien van klagers vanwege het geestelijke leed dat aan klagers is toegebracht door de vermissing van hun familielid en de manier waarop de autoriteiten daarop actie hebben ondernomen.

Het Hof veroordeelt Rusland tot betaling van een schadevergoeding voor materiele en immateriële schade.

Er is een dissenting opinion over de beslissing van het hof om de klacht van klagers ten aanzien de schending van artikel 13 in samenhang met artikel 3 EVRM niet ontvankelijk te verklaren.

Voor een samenvatting van de nationale wetgeving en andere informatie over verdwijningen in de regio wordt verwezen naar Aslakhanova e.a. t. Rusland (nos. [2944/06](#) en vier anderen, §§ 43-59 en §§ 69-84, 18 december 2012), en Turluyeva t. Rusland (no. [63638/09](#), §§ 65-74, 20 juni 2013).

COVID-19

- Before it Spreads "Like Wildfire": Prisoners' Rights in the Time of COVID-19 ([Verfassungsblog](#))
- Statement of principles relating to the treatment of persons deprived of their liberty in the context of the coronavirus disease (COVID-19) pandemic, 20 maart 2020 ([COE](#))

EHRM factsheets

- [Hunger strikes in detention](#)
- [Migrants in detention](#)
- [Prisoners' right to vote](#)
- [Prisoners' health-related rights](#)
- [Detention and mental health](#) (januari 2020)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#)

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 3 maart 2020 – zaak C-482/18 – Google Ireland – Grote Kamer – Hongarije - ECLI:EU:C:2020:141 – persbericht – conclusie – arrest

Vrij verrichten van diensten – Op de omzet gebaseerde advertentiebelasting – Onlinediensten in Hongaarse taal - Verplichting tot registratie voor belastingdoeleinden

Samenvatting onder: [Belastingen](#)

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-34/19 – Telecom Italia – Italië – ECLI:EU:C:2020:148 – geen conclusie – arrest

Telecommunicatiediensten – Tenuitvoerlegging van Open Network Provision (ONP) – Vergoedingen en heffingen voor individuele vergunningen – Gezag van gewijsde en Unierecht

Richtlijn 97/13/EG. Telecom Italia was de exclusieve concessiehouder van openbare telecommunicatiediensten op grond van artikel 188 van het post- en telecommunicatiewetboek. Het betreft een geding over de aan Telecom Italia opgelegde verplichting om een heffing te betalen die is gebaseerd op haar omzet voor het jaar 1998.

Hof: Artikel 22, lid 3, van richtlijn 97/13/EG moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling die een verlenging voor het jaar 1998 behelst van de verplichting voor een telecommunicatieonderneming die houder is van een op de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn bestaande machtiging, om een heffing te betalen die wordt berekend op basis van de omzet en niet uitsluitend op basis van de administratiekosten voor de afgifte, het beheer, de controle en het toezicht op de naleving van het stelsel voor algemene machtigingen en individuele vergunningen.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat het een nationale rechter niet verplicht om nationale procedureregels die een rechterlijke beslissing gezag van gewijsde verlenen buiten toepassing te laten, ook al kan daardoor een schending van een bepaling van Unierecht worden opgeheven, hetgeen voor de belanghebbenden de mogelijkheid niet uitsluit om de staat aansprakelijk te stellen en zo rechtsbescherming van de hun door het Unierecht toegekende rechten te krijgen.

HvJ – ARREST – 5 maart 2020 – zaak C-100/19 – Viasat UK en Viasat – België – ECLI:EU:C:2020:174 – geen conclusie – arrest

Selectie en machtiging van systemen die mobiele satellietdiensten (MSS) leveren

Beschikking nr. 626/2008/EG. Frankrijk heeft in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Het betreft een geding tussen Viasat en het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie inzake het besluit om aan Inmarsat Ventures gebruiksrechten voor complementaire grondcomponenten van mobiele satellietssystemen te verlenen.

Hof: Artikel 8, lid 1, juncto artikel 7, lid 1, van beschikking nr. 626/2008/EG moet aldus worden uitgelegd dat wanneer is komen vast te staan dat een overeenkomstig titel II van deze beschikking geselecteerde exploitant die op grond van artikel 7 van die beschikking gemachtigd is om het radiospectrum te gebruiken, geen mobiele satellietdiensten door middel van een mobiel satellietstelsel heeft geleverd tegen de in artikel 4, lid 1, onder c), ii), van diezelfde beschikking bedoelde uiterste datum, de bevoegde instanties van de lidstaten niet mogen weigeren om aan die exploitant machtigingen te verlenen die nodig zijn voor de levering van complementaire grondcomponenten van mobiele satellietssystemen, op grond dat hij de bij zijn aanvraag gedane toezegging niet is nagekomen.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 5 maart 2020 – zaak C-66/18 – Commissie/Hongarije – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:172 – persbericht – conclusie

*Hoger onderwijs – Buitenlandse instellingen
Samenvatting onder: Onderwijs*

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 4 maart 2020 – zaak C-61/19 – Orange Romania – ECLI:EU:C:2020:158 – conclusie

AVG - Begrip ,toestemming van de betrokkene' – Verlenen toestemming via selectievakje – Bewaren kopie paspoort

Samenvatting onder: Privacy en persoonsgegevens

Digitale markt

PREJUDICËLE VERWIJZING – Duitsland – 2 maart 2020 – zaak C-34/20 – Telekom Deutschland

Universele dienst - Open-internettoegang

Verordening 2015/2120. Verzoekster is een dochteronderneming van een telecommunicatiebedrijf die aan haar klanten onder meer mobielecommunicatiediensten tegen verschillende tarieven aanbiedt. In het geval van „StreamOn Music&Video” stemt de eindklant verder in met een bandbreedtebeperking tot maximaal 1,7 Mbit/s voor videostreaming, ongeacht of het gaat om videostreaming van contentpartners of overige aanbieders. De eindklant kan de aanvullende optie en diensgevolge ook de bandbreedtebeperking op ieder gewenst moment deactiveren en reactiveren om, onder gebruikmaking van zijn inbegrepen datavolume, ook voor videostreaming weer een maximale transmissiekwaliteit mogelijk te maken. Het federaal netwerkagentschap heeft vastgesteld dat de verlaging van de datatransmissiesnelheid voor videostreams tot maximaal 1,7 Mbit/s in het kader van de aanvullende optie „StreamOn” in strijd is met artikel 3, lid 3, van de verordening en dat niet is voldaan aan de voorwaarden voor een verkeersbeheersmaatregel overeenkomstig artikel 3, lid 3, tweede of derde alinea, onder a). Verzoekster is van mening dat artikel 3, lid 2, van de verordening de enige toetsingsmaatstaf voor de met de aanvullende optie samenhangende bandbreedtebeperking is. Rechten van eindgebruikers in de zin van artikel 3, lid 1, van de verordening worden volgens haar niet geschonden, waardoor de bandbreedtebeperking geoorloofd is.

De vraag is o.a. of overeenkomsten over de kenmerken van internettoegangsdiensten in de zin van artikel 3, lid 2, dienen te worden beoordeeld aan de hand van de vereisten van artikel 3, lid 3, van de verordening. Zo ja, moet de bandbreedtebeperking worden beschouwd als een vertraging van een specifieke categorie diensten?

Discriminatie

EHRM – ARREST – 10 maart 2020 - Hudorovic e.a.t. Slovenië – persbericht – arrest (niveau 2) 24816/14 - 25140/14 - ECLI:CE:ECHR:2020:0310JUD002481614

Artikel 8 (en 3 en 14) EVRM – Toegang tot schoon drinkwater voor Roma gemeenschap – staat heeft voldaan aan positieve verplichting - Geen schending artikel 8 EVRM

Samenvatting onder: [Familieleven en familierecht](#)

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 26 maart 2020 – Pendov t. Bulgarije – persbericht – arrest (niveau 2) – 44229/11 - ECLI:CE:ECHR:2020:0326JUD004422911

Schending artikel 1 EP, Eerste Protocol EVRM en artikel 10 EVRM – Duur van inbeslagname server disproportioneel

Artikel 1, Protocol nr. 1. Artikel 10 EVRM. De klacht van een Bulgaars onderdaan heeft betrekking op de inbeslagname van een 'server' waarop websites worden gehost.

In juni 2010 heeft de politie een server inbeslaggenomen. Deze server hoste onder andere een website waarop integraal een boek was gepubliceerd waarmee inbreuk was gemaakt op auteursrechten. Naast deze website hoste de server ook de website van klager (een website gericht op Japanse anime).

Klager heeft herhaalde verzoeken ingediend om de server vrij te geven nu zijn website zonder de gegevens op deze server niet kon functioneren, hetgeen schade bij klager veroorzaakte. Uiteindelijk heeft de openbaar aanklager onderzoek gedaan naar de verzoeken van klager en de server is in februari 2011 vrijgegeven.

Het hof overweegt dat sprake is van schending van artikel 1, EP nr. 1 gelet op het feit dat de server nooit door experts is onderzocht in het kader van een strafrechtelijke procedure tegen klager, de relevante informatie gekopieerd had kunnen worden, de noodzaak van klager om bij de server te kunnen en de laksheid van de openbaar aanklager om de verzoeken van klager te onderzoeken ertoe hebben geleid dat de server pas acht maanden na inbeslagname is vrijgegeven. Het hof is van oordeel dat dit disproportioneel lang is geweest. Daarnaast is tevens sprake van schending van artikel 11 EVRM, de (duur van de) inbeslagname is ook in het kader van dit artikel disproportioneel.

Energiemarkt

HvJ – ARREST – 11 maart 2020 – zaak C-454/18 – Baltic Cable – Zweden – ECLI:EU:C:2020:189 – conclusie – arrest

Begrip ‚transmissiesysteembeheerder‘ - Grensoverschrijdende interconnector - Exploitatie- en onderhoudskosten - Congestie

Richtlijn 2009/72/EG. Verordening (EG) nr. 714/2009. Het geschil is ontstaan naar aanleiding van een besluit waarbij de Zweedse regulerende instantie, de beheerder van de Baltic Cable – een hoogspanningslijn, ook wel bekend als een interconnector, waarmee het Zweedse elektriciteitsnet met het transmissienetwerk in Noordwest-Duitsland wordt verbonden – heeft opgedragen om de zogenoemde ontvangsten uit congestie op een aparte, interne rekening te zetten, waardoor die beheerder niet vrij over deze ontvangsten kon beschikken. In het onderhavige geval heeft de inspectiedienst beslist dat Baltic Cable de inkomsten uit congestie niet ter dekking van de kosten van exploitatie en onderhoud kon gebruiken, omdat die kosten niet waren gemaakt om te garanderen dat de toegewezen capaciteit daadwerkelijk beschikbaar was of om door investeringen in het net de koppelingcapaciteit te handhaven of te vergroten.

Hof: Artikel 16, lid 6, van verordening (EG) nr. 714/2009 is van toepassing op een onderneming die enkel een grensoverschrijdende interconnector exploiteert.

Artikel 16, lid 6, eerste alinea, onder b), van verordening nr. 714/2009 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een transmissiesysteembeheerder enkel een grensoverschrijdende interconnector exploiteert, de exploitatie- en onderhoudskosten van die interconnector niet kunnen worden aangemerkt als investeringen in een net om de koppelingcapaciteit te handhaven of te vergroten in de zin van deze bepaling.

Artikel 16, lid 6, tweede alinea, van verordening nr. 714/2009 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een nationale regulerende instantie deze bepaling toepast op een transmissiesysteembeheerder die enkel een grensoverschrijdende interconnector exploiteert, die instantie de transmissiesysteembeheerder moet toestaan om een deel van zijn inkomsten uit congestie te gebruiken voor het maken van winst alsmede voor de exploitatie en het onderhoud van de interconnector, om te voorkomen dat hij wordt gediscrimineerd ten opzichte van de andere betrokken transmissiesysteembeheerders en ervoor te zorgen dat hij zijn activiteit onder economisch aanvaardbare voorwaarden kan uitoefenen, daaronder begrepen het maken van voldoende winst.

Erfrecht

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 26 maart 2020 – Zaak C-80/19 – E.E. – Litouwen – ECLI:EU:C:2020:230 – conclusie

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Erfopvolging – Rechtskeuze die blijkt uit de bewoordingen van een uiterste wilsbeschikking

Samenvatting onder: IPR

Familielevens en familierecht (Fa – SZ)

EHRM – ARREST – 10 maart 2020 - Hernehult t. Noorwegen - [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) - [14652/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:0310JUD001465216](#)

Uithuisplaatsing - Recht op gezinsleven - Schending 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Klager en zijn echtgenote, met respectievelijk de Zweedse en Roemeense nationaliteit, zijn in 2013 naar Noorwegen verhuisd met hun drie zonen (geboren in 2000, 2005 en 2007). In datzelfde jaar werden de kinderen opgenomen in crisis-pleeggezinnen omdat de bevoegde autoriteiten betwijfelden of de ouders in staat waren voor hen te zorgen. In 2014 zijn de kinderen aan de reguliere pleegzorg toevertrouwd wegens ernstige verwaarlozing. Uiteindelijk is het oudste kind in een zorginstelling opgenomen omdat zijn pleegouders hem niet de bijzondere zorg konden bieden die hij nodig had. Klager en zijn echtgenote hebben de beslissingen van de bevoegde autoriteiten met betrekking tot hun kinderen aangevochten in Noorwegen. In 2015 heeft het High Court in het belang van het oudste kind geoordeeld dat hij weer - onder intensieve begeleiding - bij zijn ouders kan wonen. Ten aanzien van de twee andere kinderen oordeelde het High Court dat zij het best bij hun pleegouders konden blijven omdat zij daar inmiddels gehecht waren. Klager en zijn echtgenote kregen zes keer zes uur per jaar contactrecht met de twee jongste kinderen.

EHRM: De bevoegde autoriteiten hebben zich onvoldoende inspanning getroost het gezin van klager bij elkaar te houden. Gebleken is immers dat de (problematische) situatie van het oudste kind die van de andere kinderen heeft overschaduwd en dat hun situatie onvoldoende is onderzocht. Voorts is onvoldoende getracht met behulp van gezinsbegeleiding te voorkomen dat klager van zijn kinderen zou worden gescheiden. Ook bij de beslissing ten aanzien van het contactrecht heeft niet de hereniging van het gezin voorop gestaan. Schending art. 8 EVRM.

EHRM – ARREST – 10 maart 2020 – Pedersen e..a t. Noorwegen [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) - [39710/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:0310JUD003971015](#)

Ontheffing uit het ouderlijk gezag - Adoptie - Recht op gezinsleven - Schending 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Klagers, een echtpaar en hun zoon hebben de Noorse nationaliteit. Toen hun zoon een paar maanden oud was is hij in de crisis-pleegzorg opgevangen omdat zijn ouders niet in staat waren voor hem te zorgen. In het voorjaar van 2009 heeft de moeder vier weken met haar zoon in een ouder-kind-centrum doorgebracht met als doel hereniging met zijn ouders. Dit verblijf is voortijdig beëindigd vanwege negatieve ontwikkelingen rond het kind alsmede vanwege tekortkomingen van de moeder in de zorg voor haar kind. Dientengevolge is het kind in een pleeggezin opgenomen en is het uiteindelijk - onder ontheffing van klagers uit het ouderlijke gezag - geadopteerd. Klagers hebben de beslissingen van de bevoegde autoriteiten aangevochten in Noorwegen. In 2015 heeft het *Supreme Court* het in het belang van het kind geoordeeld dat hij bij zijn pleegouders blijft, waar hij gedurende vrijwel zijn hele leven reeds verbleef. Met het oog op het kunnen onderhouden van de etnische band met de Filipijnen (via de moeder) is het contactrecht van twee keer twee uur per jaar gehandhaafd.

EHRM: In de procedure die uiteindelijk tot de adoptie heeft geleid is onvoldoende onderkend dat uithuisplaatsing tijdelijk is en dat moet worden gestreefd naar gezinshereniging zodra dat redelijkerwijs mogelijk is. Er is onvoldoende gedaan om dat laatste te faciliteren. Gelet hierop en mede gelet op het zeer beperkte contactrecht leidt dit tot een schending van artikel 8 EVRM. Aan het voorgaande doet niet af dat het hier ging om een adoptie met een "open" karakter.

EHRM – ARREST – 10 maart 2020 - Hudorovic e.a.t. Slovenië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) [24816/14](#) - [25140/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:0310JUD002481614](#)

Artikel 8 (en 3 en 14) EVRM – Toegang tot schoon drinkwater voor Roma gemeenschap – staat heeft voldaan aan positieve verplichting - Geen schending artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Artikel 14 EVRM. De twee klagers zijn Sloveense Roma gezinnen die een beroep doen op artikel 8 (en 3 en 14) EVRM nu de staat zich volgens hen onvoldoende heeft ingespannen om toegang tot schoon drinkwater (en sanitaire voorzieningen) te verwezenlijken voor hen als Roma gemeenschap.

In het algemeen overweegt het hof dat de toegang tot drinkwater op zichzelf niet wordt beschermd door artikel 8 EVRM, maar, nu water een eerste levensbehoefte is, een voortdurend gebrek aan toegang daartoe nadelige gevolgen kan hebben voor de gezondheid van de mens en daarmee uiteindelijk raakt aan de kern van het privéleven als bedoeld in artikel 8 EVRM, sluit het hof niet uit dat onder bepaalde voorwaarden positieve verplichtingen in het leven worden geroepen voor de staat in het kader van artikel 8 EVRM. Of dit daadwerkelijk het geval is hangt af van de omstandigheden van het geval, de juridische kaders en de sociaaleconomische situatie van de betreffende staat. Hierbij bestaat een grote mate van beoordelingsvrijheid voor de staat.

In de onderhavige gevallen komt het hof tot de conclusie dat geen sprake is van een schending van artikel 8 EVRM omdat de klagers, ten eerste, een uitkering hebben ontvangen om hun leefomstandigheden te verbeteren. Ten tweede komt de staat, zoals eerder overwogen, een grote beoordelingsvrijheid toe als het aankomt op huisvesting. Ten derde hebben de klagers onvoldoende onderbouwd dat het aan de staat te wijten gebrek aan toegang tot schoon drinkwater nadelige gevolgen heeft gehad voor de gezondheid en menselijke waardigheid, resulterend in een schending van artikel 8 EVRM. Naar het oordeel van het hof hebben de Sloveense autoriteiten voldoende positieve stappen ondernomen om de gezinnen van toegang tot drinkwater te voorzien, waarbij hun minder bevoordeelde positie als Roma tevens is erkend.

Meer specifiek stelt het hof vast dat de gemeenschap van de eerste klager (nr. 24816/14) toegang heeft gekregen tot schoon drinkwater middels het plaatsen van een watertank in hun gemeenschap, waarbij het water door de brandweer werd geleverd. Dat deze tank roestig was geworden, zoals de klager stelt, doet daar niet aan af, nu hij de gemeente niet heeft gevraagd om een nieuwe tank. Bovendien heeft hij niet aangevoerd dat de gemeenschap hun bijdrage aan deze oplossing niet kon veroorloven noch dat het geleverde water niet veilig was. Ook de tweede klager (nr. 25140/14) had naar het oordeel van het hof zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen ten aanzien van de toegang tot schoon drinkwater door om een aansluiting te verzoeken op de nabijgelegen publieke wateraansluiting.

Bij gebreke van een schending van artikel 8 EVRM, is naar het oordeel van het hof evenmin sprake van een schending van de artikelen 3 en 14 EVRM.

NOOT – bij EHRM 29 januari 2020, Simoes Balbino t. Portugal

An inch of time is an inch of gold – the time factor in child abduction related proceedings: Balbino v. Portugal ([Strasbourg observers](#))

BLOGS

Hear me! Improving child participation in family and child protection proceedings ([Leiden law blog](#))

The UN CRC states that children have the right to be heard in all matters affecting them. How is this right implemented in legal proceedings and daily practice in family and youth courts, and what can be improved?

EHRM factsheets

- [Children's rights](#)
- [Gestational surrogacy](#)
- [International child abductions](#) (januari 2020)
- [Parental rights](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Reproductive rights](#)

Financiële diensten en markten (B – S)

HvJ – ARREST – 5 maart 2020 – zaak C-69/19 P – Credito Fondiario/CRU – ECLI:EU:C:2020:178 – geen conclusie – arrest

Vooraf betaalde bijdragen aan gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme voor kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen (GAM)

Verordening (EU) nr. 806/2014. Verordening (EU) nr. 1093/2010. Credito Fondiario verzoekt om vernietiging van de beschikking van het Gerecht van de Europese Unie in zaak T-661/16 houdende verwerping van haar beroep tot nietigverklaring van verschillende besluiten van de bestuursvergadering van de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad (GAR) betreffende de voor 2016 vooraf aan het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds (GAF) te betalen bijdragen, en, ten tweede, vaststelling van de onrechtmatigheid van artikel 5, lid 1, onder f), van gedelegeerde verordening (EU) 2015/63 wat de vooraf te betalen bijdragen aan afwikkelingsfinancieringsregelingen betreft (PB 2015, L 11, blz. 44, met rectificatie in PB 2016, L 233, blz. 1), alsook van bijlage I daarbij of, in voorkomend geval, van de gehele gedelegeerde verordening. Het Hof wijst de hogere voorziening af.

LITERATUUR

- R. Steenbergen, Administratief gedoe met de Wwft en de AVG, in: Tijdschrift voor financieel recht, FR 2020/3
- B.J. van het Kaar, Grensoverschrijdend bankbeslag op geldvorderingen vanuit Nederlands perspectief - Bespreking van het proefschrift van mr. C.A. Oudshoorn, in: MvV 2020/1.6

Gewasbeschermingsmiddelen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 6 maart 2020 – zaak C-29/20 - Biofa

Biociden – Werkzame stof kiezelgoer

Verordening 528/2012. Partijen hebben een geschil over de vraag of verweerster gerechtigd is een product voor ongediertebestrijding, dat als werkzame stof kiezelgoer bevat, op de markt te brengen, ook als dit niet afkomstig is van een daarvoor geregistreerde importeur of fabrikant. De vraag is of de goedkeuring als werkzame stof, die in het kader van een uitvoeringsverordening is afgegeven, noodzakelijkerwijs tot gevolg heeft dat het product niet anders dan als biocide in de zin van artikel 3, lid 1, onder a), van de verordening kan worden aangemerkt.

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

NOOT – bij HvJ 30 januari 2020, zaak C-524/18 Dr. Willmar Schwabe

Health claims and the value of an asterisk for the average consumer: case C-524/18 Dr. Willmar Schwabe (ECLB)

EUROPESE COMMISSIE

Commission creates first ever rescEU stockpile of medical equipment (EC)

COVID-19

- How Covid-19 reveals the tensions between the EU's Single Market and the protection of public health (renforce)

Godsdienstvrijheid (B)

EHRM – ARREST – 10 maart 2020 – Dyagilev t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 2) - 49972/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0310JUD004997216

Recht op dienstweigering op grond van gewetensbezwaren of (religieuze) overtuigingen - Artikel 9 EVRM

Artikel 9 EVRM. Klager heeft de Russische autoriteiten verzocht om zijn militaire dienst te vervangen door maatschappelijke dienst vanwege zijn pacifistische overtuiging. De autoriteiten stellen zich op het standpunt dat de overtuiging van klager niet voldoende is onderbouwd en wijst het verzoek op die grond af. De klacht richt zich tegen deze afwijzing en strijdigheid daarvan met artikel 9 EVRM in het bijzonder en tegen de procedure in het algemeen.

Het hof herhaalt eerdere rechtspraak waarin zij oordeelt dat dienstweigering op basis van gewetensbezwaren of (religieuze) overtuigingen onder de bescherming van artikel 9 EVRM valt. De bezwaren of overtuigingen moeten oprecht zijn en ernstig en onoverkomelijk in strijd zijn met de plicht om militaire dienst te verrichten. Het is Staten toegelaten procedures in gang te zetten om de oprechtheid van overtuigingen te beoordelen om te voorkomen dat individuen misbruik maken van hun recht op dienstweigering.

Het hof oordeelt dat de procedure voldoet aan de daarvoor gestelde eisen van effectiviteit en toegankelijkheid. De militaire commissie – die de verzoeken in eerste instantie beoordeelt – voldoet aan het *prima facie* vereiste van onafhankelijkheid én er is voldoende mogelijkheid tot gerechtelijke toetsing indien door de militaire commissie procesrechtelijke vormvereisten zijn geschonden.

Het hof ziet geen enkele reden te twifelen aan het oordeel van de autoriteiten omtrent de oprechtheid van de overtuigingen van klager. Ter onderbouwing van zijn pacifisme heeft klager slechts zijn curriculum vitae en een referentie van zijn werkgever overlegd. Het hof is samen met de autoriteiten van oordeel dat klager hiermee onvoldoende heeft onderbouwd dat zijn overtuiging ernstig en onoverkomelijk in strijd is met de plicht om militaire dienst te verrichten. Aldus is geen sprake van schending van artikel 9 EVRM.

EHRM factsheets

- [Conscientious objection](#)
- [Freedom of religion](#)
- [Religious symbols and clothing](#)

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

LITERATUUR

- J. Krommendijk en H. de Waele, Tien jaar bindend EU-Handvest van de Grondrechten in Nederland: nog een wereld te winnen?, in: [SEW 2020/3](#)
- Marc de Werd, Observaties van een strafrechter bij tien jaar EU-Grondrechtenhandvest, in: NTM/NJCM-Bulletin, Jaargang 45 (2020), nr. 1, p. 95-103,

ROUTEKAART

New Strategy for the Implementation of the Charter of Fundamental Rights, feedback 19 maart 2020 - 16 april 2020 ([EC](#))

CURSUS EN OPLEIDING

De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel, e-learning ([SSR](#))

COVID-19

- [Mededeling van het EHRM van 27 maart 2020](#)
- [Fundamental rights implications: COVID-19 pandemic \(FRA\)](#)
- [Investigating the impact of COVID-19 on rights \(FRA\)](#)
- [Human Rights Are Tools We Can Use to Prevail Through Corona \(liberties\)](#)
- [States should declare a State of Emergency using Article 15 ECHR to confront the Coronavirus Pandemic \(Strasbourg observers\)](#)
- [COVID-19 and the European Convention on Human Rights \(Strasbourg observers\)](#)
- [Wat zijn je grondrechten nog waard tijdens een pandemie? Deze jurist legt het uit \(de correspondent\)](#)

OVERIG

- [Human Rights and Democracy: striving for dignity and equality around the world \(EC\)](#)
- [NGOs and judges at the ECtHR: a need for clarification \(EJILtalk\)](#)
- [Feeding a new Charter strategy - consulting stakeholders \(FRA\)](#)
- [Belgium: Counter-Terrorism Policies Must Not Impact Human Rights \(liberties\)](#)
- [Reminder: Conference "The ECHR Turns 70 - Taking Stock, Thinking Forward" \(Strasbourg observers\)](#)
- [Jaarverslag 2019 Raad van Europa over de tenuitvoerlegging van uitspraken van het EHRM](#)
- [Corona-Triage und Menschenwürde \(Verfassungsblog\)](#)

Wiki

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 4 maart 2020 – zaak C-104/19 – Donex Shipping and Forwarding – Nederland – Hoge Raad - ECLI:EU:C:2020:159 – conclusie

Antidumpingrechten – Geldigheid van verordening (EG) nr. 91/2009 – Invoer van bepaalde soorten ijzeren of stalen bevestigingsmiddelen uit China

Verordening (EG) nr. 91/2009. Verordening (EG) nr. 384/96. Het verzoek om een prejudiciële beslissing wordt gedaan in een bij de verwijzende rechter aanhangig geding betreffende het beroep dat Donex Shipping heeft ingesteld tegen uitnodigingen tot betaling van antidumpingrechten in verband met de invoer door deze vennootschap van onder de werkingssfeer van de litigieuze verordening vallende producten. Donex heeft bij de verwijzende rechter meerdere gronden voor ongeldigheid van de litigieuze verordening aangevoerd. Deze conclusie spitst zich toe op de vraag of een importeur in de Unie als Donex, die niet heeft deelgenomen aan de procedure die heeft geleid tot de vaststelling van een verordening tot instelling van antidumpingrechten, de ongeldigheid van deze verordening kan inroepen door aan te voeren dat de instellingen van de Unie de producenten/exporteurs die aan deze procedure hebben deelgenomen niet hebben voorzien van de noodzakelijke gegevens om naar behoren verzoeken te kunnen indienen tot correctie van de normale waarde die werd gebruikt voor de vaststelling van de dumpingmarge.

A-G: Een importeur in de Europese Unie van producten die aan antidumpingrechten zijn onderworpen op grond van een verordening als verordening (EG) nr. 91/2009 die niet heeft deelgenomen aan de procedure die tot de vaststelling van deze verordening heeft geleid, kan nadien niet de geldigheid daarvan betwisten bij een nationale rechter door aan te voeren dat inbreuk is gemaakt op de rechten van de verdediging van justitiabelen die aan deze procedure hebben deelgenomen. Het tweede onderdeel van de tweede prejudiciële vraag is dan ook niet-ontvankelijk.

COVID-19

Mededeling over de gevolgen van de uitbraak van COVID 19 voor antidumping- en antisubsidieonderzoeken

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – gevoegde zaken C-155/18 P t/m C-158/18 P – Tulliallan Burlington/EUIPO – ECLI:EU:C:2020:151 – conclusie – arrest

Oppositie door houder ouder merk - Ongerechtvaardigd voordeel of afbreuk onderscheidend vermogen of reputatie

Verordening (EG) nr. 207/2009. Tulliallan is eigenaar van een luxe winkelgalerij in het centrum van Londen. De verschillende winkels en boetieks in de galerij zijn gespecialiseerd in de verkoop van luxegoederen als juwelen, lederwaren, kleding en parfums. Zij is houder van de in het VK ingeschreven woordmerken BURLINGTON en BURLINGTON ARCADE en van een in dezelfde lidstaat ingeschreven beeldmerk met de woorden „Burlington Arcade”. Zij is tevens houder van een Uniebeeldmerk met de woorden „Burlington Arcade”. Tulliallan maakt bezwaar tegen de door een Duitse onderneming, Burlington Fashion (BF) ingediende aanvragen tot inschrijving van drie afzonderlijke Uniebeeldmerken met het woord „Burlington” en van het Uniewoordmerk BURLINGTON. Indien haar aanvragen worden toegewezen, wil BF die merken gaan gebruiken in het kader van de verkoop van onder meer zepen, juwelen en leren tassen. Tulliallan stelt dat het gebruik van de vier Uniemerken, die alle het woord „Burlington” bevatten, onder meer verwarring bij het relevante publiek kan doen ontstaan en afbreuk kan doen aan de reputatie van haar oudere merken. Het EUIPO heeft de oppositie van Tulliallan afgewezen. Het Gerecht heeft vervolgens alle middelen die Tulliallan daartegen had ingebracht, afgewezen. Het HvJ oordeelt nu dat het Gerecht ten onrechte niet heeft getoetst aan de criteria van artikel 8, lid 5, van de verordening en tevens dat het Gerecht, door te constateren dat het ontbreken van enige specifieke aanduiding inzake de waren die kunnen worden verkocht in de winkels, in de weg stond aan elke associatie tussen deze winkels en de door de aangevraagde merken aangeduide waren, blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting.

Hof: De arresten van het Gerecht van de Europese Unie van 6 december 2017, zaken T-120/16, T-121/16, T-122/16, en T-123/16 worden vernietigd.

De beslissingen van het EUIPO van 11 januari 2016 inzake vier oppositieprocedures tussen Tulliallan Burlington Ltd en Burlington Fashion GmbH worden vernietigd.

- 📌 CJEU upholds Burlington Arcade's grounds of appeal against Burlington trade mark applications (IPKat)

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-328/18 P – EUIPO/Equivalenza Manufactory – ECLI:EU:C:2020:156 – conclusie – arrest

Aanvraagbeeldmerk BLACK LABEL BY EQUIVALENZA – Oppositie ouder beeldmerk Label

Verordening (EG) nr. 207/2009. Deze hogere voorziening werpt verschillende rechtsvragen op betreffende het onderzoek van de in artikel 8, lid 1, onder b), van verordening (EG) nr. 207/2009 bedoelde relatieve weigeringsgrond voor de inschrijving van een teken als Uniemerk, te weten het bestaan van verwarringsgevaar bij het publiek. Concreet verzoekt het EUIPO het Hof om te verduidelijken met welke methode de tekens dienen te worden vergeleken en in welke omstandigheden het Gerecht kan oordelen dat twee tekens niet voldoen aan de in deze bepaling gestelde voorwaarde van overeenstemming. Het HvJ overweegt dat het Gerecht, wanneer er van een van de conflicterende tekens geen duidelijke, vaste en voor het relevante publiek onmiddellijk begrijpelijke betekenis bestaat, niet kan afzien van een globale beoordeling van het verwarringsgevaar, maar een globale beoordeling van dat gevaar dient te verrichten en daarbij met de vastgestelde elementen van overeenstemming en verschil op dezelfde manier rekening te houden als met alle andere relevante elementen, zoals het aandachtsniveau van het relevante publiek of de mate van onderscheidend vermogen van het oudere merk.

Hof: Het arrest van het Gerecht van 7 maart 2018, in zaak T-6/17 wordt vernietigd. Het door Equivalenza Manufactory bij het Gerecht in zaak T-6/17 ingestelde beroep tot vernietiging wordt afgewezen.

Equivalenza Manufactory wordt, behalve in haar eigen kosten in de procedure in eerste aanleg in zaak T-6/17 en in de procedure in hogere voorziening, verwezen in de kosten die in deze procedures zijn opgekomen voor EUIPO.

- B HvJEU over beoordeling overeenstemming merk en teken en neutralisatie overeenstemming door begripsmatig verschil ([Boek9.nl](#))
- B HvJ EU: verwarringsgevaar tussen 'black label' en 'labell' ([IEF19068](#))

HvJ – ARREST – 5 maart 2020 – zaak C-766/18 P – Foundation for the Protection of the Traditional Cheese of Cyprus named Halloumi / EUIPO – ECLI:EU:C:2020:170 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Uniemark – Halloumikaas – Beschermd oorsprongsbenaming

Verordening (EG) nr. 207/2009. Sinds 2014 loopt de procedure voor het instellen van een beschermd herkomstaanduiding die het gebruik van de naam Halloumi voor kaas zou voorbehouden aan fabrikanten uit Cyprus, maar de Commissie heeft deze procedure tot dusver niet afgerond. Tegelijkertijd proberen Cyprus en andere entiteiten het gebruik als merk van de naam Halloumi door bepaalde ondernemingen te voorkomen. In dit geval heeft de stichting voor de bescherming van de naam Halloumi de naam HALLOUMI als collectief Uniemark voor kaas voor zichzelf veiliggesteld. Thans probeert zij op basis van dit merk een Bulgaarse onderneming te beletten om eveneens voor kaas een beeldmerk te verkrijgen dat het woord BBQLOUMI bevat.

Hof: Het Hof vernietigt het arrest van het Gerecht (zaak T-328/17) waarbij is geoordeeld dat het collectieve merk HALLOUMI, dat is voorbehouden aan Cypriotische kaasproducenten, niet in de weg staat aan de inschrijving van het teken „BBQLOUMI” als Uniemark voor kaas van een Bulgaarse producent. De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht, dat zal moeten onderzoeken of er voor de consument verwarringsgevaar bestaat met betrekking tot de herkomst. De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

- B HvJEU vernietigt arrest waarin Gerecht oordeelde dat het collectieve merk HALLOUMI niet in de weg staat aan inschrijving van het teken BBQLOUMI ([Boek9.nl](#))
- B HvJ EU vernietigt arrest van Gerecht inzake inschrijving BBQLOUMI ([IEF19063](#))

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 – zaak C-622/18 - Cooper International Spirits e.a – Frankrijk - ECLI:EU:C:2020:241 – [conclusie](#) - [arrest](#)

Vervallenverklaring merk wegens ontbreken normaal gebruik – Inbreukvordering na vervallenverklaring

Richtlijn 2008/95/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen AR en de vennootschappen Cooper International Spirits over vermeende inbreuken op het ingeschreven Franse merk „SAINT GERMAIN” vóór de vervallenverklaring van dit merk. Kan de houder van een merk die hiervan nooit gebruik heeft gemaakt en wiens rechten hierop vervallen zijn verklaard wegens het ontbreken van normaal gebruik na het verstrijken van de periode van vijf jaar na de publicatie van de inschrijving ervan, een vordering wegens inbreuk instellen en vergoeding vorderen van de schade die hij stelt te hebben geleden wegens het gebruik door een derde, vóór de datum waarop de vervallenverklaring is ingegaan, van een overeenstemmend teken voor dezelfde of soortgelijke waren of diensten, waardoor verwarring kan ontstaan met zijn merk?

Hof: Artikel 5, lid 1, onder b), artikel 10, lid 1, eerste alinea, en artikel 12, lid 1, eerste alinea, van richtlijn 2008/95/EG, gelezen in samenhang met overweging 6 ervan, moeten aldus worden uitgelegd dat zij de lidstaten de bevoegdheid laten om te bepalen dat een merkhouder wiens rechten vervallen zijn verklaard bij het verstrijken van de periode van vijf jaar vanaf de inschrijving ervan omdat hij het merk niet normaal heeft gebruikt in de betrokken lidstaat voor de waren of diensten waarvoor het ingeschreven was, het recht behoudt om vergoeding te vorderen van de schade die hij heeft geleden doordat een derde vóór de datum waarop de vervallenverklaring is ingegaan, een

overeenstemmend teken heeft gebruikt voor dezelfde of soortgelijke waren of diensten waardoor verwarring met zijn merk kon ontstaan.

- e** Schadevergoeding mogelijk wegens inbreuk op merk dat nooit is gebruikt ([Boek9](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Nederland - Hoge Raad - 6 maart 2020 - ECLI:NL:HR:2020:391

Uniemerkenrecht - Collectief merk - Systeem voor verhandeling en onderhoud van uitwisselbare pallets, voorzien van het merk.

Verordening nr. 207/2009 (GMVo). EPAL is houdster van de Uniemerkenregistratie van het woord/beeldmerk EPAL, voor onder meer 'opnieuw te gebruiken pallets' (klassen 6 en 20). Het merk is aangewezen als collectief merk. Er bestaat een privaatrechtelijk systeem voor standaardisering van zogeheten EUR/EPAL-pallets (hierna ook: het EPAL-systeem). Dit systeem houdt in dat de pallets (hierna: europallets), ook na reparatie, aan bepaalde normen en specificaties moeten voldoen. Op grond van dit systeem is de productie en reparatie van europallets en de handel daarin voorbehouden aan bedrijven met een door EPAL afgegeven gebruiksrecht (de licentienemers).

EPAL is belast met het beheer van en de controle op de kwaliteit van de europallets. Deze pallets zijn door middel van een brandmerk op de klos voorzien van de merken EUR en/of EPAL en worden zo in het economisch verkeer gebracht. EPAL heeft als doelstelling om wereldwijd een open poolstelsel te creëren en in stand te houden, waarin de kwaliteit en kenmerken van de pallets constant zijn teneinde de ruil van de pallets mogelijk te maken. EPAL richt zich tevens op het tegengaan van vervalsing van deze pallets.

PHZ beschikt niet over een gebruiksrecht als hiervoor onder (ii) bedoeld. Zij heeft in 2014 europallets die waren voorzien van het merk EPAL gerepareerd en verder verhandeld.

Uitputting (art. 13 lid 2 GMVo). Verzet tegen verdere verhandeling door derde van door deze gerepareerde pallets. Gegronde redenen en functieleer. Wijzigingen van al dan niet ondergeschikte betekenis. Vervolg van HR 10 januari 2020, [ECLI:NL:HR:2020:26](#).

Prejudiciële vragen:

1.(a) Is voor een geslaagd beroep op art. 13 lid 2 GMVo vereist dat de verdere verhandeling van de desbetreffende merkproducten afbreuk doet of kan doen aan een of meer van de hiervoor in 3.2.4 bedoelde functies van het merk?

1. (b) Indien het antwoord op vraag 1(a) bevestigend luidt, is dan sprake van een eis die wordt gesteld naast die van de aanwezigheid van 'gegronde redenen'?

1. (c) Is voor een geslaagd beroep op art. 13 lid 2 GMVo steeds voldoende dat afbreuk wordt gedaan aan een of meer van de in vraag 1(a) bedoelde functies van het merk?

2 (a) Kan in zijn algemeenheid worden gezegd dat een merkhouders zich op grond van art. 13 lid 2 GMVo kan verzetten tegen de verdere verhandeling van waren onder zijn merk, indien deze waren zijn gerepareerd door anderen dan de merkhouders dan wel personen die hij daarvoor toestemming heeft gegeven?

2 (b) Indien het antwoord op vraag 2(a) ontkennend luidt, is dan het bestaan van 'gegronde redenen' als bedoeld in art. 13 lid 2 GMVo na reparatie door een derde van door of met toestemming van de merkhouders in het verkeer gebrachte waren afhankelijk van de aard van de waren of de aard van de verrichte reparatie (zoals nader toegelicht hiervoor in 3.2.5), dan wel van andere omstandigheden, zoals bijzondere omstandigheden als die van het voorliggende geval, vermeld hiervoor in 2.1 onder (ii) en (iii)?

3. (a) Is verzet van de merkhouders als bedoeld in art. 13 lid 2 GMVo tegen verdere verhandeling van door derden gerepareerde waren uitgesloten indien van het merk gebruik wordt gemaakt op een wijze die niet de indruk kan wekken dat er een economische band bestaat tussen de merkhouders (of diens licentienemers) en de partij die de waren verder verhandelt, bijvoorbeeld indien door verwijdering van het merk en/of aanvullende etikettering van de waren, na de reparatie duidelijk is dat de reparatie niet is verricht door of met toestemming van de merkhouders of een licentienemers van deze?

3. (b) Komt daarbij betekenis toe aan het antwoord op de vraag of het merk op eenvoudige wijze kan worden verwijderd, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de technische deugdelijkheid of praktische bruikbaarheid van de waren?

4. Is voor de beantwoording van de voorgaande vragen van belang of het gaat om een collectief merk onder de GMVo en zo ja, in welk opzicht?

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- B** Bundesverfassungsgericht: goedkeuringswet Overeenkomst betreffende een eengemaakt octrooigerecht nietig ([Boek9](#))
- B** IPKat: "German constitutional court upholds complaint against UPC Agreement and implementing act" ([Boek9](#))
- B**

NOOT – bij HvJ 27 februari 2020, [C-240/18 Constantin film](#)

The broader teachings of the CJEU 'Fack Ju Göhte' decision: trademarks, freedom of expression, and ... other IP rights (IPKat)

OVERIG

- Vier wetgevingstrajecten rond auteurs- en naburig recht op politieke agenda ([IE forum](#))
De Kunstenbond schrijft dat er in 2020 (en 2021) vier wetgevingstrajecten rond het auteurs- en naburig recht op de politieke agenda staan. Een aanpassing van de Wet Toezicht op Collectief Beheersorganisaties, implementatie van de veelbesproken nieuwe Auteursrecht Richtlijn, implementatie van de veel minder besproken nieuwe Omroep Richtlijn en een evaluatie van het Nederlandse Auteurscontractenrecht.
- Duitse Bundesverfassungsgericht verklaart ratificatie van UPC-verdrag nietig ([IE forum](#))

Institutioneel recht

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 - gevoegde zaken C-542/18 RX-II en C-543/18 RX-II - Réexamen Simpson/Raad Réexamen HG/Commissie - [ECLI:EU:C:2020:232](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Heroverweging arresten van het Gerecht Simpson/Raad (T-646/16 P) en HG/Commissie (T-693/16 P) - Samenstelling van de rechtsprekende formatie die de arresten in eerste aanleg heeft gewezen

Artikel 47 EU Handvest. Wat zou er moeten gebeuren wanneer kandidaten die voldoende gekwalificeerd zijn voor de functie van rechter bij het Gerecht voor ambtenarenzaken (GVA) van de Europese Unie zijn benoemd na een procedure die achteraf onregelmatig blijkt te zijn? In de onderhavige, nog niet vertoonde constellatie van gevallen zijn alle elementen aanwezig om deze vraag te beantwoorden. Deze zaken werpen vragen op over de procedure voor de benoeming van rechters bij het GVA door de Raad, de mogelijkheid voor het Gerecht om deze benoeming te toetsen, namelijk of die toetsing incidenteel kan worden verricht, de afweging van de verschillende beginselen die deze toetsing beheersen en de gevolgen die een onregelmatigheid bij de benoeming van een rechter kan hebben voor gerechtelijke procedures waaraan hij heeft deelgenomen. De belangrijkste uitdaging is echter om richtsnoeren te formuleren die het mogelijk maken om het recht op een bij wet ingesteld gerecht in evenwicht te brengen met de rechtszekerheid die noodzakelijk is om de stabiliteit van het gerechtelijk systeem te waarborgen. Het HvJ overweegt dat het feit dat de Raad zich niet heeft gehouden aan de openbare oproep tot kandidaatstelling van 3 december 2013, geen schending van de fundamentele regels van het Unierecht inzake de benoeming van rechters in het Gerecht voor ambtenarenzaken opleverde die met zich meebracht dat inbreuk werd gemaakt op het door artikel 47, tweede alinea, eerste volzin, van het Handvest gewaarborgde recht van verzoekers op een bij wet ingesteld gerecht. Het Gerecht heeft blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting

door de bestreden beslissingen te vernietigen met als enige grondslag de onregelmatigheid in de benoemingsprocedure in kwestie.

Hof: De zaken C-542/18 RX-II en C-543/18 RX-II worden gevoegd voor het arrest. De arresten van het Gerecht van 19 juli 2018, Simpson/Raad, zaak T-646/16 P, niet gepubliceerd, en HG/Commissie, zaak T-693/16 P, tasten de eenheid en de samenhang van het Unierecht aan doordat het Gerecht als rechter in hogere voorziening de beschikking van 24 juni 2016, Simpson/Raad (F-142/11 RENV, EU:F:2016:136), en het arrest van 19 juli 2016, HG/Commissie (F-149/15, EU:F:2016:155), heeft vernietigd na te hebben geoordeeld dat de rechtsprekende formatie van het Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie die deze beslissingen had gewezen, onregelmatig samengesteld was ten gevolge van een onregelmatigheid in de procedure voor de benoeming van een van de leden van die formatie, waardoor inbreuk zou zijn gemaakt op het in artikel 47, tweede alinea, eerste volzin, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie erkende beginsel van de bij wet aangewezen rechter. Die arresten worden vernietigd. De zaken worden terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 19 maart 2020 – Zaak C-14/19 P - Satellietcentrum van de Europese Unie (Satcen) - ECLI:EU:C:2020:220 – conclusie

Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid - Personeelsreglement van Satcen

Artikelen 19 en 24 VEU. Artikelen 263, 268, 270 en 275 VWEU. Artikel 47 EU Handvest. Besluiten 2009/747/GBVB en 2014/401/GBVB. In deze zaak zijn twee punten van algemeen juridisch belang die verder reiken dan de grenzen van deze hogere voorziening: ten eerste, wat is de bevoegdheid van het HvJ op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid ten aanzien van hetgeen als gangbare handelingen van personeelsbeleid kan worden bestempeld? Zijn die handelingen op grond van artikel 24, lid 1, VEU en artikel 275 VWEU uitgesloten van toetsing door dit Hof? Ten tweede, ervan uitgaande dat het HvJ ten aanzien van die handelingen een zekere bevoegdheid bezit: wat betekent die bevoegdheid voor binnen diverse organen en instanties van de Unie ingestelde, bijzondere en specifieke mechanismen voor het beslechten van arbeidsgeschillen, zoals de commissie van beroep van het Satellietcentrum van de Europese Unie (Satcen)?

A-G: Gelet op een en ander geef ik het Hof in overweging de hogere voorziening af te wijzen.

Beschikking - zaak T-24/20 R - Junqueras i Vies/Parlement - CLI:EU:T:2020:78 - beschikking - persbericht

Het verzoek van de heer Junqueras i Vies om interim maatregelen te nemen in verband met het innemen van zijn zetel in het Europees parlement wordt afgewezen.

IPR

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 – zaak C-215/18 – Primera Air Scandinavia - Tsjechië - ECLI:EU:C:2020:235 – persbericht - conclusie – arrest

IPR - Luchtvaartclaim – Pakketreis

Samenvatting onder: Luchtvaart

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 26 maart 2020 – Zaak C-80/19 – E.E. - Litouwen - ECLI:EU:C:2020:230 – conclusie

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Erfopvolging - Rechtskeuze die blijkt uit de bewoordingen van een uiterste wilsbeschikking

Verordening (EU) nr. 650/2012. Het geschil houdt verband met de erfopvolging van een Litouws onderdaan die in Duitsland woonde en een testament had laten opmaken in Litouwen, waar haar nalatenschap zich bevindt. Haar zoon, die eveneens de Litouwse nationaliteit heeft, heeft bij een notaris in Kaunas (Litouwen) een verzoek tot inleiding van de erfrechtprocedure en de afgifte van

een erfrechtverklaring ingediend, dat door die notaris is afgewezen met het argument dat de erflater haar gewone verblijfplaats in Duitsland had.

A-G: Artikel 4 van verordening (EU) nr. 650/2012, en alle overige bepalingen inzake de gewone verblijfplaats van de erflater, moeten aldus worden uitgelegd dat er slechts één gewone verblijfplaats kan zijn.

Wanneer de gewone verblijfplaats van de erflater en andere voor de erfopvolging relevante elementen zich in verschillende staten bevinden, heeft de erfopvolging een grensoverschrijdend karakter en is verordening nr. 650/2012 bijgevolg van toepassing.

Artikel 3, lid 2, en artikel 4 van verordening nr. 650/2012 moeten aldus worden uitgelegd dat een notaris die niet kan worden aangemerkt als een ‚gerecht‘ in de zin van eerstgenoemde bepaling, niet onderworpen is aan de bevoegdheidsregels van die verordening.

Artikel 3, lid 1, onder i), van verordening nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een nationale erfrechtverklaring zoals die in het hoofdgeding, die door de notaris op verzoek van een partij is afgegeven volgens een officieel model en nadat de waarachtigheid van de in de verklaring vermelde feiten en verklaringen is geverifieerd, een ‚authentieke akte‘ is die in andere lidstaten overeenkomstige bewijskracht heeft.

Artikel 22, lid 2, van verordening nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat de rechtskeuze door de erflater die niet uitdrukkelijk is gedaan in een verklaring in de vorm van een uiterste wilsbeschikking uitsluitend kan blijken uit de bewoordingen van een dergelijke beschikking.

Artikel 83, lid 4, van verordening nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat wanneer in een testamentaire beschikking van vóór 17 augustus 2015 geen rechtskeuze is vastgelegd of wanneer uit de bewoordingen van die beschikking geen rechtskeuze blijkt, het nationale recht van de erflater, krachtens hetwelk voornoemde testamentaire beschikking geldig is, van toepassing is op de erfopvolging zonder dat hoeft te worden nagegaan of dat recht daadwerkelijk is gekozen.

Artikel 7, onder c), van verordening nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een buiten de procedure door een betrokken partij afgelegde verklaring, waarbij zij de bevoegdheid van de gerechten voor een lopende, door andere partijen aanhangig gemaakte procedure aanvaardt, gelijkstaat aan een uitdrukkelijke aanvaarding van de bevoegdheid van die gerechten indien de verklaring voldoet aan de temporele en vormvereisten die in de procedurele voorschriften van het forum worden gesteld.

HvJ - CONCLUSIE A-G TANCHEV – 26 maart 2020 – zaak C-249/19 – JE – ECLI:EU:C:2020:231 - [conclusie](#)

- Opinion of Advocate General Tanchev in the case C-249/19, JE: Application of the law of the forum under Article 10 of the Rome III Regulation ([conflict of laws](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 6 maart 2020 – [zaak C-30/20 - Volvo e.a.](#)

Verordening 1215/2012. De vraag is of artikel 7, punt 2, van de verordening beperkt is tot de internationale bevoegdheid dan wel een dubbele of gemengde norm is, die tevens de interne, relatieve bevoegdheid regelt.

RECHTSPRAAK NL - Parket bij de Hoge Raad – 6 maart 2020 - Voortzetting geding in cassatie na HvJEU 6 februari 2019, C-535/17 - [ECLI:NL:PHR:2020:214](#)

Internationale bevoegdheid Nederlandse rechter inzake grensoverschrijdende Peeters/Gatzen-vordering

Verordening nr. 44/2001. Bij arrest van 6 februari 2019 heeft het HvJEU de eerste vraag als volgt beantwoord: 'Artikel 1, lid 1 en lid 2, onder b), van verordening nr. 44/2001 (...) moet aldus worden uitgelegd dat een vordering tot schadevergoeding uit onrechtmatige daad als in het hoofdgeding aan de orde, ingesteld door de curator in het kader van een insolventieprocedure, waarvan de opbrengst bij slagen ervan ten goede komt aan de boedel, onder het begrip „burgerlijke en handelszaken“ in

de zin van lid 1 van deze bepaling valt en dus binnen de materiële werkingsfeer van deze verordening'. Gelet op het antwoord op de eerste vraag heeft het HvJEU de tweede en de derde vraag onbeantwoord gelaten.

Het principale cassatiemiddel van de curator klaagt in onderdeel I dat het hof heeft miskend dat op grond van art. 4 lid 1 van Verordening nr. 1346/2000 (Insolventieverordening) het Nederlandse recht en dus niet het Belgische recht van toepassing is op de Peeters/Gatzen-vordering. Onderdeel II bevat een restklacht die voortbouwt op het eerste onderdeel. Uit de beslissing van het HvJEU volgt dat de bevoegdheid van de rechter om kennis te nemen van een Peeters/Gatzen-vordering niet is uitgesloten van het materiële toepassingsgebied van Verordening nr. 44/2001 (EEX-Verordening). De Peeters/Gatzen-vordering valt daarmee niet onder het toepassingsgebied van de Insolventieverordening. Het principale cassatiemiddel berust daarmee op een onjuiste uitgangspunt. Het middel stuit hierop in zijn geheel af. Uit de prejudiciële beslissing van het HvJEU volgt dat onderdeel b van het incidentele cassatiemiddel van Fortis betreffende de bevoegdheid van de Nederlandse rechter slaagt. De conclusie strekt tot vernietiging van de bestreden arresten en tot verwijzing.

NOOT – bij Rechtbank Rotterdam – 29 januari 2020 - [ECLI:NL:RBROT:2020:614](#)

Petrobas securities class action. Applicable law update: Dutch court holds under Rome II on lex causae in tort for purely economic loss. Place of listing wins the day (and leads to Mozaik). ([GAVL](#))

LITERATUUR

- C.O. Hoekstra, Het toepasselijk recht op de derdenwerking van een internationale cessie, in: [WPNR 2020/7274](#)

Het HvJEU heeft bepaald dat art. 14 Rome I geen betrekking heeft op de derdenwerking van een internationale cessie. Het cessiestatuut blijft daarmee (althans voorlopig) deze materie beheersen krachtens art. 10:135 lid 2 BW

- Mr. X.P.A. van Heesch, 50. De NCC(A), geen gerecht in de zin van de Brussel-I-Bis-Verordening? Reactie op B. van Zelst, 'De Netherlands Commercial Court (of Appeal) – mooie kansen voor arbitrage' (*ORP* 2019/110), in: [Tijdschrift overeenkomst in de rechtspraak 2020, maart 2020](#)

OVERIG

- At last – The “grave risk exception” guide under the HCCH Child Abduction Convention has been published ([conflict of laws](#))
- New Contracting Parties to the HCCH Service and HCCH Evidence Conventions and a signatory State to the HCCH Judgments Convention ([conflict of laws](#))

Landbouw en visserij (B)

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 12 maart 2020 – zaak C-742/18 P - Tsjechische Republiek tegen Europese Commissie - [ECLI:EU:C:2020:200](#) - [conclusie](#)

Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en Europees Landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling (Elfpo) – Controles door teledetectie - Verdeling van de bewijslast

Verordening (EG) nr. 555/2008. Met de onderhavige hogere voorziening richt de Tsjechische Republiek zich tegen een arrest van het Gerecht van 13 september 2018 waarbij de onttrekking van bepaalde uitgaven aan financiering door het ELGF en door het Elfpo is bevestigd. Met name zijn partijen het oneens over bepaalde areaalgebonden steunmaatregelen en gesteunde investeringen in de wijnsector. Ter motivering van de uitsluiting van de verrichte uitgaven heeft de Commissie in haar uitvoeringsbesluit van 20 juni 2016 alleen aangevoerd dat de Tsjechische Republiek ontoereikende controles had uitgevoerd. De onderhavige hogere voorziening draait in wezen om de vraag hoe de

doeltreffendheid van de controles van subsidiabele oppervlakten moet worden beoordeeld. Voorts is in geding hoe investeringen in de wijnsector door de lidstaten moeten worden gecontroleerd.

A-G: Gelet op het voorgaande geef ik het Hof in overweging om te beslissen als volgt:

Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 13 september 2018, Tsjechië/Commissie, zaak T-627/16 wordt vernietigd, voor zover het Gerecht daarbij het beroep van de Tsjechische Republiek met betrekking tot de uitsluiting van uitgaven in het kader van de enkele areaalbetaling voor een bedrag van 69 054,23 EUR en de uitsluiting van investeringen voor een bedrag van 636 516,20 EUR heeft afgewezen. De hogere voorziening wordt afgewezen voor het overige.

De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht voor een uitspraak over de verzoeken van de Tsjechische Republiek tot nietigverklaring van de uitsluiting van uitgaven in het kader van de enkele areaalbetaling voor een bedrag van 69 054,23 EUR en de uitsluiting van investeringen voor een bedrag van 636 516,20 EUR.

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 19 maart 2020 – Gevoegde zaken C-21/19 tot en met C-23/19 - Kamstra Recycling BV - Nederland – [Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden](#) - [ECLI:EU:C:2020:226](#) - [conclusie](#)

EVOA - Afvalstoffen - Begrip ‚bijproduct‘ – Dierlijke bijproducten categorie-3

Samenvatting onder: [Milieu](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland - 9 maart 2020 – [zaak C-53/20 – Hengstenberg*](#)

Kwaliteitsregelingen voor landbouwproducten en levensmiddelen- Wijziging product-dossier

Verordening 1151/2012. De vraag is o.a. of in de procedure tot niet-minimale wijziging van het productdossier elk huidig of potentieel gevolg voor een natuurlijke of rechtspersoon, mits dit niet geheel ongeloofwaardig is, voldoende grondslag kan zijn om het rechtmatig belang vast te stellen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 30 maart 2020 – [zaak C-77/20 - K. M.*](#)

Gemeenschappelijk visserijbeleid

Verordening 1224/2009. De vraag is of een nationaalrechtelijke bepaling die bij veroordeling na inbeschuldigingstelling niet alleen in een geldboete voorziet maar ook in de verplichte verbeurdverklaring van alle vis en al het vistuig aan boord van het vaartuig waarmee het strafbare feit is gepleegd, verenigbaar is met de bepalingen van de verordening en met het evenredigheidsbeginsel.

CONSULTATIE

EU-strategie voor dierenwelzijn (2012-2015): evaluatie, Feedback mogelijk van 23 maart 2020 - 15 juni 2020 ([EC](#))

LHBT-rechten

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – Lee t. het VK

"Gay cake" case communicated by European Court of Human Rights ([ECHR](#))

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Lack of gender neutral option on passport forms: no breach of human rights – ([UK human rights blog](#))

EHRM factsheets

- ✦ Homosexuality: criminal aspects
- ✦ Sexual orientation issues (januari 2020)

Luchtvaart (c)

HvJ – ARREST – 12 maart 2020 – zaak C-832/18 – Finnair – Finland – ECLI:EU:C:2020:204 – persbericht – geen conclusie – arrest

Luchtvaartclaim - Begrip „buitengewone omstandigheden” – Technisch defect – Recht op schadevergoeding ook voor vertraagde vervangende vlucht?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Duitsland, Italië en Oostenrijk hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Verzoekers hebben bij Finnair een rechtstreekse vlucht geboekt van Helsinki (Finland) naar Singapore. Deze vlucht is geannuleerd wegens een technisch probleem aan boord.

Hun ticket is omgeboekt naar een vlucht van Helsinki naar Singapore via China, waarvan het vertrek was gepland op de volgende dag. Wegens een defect aan de stuurbekrachtiging van het roer heeft deze alternatieve vlucht ook meer dan drie uur vertraging opgelopen. Finnair heeft aan iedere verzoeker in het hoofdgeding een compensatie van 600 EUR toegekend wegens annulering van de oorspronkelijke vlucht Helsinki-Singapore. De maatschappij heeft daarentegen geweigerd hun tweede verzoek om compensatie in te willigen. Volgens Finnair was dit verzoek ongegrond, omdat verordening nr. 261/2004 een luchtvaartmaatschappij niet verplicht om aan de passagier wiens vlucht werd geannuleerd compensatie te betalen bij vertraging van de andere vlucht die hem vervolgens is aangeboden. Bovendien heeft Finnair aangevoerd dat de door verzoekers in het hoofdgeding aanvaarde andere vlucht was vertraagd als gevolg van buitengewone omstandigheden in de zin van artikel 5, lid 3, van die verordening. Het Hof oordeelt dat een luchtreiziger die compensatie heeft gekregen wegens annulering van een vlucht en ermee heeft ingestemd een andere vlucht te nemen, recht heeft op compensatie wegens vertraging van deze andere vlucht.

Hof: Verordening (EG) nr. 261/2004, en met name artikel 7, lid 1, ervan, moet aldus worden uitgelegd dat een luchtreiziger die compensatie heeft verkregen wegens annulering van een vlucht en de hem aangeboden andere vlucht heeft aanvaard, aanspraak kan maken op compensatie wegens vertraging van de andere vlucht, wanneer de vertraging lang genoeg heeft geduurd om recht te geven op compensatie en de luchtvaartmaatschappij die de andere vlucht uitvoert dezelfde is als de luchtvaartmaatschappij van de geannuleerde vlucht.

Artikel 5, lid 3, van verordening nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een luchtvaartmaatschappij zich, om zich te bevrijden van haar verplichting tot compensatie, niet kan beroepen op „buitengewone omstandigheden” in de zin van deze bepaling in verband met een defect van een „on-condition”-onderdeel, dat wil zeggen een onderdeel dat slechts wordt vervangen indien het vorige onderdeel uitvalt, zelfs indien zij voortdurend een reserveonderdeel in voorraad houdt, tenzij een dergelijk defect – hetgeen de nationale rechter moet nagaan – een gebeurtenis vormt die naar haar aard of oorsprong niet inherent is aan de normale uitoefening van het bedrijf van de luchtvaartmaatschappij in kwestie en waarop deze niet daadwerkelijk invloed kan uitoefenen, met dien verstande dat wanneer dat defect in beginsel wezenlijk verbonden is met het systeem voor de werking van het luchtvaartuig, het niet als een dergelijke gebeurtenis kan worden beschouwd.

 [@stefaanvdjeught](#) Een passagier wiens vlucht geannuleerd is en die een alternatieve vlucht krijgt aangeboden, die dan ook weer vertraging oploopt, kan tweemaal aanspraak maken op financiële compensatie: arrest , C-832/18. Let wel, compensatie geldt niet bij overmacht.

- 📌 Double compensation available in case of a delayed re-routing flight: case C-832/18 Finnair (ECLB)

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 – zaak C-215/18 – Primera Air Scandinavia - Tsjechië - ECLI:EU:C:2020:235 – persbericht - conclusie – arrest

IPR - Luchtvaartclaim –Pakketreis

Verordening (EG) nr. 44/2001. Verordening (EG) nr. 261/2004. Het betreft een vordering tot compensatie krachtens verordening (EG) nr. 261/2004, ingesteld door een passagier die in het rechtsgebied van de verwijzende (Tsjechische) rechter woont tegen een in Denemarken gevestigde luchtvaartmaatschappij, wegens langdurige vertraging van een door deze luchtvaartmaatschappij uitgevoerde vlucht die echter door een Tsjechisch reisbureau aan de passagier was verkocht in combinatie met een verblijf.

In de eerste plaats wordt het Hof gevraagd of een dergelijke rechtsvordering binnen de werkingssfeer van de in artikel 5, lid 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 neergelegde bevoegdheidsregels voor verbintenissen uit overeenkomst valt, hoewel verzoekster geen overeenkomst met verweerster heeft gesloten en de betrokken vlucht deel uitmaakte van een geheel van diensten die van een derde waren afgenomen.

In de tweede plaats vraagt de verwijzende rechter of de bepalingen van afdeling 4 van hoofdstuk II van verordening nr. 44/2001, waarin de artikelen 15 tot en met 17 van deze verordening zijn opgenomen, aldus moeten worden uitgelegd dat de in deze afdeling vervatte bevoegdheidsregels die van toepassing zijn op door consumenten gesloten overeenkomsten, ook van toepassing zijn op een vordering als die in het hoofdgeding.

In de derde plaats zal het Hof moeten vaststellen of bij langdurige vertraging van een vlucht een passagier die deze vlucht bij een reisbureau heeft gekocht als onderdeel van een pakket in de zin van richtlijn 90/314/EEG, zich tegenover de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert kan beroepen op de rechten ontleend aan de artikelen 6 en 7 van verordening nr. 261/2004.

Hof: Verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een passagier op een vlucht die drie uur of meer vertraging had, een vordering tot compensatie uit hoofde van de artikelen 6 en 7 van deze verordening kan indienen tegen de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, zelfs wanneer deze passagier en deze luchtvaartmaatschappij geen overeenkomst met elkaar hebben gesloten en de betrokken vlucht deel uitmaakt van een onder richtlijn 90/314/EEG .

Artikel 5, punt 1, van verordening (EG) nr. 44/2001 moet aldus worden uitgelegd dat een vordering tot compensatie die door een passagier krachtens verordening nr. 261/2004 is ingesteld tegen de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, onder het begrip „verbintenissen uit overeenkomst” in de zin van deze bepaling valt, zelfs wanneer er tussen deze partijen geen overeenkomst is gesloten en de door deze luchtvaartmaatschappij uitgevoerde vlucht deel uitmaakt van een met een derde gesloten pakketreisovereenkomst die tevens logies omvat.

De artikelen 15 tot en met 17 van verordening nr. 44/2001 moeten aldus worden uitgelegd dat een vordering tot compensatie die door een passagier is ingesteld tegen de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, waarmee deze passagier geen overeenkomst heeft gesloten, niet binnen de werkingssfeer van die artikelen betreffende de bijzondere bevoegdheid voor door consumenten gesloten overeenkomsten valt.

- ▣ Compensation for delayed flights also for package travellers - CJEU in Primera Air Scandinavia (C-215/18) ([ECLB](#))
- ▣ CJEU confirms Saugmandsgaard ØE in Libuše Králová v Primera Air Scandinavia: ‘contractual relation’ broadly interpreted, restraint on the consumer section, even for package travel. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 11 maart 2020 – zaak C-86/19 – Vueling Airlines - Spanje - ECLI:EU:C:2020:195 - conclusie

Verdrag van Montreal – Maximale schadevergoeding voor verlies bagage? – Bewijslast

Verdrag van Montreal. De Spaanse rechterlijke instanties verschillen van mening over de vraag of de maximale schadevergoeding automatisch moet worden toegekend wanneer het verlies van bagage erkend is, ongeacht eventuele bewijzen die zijn verstrekt door de passagier aan wie deze

bagage toebehoorde, dan wel of het aan de passagier toegekende bedrag door de rechter zal worden vastgesteld op basis van de door deze passagier geleverde bewijzen.

A-G: De artikelen 17, lid 2, en 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal moeten aldus worden uitgelegd dat de maximale schadevergoeding in geval van vernietiging, verlies of beschadiging van aangegeven bagage een vergoedingslimiet vormt en derhalve niet van rechtswege en op forfaitaire basis kan worden verkregen door een passagier in geval van verlies van zijn aangegeven bagage.

Het staat aan de nationale rechter om, met inachtneming van de maximale schadevergoeding het bedrag te bepalen dat aan de passagier wordt toegekend ter vergoeding van de materiële en immateriële schade die hij heeft geleden als gevolg van het verlies van zijn aangegeven bagage. Het staat aan de passagier om de voor de vaststelling van zijn schade noodzakelijke bewijzen aan te voeren, terwijl het aan de nationale rechter staat om ervoor te zorgen dat de ter zake toepasselijke nationale regels de uitoefening van het in de artikelen 17, lid 2, en 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal neergelegde recht op schadevergoeding niet onmogelijk of uiterst moeilijk maken

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 6 maart 2020 – zaak C-10/20 - Flightright

Luchtvaartclaim - Omboeking naar vlucht die eerder vertrekt en eerder aankomt

Verordening 261/2004. De cedent heeft bij verweerster een vlucht geboekt van Neurenberg naar Düsseldorf met een geplande vertrektijd van 20.50u en een geplande aankomsttijd van 21.50u. Deze vlucht is geannuleerd. De cedent is vervolgens op diezelfde dag met een vervangende vlucht gevlogen die een geplande vertrektijd had van 16.50u en een geplande aankomsttijd van 18.00u. De cedent is dus 4 uur en 25 minuten vóór de oorspronkelijk geplande vertrektijd vertrokken en heeft zijn eindbestemming 3 uur en 50 minuten vóór de oorspronkelijk geplande aankomsttijd bereikt. De vliegafstand tussen Neurenberg en Düsseldorf bedraagt 365 km. Verweerster heeft verklaard dat het door verzoekster geclaimde bedrag met 50 % werd verlaagd.

De vraag is o.a. of artikel 5 juncto artikel 7 van de verordening aldus moeten worden uitgelegd dat ook passagiers die meer dan een uur vóór de geplande vertrektijd met een andere vlucht naar hun eindbestemming worden gebracht en vroeger op die eindbestemming aankomen dan met de geplande vlucht het geval zou zijn geweest, compensatie verkrijgen met overeenkomstige toepassing van artikel 7 van deze verordening.

CONSULTATIE

ReFuelEU Aviation - Sustainable Aviation Fuels, 24 maart 2020 - 21 april 2020 ([EC](#))

COVID-19

- Council agrees its position on helping airlines by suspending slot requirements ([Raad](#))
- [Mededeling van de Commissie](#) inzake Interpretatieve richtsnoeren betreffende de EU-verordeningen inzake passagiersrechten in de context van de ontwikkeling van COVID-19
- EU keurt opheffing slots goed om luchtvaartmaatschappijen te helpen ([Raad](#))
- Commissie voert budget voor repatriëringsvluchten en rescEU-voorraad op ([EC](#))
- [Mededeling van de Commissie](#): Richtsnoeren van de Europese Commissie: Luchtvruchtactiviteiten faciliteren tijdens de uitbraak van COVID-19
- Brussel onderzoekt Nederlands voucherplan geannuleerde vluchten ([Europa-nu](#))

WIKI

- [Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-10/18 P – Marine Harvest/Commissie – ECLI:EU:C:2020:149 – conclusie – arrest

Controle op concentraties van ondernemingen – Begrip ‘één enkele concentratie’

Verordening (EG) nr. 139/2004. De Commissie heeft een geldboete opgelegd aan Marine Harvest voor het uitvoeren van een concentratie in strijd met de aanmeldings- en standstill-verplichting. Marine Harvest, vraagt het Hof om vernietiging van het arrest van het Gerecht houdende verwerping van het beroep tot nietigverklaring van dit besluit van de Commissie. Ten eerste wordt het Hof verzocht zich uit te spreken over de vraag of de enkele verwerving van het belang van 48,5 % in Morpol een concentratie vormt, dan wel of deze verwerving en het daaropvolgende openbare overnamebod als één enkele concentratie moeten worden beschouwd. Ten tweede moet het Hof, indien het van oordeel is dat de concentratie louter het gevolg is van de verwerving van het belang van 48,5 %, beslissen of de afronding van deze verwerving kan worden bestraft met de oplegging van twee geldboeten, dan wel of de Commissie door afzonderlijke geldboeten op te leggen met name het beginsel ne bis in idem heeft geschonden. De hogere voorziening wordt afgewezen.

NOOT – bij HvJ 30 januari 2020, zaak C-307/18 Generics

Mr. T. (Tim) Raats, Pay for delay schikkingen beoordeeld door het Hof van Justitie, in: Juridisch up to date 2020-0033

LITERATUUR

- Geert Van Calster, The EU Rules on Jurisdiction for and the Law Applicable to, Follow-on, and Stand-alone Damages Following Competition Infringement, *Journal of European Competition Law & Practice*
- Pauline Kuipers, 'Bescherming van persoonsgegevens in het mededingingsrecht: breekijzer of afweergeschut?', *M&M 2020-1*, p. 1-3

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 3 maart 2020 – zaak C-24/19 – A e.a. – België – ECLI:EU:C:2020:143 – conclusie

Milieuvergunning windmolens – Plan of programma? – Voorafgaande milieubeoordeling

Richtlijn 2001/42/EG. In 2011 heeft Electrabel een vergunning voor het oprichten van windturbines aangevraagd. In 2016 is een vergunning onder voorwaarden verleend voor vijf windturbines op percelen die langs de snelweg E40 in de gemeenten Aalter en Nevele liggen. Vijf verzoekende partijen hebben de Raad voor Vergunningsbetwistingen verzocht om nietigverklaring van de beslissing uit 2016. Zij voerden aan dat de beslissing was gebaseerd op een regelgevingscorpus (Vlaem II en omzendbrief) dat onverenigbaar was met de EU-regelgeving aangezien de beslissing is genomen zonder de vereiste milieueffectbeoordeling.

De Raad voor vergunningsbetwistingen vraagt het Hof of de actualisatie van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning, wat de installaties voor het opwekken van elektriciteit door middel van windenergie betreft, een plan of programma in de zin van richtlijn 2001/42 is.

A-G: De Vlaamse regelgeving die normen bevat inzake slagschaduw, veiligheid en geluid van windturbineparken kon niet worden vastgesteld zonder voorafgaande milieubeoordeling. De rechter kan de gevolgen van de vergunningen windturbinepark Aalter/Nevele toch tijdelijk handhaven indien anders gevaar voor elektriciteitsvoorziening dreigt.

Nationale regelgeving die nauwkeurige regels bevat inzake slagschaduw, veiligheid en geluid van windturbineparken, en het referentiekader vormt voor de toekenning van vergunningen voor de locatie en de kenmerken van toekomstige projecten voor de oprichting van windturbines, valt onder

het begrip ‚plannen en programma’s’ van artikel 2, onder a), van richtlijn 2001/42/EG en heeft aanzienlijke gevolgen voor het milieu zodat zij een voorafgaande strategische milieubeoordeling in de zin van artikel 3, lid 2, onder a), van die richtlijn vereist.

Indien de nationale rechter de exceptie van onwettigheid van de betrokken nationale regelgeving gegrond verklaart, kan hij de consequenties van zijn uitspraak in het hoofdgeding in de tijd beperken teneinde de gevolgen van de vergunningen voor de oprichting van windturbines tijdelijk te handhaven met het doel het milieu te beschermen en, in voorkomend geval, de elektriciteitsvoorziening te waarborgen. Die mogelijkheid is afhankelijk van de naleving van de voorwaarden die zijn vastgesteld in het arrest van 28 februari 2012, *Inter-Environnement Wallonie en Terre wallonne*, zaak C-41/11, en die, voor zover hier van belang, betrekking hebben op richtlijn 2009/28/EG.

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 19 maart 2020 – Gevoegde zaken C-21/19 tot en met C-23/19 - Kamstra Recycling BV - Nederland – Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden - ECLI:EU:C:2020:226 - conclusie

EVOA - Afvalstoffen - Begrip ‚bijproduct’ – Dierlijke bijproducten categorie-3

Richtlijn 2008/98/EG. Verordening (EG) nr. 1013/2006. Verordening (EG) nr. 1069/2009. Na het arrest ReFood over het vervoer van dierlijke bijproducten van categorie 3 – die het minst gevaarlijk zijn –, dat betrekking had op de vraag of dit vervoer werd geregeld door verordening (EG) nr. 1069/2009 dan wel door de, in haar geheel beschouwd, striktere verordening (EG) nr. 1013/2006, wordt het Hof, in een Nederlandse strafzaak, opnieuw verzocht zich uit te spreken over de wisselwerking tussen deze twee verordeningen, maar dit keer in het geval van een mengsel van materialen.

A-G: De definitie van het begrip ‚dierlijke bijproducten’ in artikel 3, punt 1, van verordening (EG) nr. 1069/2009 staat los van de definitie van het begrip ‚bijproduct’ in artikel 5 van richtlijn 2008/98/EG, zodat een materiaal een dierlijk bijproduct kan zijn zonder een bijproduct in de zin van die richtlijn te zijn.

Artikel 1, lid 3, onder d), van verordening (EG) nr. 1013/2006 moet aldus worden uitgelegd dat de onder verordening nr. 1069/2009 vallende overbrengingen van dierlijke bijproducten van het toepassingsgebied van verordening nr. 1013/2006 zijn uitgesloten, behalve in de gevallen waarin verordening nr. 1069/2009 uitdrukkelijk voorziet in de toepassing van verordening nr. 1013/2006.

REGELGEVING EU

Commissie stelt Europese klimaatwet voor om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn ([ECER](#))

CONSULTATIE

EU-milieurecht – betere toegang tot de rechter (update), voorstel voor een verordening, 06 maart 2020 - 03 april 2020 ([EC](#))

LITERATUUR

- W.Th.Douma, Verwezenlijking van schonere lucht via het Europees recht, in: [Jurisprudentie Milieurecht 2020/3](#)
Gaat o.a. over de Urgenda-uitspraak van de Hoge Raad van 20 december 2019 ([ECLI:NL:HR:2019:2006](#)), en HvJ EU 24 oktober 2019, zaak C-636/18 (Commissie/Frankrijk), en HvJ EU (Grote Kamer) 19 december 2019, zaak C-752/18, Deutsche Umwelthilfe eV/Freistaat Beieren.
- Mr. R.G.J. Laan, ‚Eindeafvalstatus’ wordt voortaan eerder bereikt, in: [M en R 2020/3](#)

OVERIG

- Klimaatverandering: Raad neemt EU-langetermijnstrategie aan die bij VN zal worden ingediend ([Raad](#))
- Brussel geeft nieuwe impuls aan kringlooeconomie ([Europa-nu](#))
- 13 EU-landen ondertekenen pact om plastic afval te verminderen ([Europa-nu](#))
- EU-Klimaatwet gepresenteerd: een spoorboekje voor de Green Deal ([Europa-nu](#))
- De Green Deal en de coronacrisis ([Europa decentraal](#))
- Europese Klimaatwet: nul netto uitstoot in de EU & klimaatadaptatie ([Europa decentraal](#))
- Can investor-State dispute settlement under the Energy Charter Treaty successfully protect the environment? ([Leiden law blog](#))
- Mag Nederland asielzoekers weren uit de COA-opvang vanwege het coronavirus? ([Verblijfblog](#))

EHRM factsheet

- [Environment](#)

Onderwijs

EHRM – ARREST – 3 maart 2020 – Convertito e.a. Roemenië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [30547/14](#) – [30549/14](#) – [30558/14](#) – [30570/14](#) – [30578/14](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0303JUD003054714](#)

De nietigverklaring van Roemeense universitaire diploma's van Italiaanse onderdanen wegens administratieve gebreken is niet gerechtvaardigd

Artikel 8 EVRM. Italiaanse klagers zijn in 2003 en 2004 door de decaan van de Faculteit Geneeskunde en Farmacie van de Roemeense Oradea Universiteit geaccepteerd als tandartsstudenten. In 2005 heeft het ministerie van onderwijs acceptatiebrieven uitgegeven voor de klagers vanaf studiejaar 2005/2006. In 2009 en 2010 heeft de universiteits senaat besloten de vijf klagers toe te laten tot de eindexamens. De klagers zijn geslaagd voor hun examens en hebben hun staatsdiploma in de tandheelkunde behaald. In 2011 concludeerden de Roemeense autoriteiten dat er sprake was van onregelmatigheden gelet op de late afgifte van acceptatiebrieven aan een aantal studenten, inclusief de klagers. Vervolgens heeft het ministerie van Onderwijs aan de universiteit gevraagd de diploma's om deze reden nietig te verklaren en de universiteit heeft hieraan gehoor gegeven.

Het Hof merkt op dat de enige grond voor de besluiten tot nietigverklaring van de diploma's van klagers de late afgifte van hun acceptatiebrieven was. Het Hof merkt voorts op dat het de verantwoordelijkheid van de universiteitsvoorzitter was om acceptatiebrieven aan te vragen bij het ministerie. De klagers hadden voldaan aan de voorwaarden van de wetgeving voor de erkenning van hun eerdere kwalificaties en er zijn geen aanwijzingen dat zij verantwoordelijk waren voor de vertraging bij de afgifte van de acceptatiebrieven. Het Hof constateert dat de besluiten tot inschrijving van studenten waren afgegeven en ondertekend door de vertegenwoordiger van de universiteit. Op basis van die besluiten hadden klagers toestemming gekregen om een volledige opleiding van zes jaar in de tandheelkunde te volgen. De autoriteiten hadden hen vervolgens toestemming gegeven om de examens af te leggen. Het Hof oordeelt aldus dat er een zekere discrepantie is tussen de opvattingen van de universiteitsadministratie en het ministerie over de verlate afgifte van de acceptatiebrieven. De daaruit voortvloeiende onzekerheid en inconsistentie kan de klagers niet worden tegengeworpen. Door de universitaire graden van klagers nietig te verklaren, hebben de autoriteiten hun professionele situatie abrupt verstoord, terwijl er geen negatieve beoordeling was die suggereerde dat klagers niet goed gekwalificeerd zouden zijn voor hun werk. Het Hof oordeelt dat er sprake is van schending van artikel 8 van het verdrag.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 5 maart 2020 – zaak C-66/18 – Commissie/Hongarije – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:172 – persbericht – conclusie

Hoger onderwijs – Buitenlandse instellingen

Richtlijn 2006/123/EG. Artikel 56 VWEU. Artikel 258 VWEU. Artikel 49 VWEU. Artikel 13 en 14 EU Handvest. Voorwerp van de onderhavige niet-nakomingsprocedure zijn twee wijzigingen in 2017 van de Hongaarse wet op het hoger onderwijs. Volgens deze wijzigingen moeten instellingen voor hoger onderwijs uit landen buiten de EER die hun activiteit in Hongarije willen ontplooiën of voortzetten, aantonen dat er een internationale overeenkomst is gesloten tussen Hongarije en hun land van oorsprong. Indien het land van oorsprong een federale staat is, moet deze overeenkomst door de centrale regering worden gesloten. Daarnaast wordt aan alle buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs die een activiteit in Hongarije willen uitoefenen de voorwaarde gesteld dat zij ook in hun land van oorsprong hoger onderwijs aanbieden.

Critici stellen dat de Hongaarse regering met deze wet uitsluitend beoogt een einde te maken aan de activiteit van de Central European University (CEU) in Hongarije.

Volgens de Europese Commissie overtreedt Hongarije het EU-recht.

A-G: Volgens advocaat-generaal Kokott moet Hongarije buitenlandse en binnenlandse instellingen voor hoger onderwijs gelijk behandelen. De in 2017 in Hongarije ingevoerde vereisten dat met het land van oorsprong een internationale overeenkomst wordt gesloten en dat daar daadwerkelijk een onderwijsactiviteit wordt uitgeoefend, zijn onverenigbaar met het Unierecht en het recht van de WTO.

Overlevering en uitlevering (s)

HvJ – ARREST – 3 maart 2020 – zaak C-717/18 – X – Grote Kamer – België – ECLI:EU:C:2020:142 – persbericht – conclusie – arrest

Europees aanhoudingsbevel – Verheerlijking terrorisme – Belediging van de kroon – Toets dubbele strafbaarheid – Moment beoordelen strafmaat

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. X is in Spanje veroordeeld wegens smaad en ernstige beledigingen aan de kroon, bedreigingen, en verheerlijking van terrorisme. X bevindt zich in België en Spanje vraagt zijn uitlevering op grond van een Europees aanhoudingsbevel. De Belgische rechter wil weten of de strafmaat moet worden beoordeeld op het moment van het plegen van de feiten (toen was die twee jaar) of op het moment dat het uitleveringsverzoek werd gedaan (de straf in Spanje bedraagt thans maximum drie jaar). Dit is relevant aangezien bij strafbare feiten die worden bestraft met een maximum van drie jaar en als lijstfeit kunnen worden aangekruist, geen toets van dubbele strafbaarheid (het vereiste dat de feiten zowel in Spanje als in België strafbaar zijn) hoeft plaats te vinden.

Hof: Bij de beoordeling of het Europees aanhoudingsbevel tegen een persoon die in Spanje is veroordeeld wegens het strafbare feit van verheerlijking van terrorisme en vernedering van de slachtoffers ervan, ten uitvoer moet worden gelegd zonder te onderzoeken of dit strafbare feit ook in België strafbaar is, moeten de Belgische rechterlijke instanties rekening houden met de duur van de straf waarin is voorzien in de Spaanse wet die van toepassing is op de gepleegde feiten.

- EU-Hof: EAB beoordelen op basis van strafwet die van toepassing was ten tijde van de feiten (ECER)
- HvJ EU: EAB beoordelen o.b.v. strafwet die van toepassing was ten tijde van de feiten (Bijzonder strafrecht)

**HvJ – ARREST – 11 maart 2020 – zaak C-314/18 – SF - ECLI:EU:C:2020:191 – Nederland
- Rechtbank Amsterdam – conclusie – arrest**

EAB - Wederzijdse erkenning op strafvonnissen – Terugkeergarantie - Aanpassing opgelegde straf in tenuitvoerleggingsstaat

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Kaderbesluit 2008/909/JBZ. Het betreft een Europees aanhoudingsbevel van de Engelse rechter ter fine van een strafvervolgning.

Artikel 5, punt 3, van kaderbesluit 2002/584 voorziet in de mogelijkheid dat de lidstaat die een Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer legt de tenuitvoerlegging afhankelijk te stellen van de garantie van de uitvoerende lidstaat dat de persoon die in de uitvoerende lidstaat wordt veroordeeld tot een vrijheidsstraf of een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel, wordt teruggezonden naar de uitvoerende lidstaat om die straf daar te ondergaan (terugkeergarantie). De onderhavige zaak biedt het Hof de gelegenheid de strekking van deze garantie van terugzending te verduidelijken en de vereisten te bevestigen die voortvloeien uit het beginsel van wederzijdse erkenning dat ten grondslag ligt aan de justitiële samenwerking in strafzaken binnen de Unie.

Ierland, Italië, Oostenrijk, Polen, het VK en het OM hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 5, punt 3, van kaderbesluit 2002/584/JBZ, gelezen in samenhang met artikel 1, lid 3, ervan en met artikel 1, onder a), artikel 3, leden 3 en 4, en artikel 25 van kaderbesluit 2008/909/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer de tenuitvoerleggingsstaat de overlevering van de persoon tegen wie – als onderdaan of ingezetene van die lidstaat – met het oog op strafvervolgning een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, afhankelijk heeft gesteld van de voorwaarde dat die persoon, na te zijn berecht, wordt teruggezonden naar de tenuitvoerleggingsstaat om daar de vrijheidsstraf of de tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel te ondergaan die hem eventueel wordt opgelegd in de beslissingsstaat, deze staat is gehouden tot deze terugzending zodra die veroordeling onherroepelijk is geworden, tenzij concrete redenen in verband met de eerbiediging van de rechten van de verdediging van de betrokkene of de goede rechtsbedeling het noodzakelijk maken dat hij in de beslissingsstaat blijft tot een definitieve beslissing is genomen in andere procedurele stappen in het kader van de strafprocedure betreffende het strafbare feit dat aan het Europees aanhoudingsbevel ten grondslag ligt.

Artikel 25 van kaderbesluit 2008/909, moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer de tenuitvoerlegging van een met het oog op strafvervolgning uitgevaardigd Europees aanhoudingsbevel afhankelijk wordt gesteld van de in artikel 5, punt 3, van kaderbesluit 2002/584, genoemde voorwaarde, de tenuitvoerleggingsstaat bij de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf of de tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel die in de beslissingsstaat aan de betrokkene is opgelegd, de duur van die sanctie alleen kan aanpassen onder de strikte voorwaarden van artikel 8, lid 2, van kaderbesluit 2008/909.

- EU-Hof: Veroordeelde terugzenden na onherroepelijk vonnis in EAB uitvoerende lidstaat (ECER)
- Veroordeelde terugzenden na onherroepelijk vonnis in EAB uitvoerende lidstaat (Bijzonder strafrecht)

COVID-19

Gevolgen coronamaatregelen voor uit- en overleveringszaken ([NJB](#))

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 26 maart 2020 – Centre for democracy and rule of law t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) – 10090/16 – ECLI:CE:ECHR:2020:0326JUD001009016

Samenvatting onder: Toegang tot documenten

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 4 maart 2020 – zaak C-61/19 – Orange Romania – ECLI:EU:C:2020:158 – conclusie

AVG - Begrip ,toestemming van de betrokkene' – Verlenen toestemming via selectievakje en voorgedrukte tekst – Bewaren kopie paspoort

Richtlijn 95/46/EG. Verordening (EU) 2016/679. De Roemeense gegevensbeschermingsautoriteit heeft een bestuursrechtelijke sanctie opgelegd aan telecombedrijf Orange România omdat die onderneming, zonder uitdrukkelijke toestemming van haar klanten, kopieën van hun identiteitsdocumenten had gemaakt en bewaard. Die overeenkomsten bevatten onder meer de volgende verklaring: "Ik heb ervan kennis genomen en stem er uitdrukkelijk mee in dat kopieën van documenten met persoonsgegevens betreffende de gezondheid zullen worden bewaard". De aangekruiste vakjes in de schriftelijke documenten zouden het bewijs vormen voor de toestemming van de klanten.

Volgens de vaststellingen van de verwijzende rechter zijn er overeenkomsten waarin de vrij geuite keuze van de klant met betrekking tot het bewaren van een kopie van zijn of haar identiteitsdocument wordt aangegeven door een aangekruist vakje, en in tegengestelde gevallen blijkt uit de weigering die toestemming te uiten. Uit de „interne verkoopprocedures“ van Orange România blijkt dat zij in laatstgenoemde gevallen de nodige informatie over de weigering van de klant om een kopie van zijn identiteitsdocument te bewaren heeft vermeld op een speciaal daarvoor bestemd formulier en vervolgens de overeenkomst met de klant heeft gesloten. Ondanks de aanwijzingen in haar algemene voorwaarden, heeft Orange România dus niet geweigerd om abonnementsovereenkomsten met klanten te sluiten, ook niet als die klanten weigerden toestemming te geven voor het bewaren van een kopie van hun identiteitskaart.

De verwijzende rechter is van oordeel dat het daarom belangrijk is dat het Hof zich uitspreekt over de criteria aan de hand waarvan kan worden bepaald of er sprake is van „specifieke“ en „op informatie berustende“ toestemming en, in voorkomend geval, over de bewijskracht van de ondertekening van overeenkomsten als die welke in het hoofdgeding aan de orde zijn.

A-G: Een betrokkene die voornemens is met een onderneming een contractuele relatie aan te gaan voor de levering van telecommunicatiediensten, geeft die onderneming niet zijn of haar toestemming, dat wil zeggen dat er geen sprake is van een „vrije, specifieke en op informatie berustende“ wilsuiting in de zin van artikel 2, onder h), van richtlijn 95/46/EG, en artikel 4, punt 11, van verordening (EU) 2016/679 wanneer hij of zij op een voor het overige gestandaardiseerde overeenkomst een handgeschreven verklaring dient aan te brengen waarbij hij of zij weigert zijn of haar toestemming te geven voor het fotokopiëren en bewaren van zijn of haar identiteitsdocumenten.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Luxemburg – 16 maart 2020 – zaak C-37/20 - Luxemburg Business Registers

Economisch begunstigde - Toegang tot informatie - Onevenredig risico - Uitzonderlijke omstandigheden

Richtlijn 2015/849. Richtlijn 2018/843. Verzoeker, is de economisch begunstigde van 35 handelsvennootschappen en van een vastgoedmaatschappij. Elk van de vennootschappen heeft verzocht de toegang tot de informatie gedefinieerd in artikel 3 van de Luxemburgse wet, wat betreft verzoeker krachtens artikel 15 van deze wet te beperken, omdat de openbaarmaking van deze informatie verzoeker en zijn gezin zou blootstellen aan „een onevenredig risico, een risico van fraude, ontvoering, chantage, afpersing, pesterijen, geweld of intimidatie“. Deze verzoeken zijn verworpen. Verzoeker stelt dat hij in het kader van zijn functie als bestuurder van handelsvennootschappen die op internationaal niveau opereren regelmatig moet reizen naar landen met een onstabiel politiek regime en wordt blootgesteld aan ernstige criminaliteit die een aanzienlijk risico meebrengt van

ontvoering, wederrechtelijke vrijheidsberoving, geweld of zelfs de dood. De vragen gaan over de begrippen „uitzonderlijke omstandigheden,” „risico” en „onevenredig” risico.

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Noord-Holland – 22 januari 2020 (publ. 4.3.2020) – ECLI:NL:RBNHO:2020:364

Verwijderingsverzoek – Begrip persoonsgegevens

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Eiser heeft het college van B&W te Landsmeer verzocht om zijn persoonsgegevens te verwijderen uit alle systemen. Bij zijn bezwaarschrift heeft eiser een overzicht gevoegd van gearceerde beeldschermafdrukken van publicaties op het VNG-Forum. Deze teksten zijn volgens eiser aan te merken als het verwerken van persoonsgegevens. Bij het bestreden besluit is het verzoek van eiser afgewezen. Verweerder heeft zich daarbij op het standpunt gesteld dat hij geen persoonsgegevens van eiser op het VNG-forum heeft geplaatst of verwerkt. De informatie in door eiser overgelegde beeldscherm- afdrukken is niet tot eiser te herleiden en dus is er geen sprake van persoonsgegevens.

Anders dan verweerder is de rechtbank van oordeel dat sprake is van persoonsgegevens, omdat die gegevens - gezien in onderlinge samenhang en in de context - zonder onevenredige inspanning herleidbaar zijn tot eiser. Dit wordt bevestigd doordat uit de overgelegde schermafdrukken valt op te maken dat deelnemers op het forum precies weten over welke persoon het gaat.

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Midden-Nederland – 9 januari 2020 – ECLI:NL:RBMNE:2020:24

Gebruik stemfragment in theater – Persoonsgegeven? - Portretrecht?

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). In een uitzending van Opsporing Verzocht beschrijft het slachtoffer een van de overvallers van haar bloemenzaak als iemand met een Ali B.-accent. De artiest gebruikt dat fragment in zijn theatershow. Het slachtoffer verzet zich daartegen. Vergeefs. Haar stem is geen portret in de zin van de Auteurswet. Een stem is wel een biometrisch gegeven dat bruikbaar is voor identificatie zodat het onder AVG valt. In dit geval kan de identiteit van het slachtoffer aan de hand van het geluidsfragment vrij gemakkelijk worden achterhaald. Maar daarmee is het gebruik nog niet onrechtmatig omdat het valt onder de vrijheid van de artistieke uitingsvorm. Het slachtoffer heeft daarom geen 'recht op vergetelheid'. Het recht op vrijheid van meningsuiting weegt in dit geval zwaarder dan het recht op privacy van het slachtoffer. Het slachtoffer kan niet aannemelijk maken dat zij een publieke figuur geworden is. De proceskosten ten laste van het slachtoffer beperken zich tot de gebruikelijk geliquideerde kosten omdat het portretrecht niet onder het toepassingsbereik van artikel 1019h Rv valt. (bron: NJF 2020/86)

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Limburg – 26 februari 2020 (publ. 16.3.2020) – ECLI:NL:RBLIM:2020:1761

Gebruik geheim woonadres door notaris

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Is het gebruik door een notaris van een geheim woonadres onrechtmatig en/of strijdig met de AVG? De Rechtbank Limburg (ECLI:NL:RBLIM:2020:1761) beantwoordt deze vraag ontkennend. De notaris heeft een wettelijke grondslag voor het gebruik van een (geheim) woonadres en de wijze van verwerking was ook anderszins niet in strijd met de AVG.

- **B** Gebruik van een geheim woonadres door de notaris niet in strijd met de AVG (Sdu)

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- Dwyer: It is not possible to access that which has not been retained (European law blog)
- La reconnaissance faciale dans les lycées (libertés chéries)
- Morrisons triumphs in the Supreme Court (Panopticon)
- Substantial compliance just won't do: Supreme Court on international data transfers under DPA Part 3 (Panopticon)

EDPB

- The European Data Protection Board's Draft Guidelines for Search Engines and the Future of the 'Right to be Forgotten' Online, Part 1 – David Erdos (Information ([infolawcentre](#)))
- The European Data Protection Board's Draft Guidelines for Search Engines and the Future of the 'Right to be Forgotten' Online, Part 2 – David Erdos ([infolawcentre](#))
- Statement on the processing of personal data in the context of the COVID-19 outbreak ([EDPB](#))

CONSULTATIE

Consultatie guidelines over internationale doorgifte-instrumenten overheid ([AP](#))

De European Data Protection Board (EDPB) heeft guidelines opgesteld over de manier waarop overheden binnen de Europese Economische Ruimte (EER) persoonsgegevens kunnen delen met overheden buiten de EER. De openbare consultatie loopt tot en met 6 april 2020 en heeft als doel om de guidelines waar nodig aan te vullen en te verrijken om deze zo praktisch mogelijk te laten zijn.

KAMERVragen

Antwoord op vragen van de leden Buitenweg en Verhoeven over de privacyrisico's van onveilige beveiligingscamera's ([Tweedekamer](#))

LITERATUUR

- Pauline Kuipers, 'Bescherming van persoonsgegevens in het mededingingsrecht: breekijzer of afweergeschut?', *M&M 2020-1*, p. 1-3
- N. Orlic en K. Lucassen, 47. De Algemene Verordening Gegevensbescherming – de contouren tekenen zich af, in: *Tijdschrift voor ondernemingsrechtpraktijk, februari 2020*

Inmiddels beginnen zich in de besluiten van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en de rechtspraak enkele contouren af te tekenen die van belang zijn voor de bedrijfsvoering maar ook specifiek van belang zijn voor de transactiepraktijk. Zo zijn er boetes opgelegd, schadevergoedingen toegekend en waarschuwt de consumentenbond voor illegale datahandel in data verkregen door mobiele applicaties. Welke lessen kunnen wij trekken uit de ontwikkelingen sinds 25 mei 2018?

EHRM Factsheets

- [Surveillance at workplace](#)
- [Legal professional privilege](#)
- [Mass surveillance](#)
- [Protection of personal data](#)
- [Protection of reputation](#)
- [Right to the protection of one's image](#)

LITERATUUR

- N.M. Brouwer, Kroniek privacyrecht: anderhalf jaar AVG in vogelvlucht, in: *P&I 2020/1*
- R. Steenbergen, Administratief gedoe met de Wwft en de AVG, in: *Tijdschrift voor financieel recht, FR 2020/3*

COVID-19

- Autoriteit Persoonsgegevens versoepelt interpretatie privacywet vanwege corona ([Dirkzwager](#))
- Wat Nederland mag met jouw gegevens in strijd tegen het coronavirus ([NOS](#))
- Minister De Jonge schrapt privacyregel medische gegevens vanwege coronacrisis ([Trouw](#))
- Coronavirus: South Korea's success in controlling disease is due to its acceptance of surveillance – Jung Won Sonn ([Inforrms](#))
- With COVID-19 containment efforts, what are the privacy rights of patients? – Hongyu Zhang ([Inforrms](#))
- Coronavirus, Media Reportage and Patient Privacy – Jelena Gligorijevic ([Inforrms](#))
- Coronavirus and Information Law ([Panopticon](#))
- AP waarschuwt: inzage medische dossiers alleen toegestaan met toestemming van de patiënt ([privacyweb](#))
- Tweede Kamer tegen aanleveren Nederlandse telecomdata aan Europese Commissie ([privacyweb](#))
- Datenschutz versus Katastrophenschutz ([Verfassungsblog](#))
- Using Location Data to Control the Coronavirus Pandemic ([Verfassungsblog](#))
- Statement on the processing of personal data in the context of the COVID-19 outbreak ([EDPB](#))
- Gebruik telecomdata tegen corona kan alléén met wet ([AP](#))

OVERIG

- Hoe zit het met corona en privacy van de werknemer? ([SDU](#))
- Guidance on Art. 25 of the Regulation 2018/1725 ([EDPS](#))
- Statement on the processing of personal data in the context of the COVID-19 outbreak ([EPPB](#))
- Hoe kunnen gemeenten intern gegevens delen bij aanpak ondermijning? ([Europa decentraal](#))
- Bestuursrechter kan vaker schadevergoeding geven bij schenden privacywetgeving door bestuursorganen ([RvS](#))
- Stappenplan datalek ([DirkZwager](#))
- Rutger van den Dikkenberg, Protocol uitwisseling persoonsgegevens bij ondermijning, in: [VNG Magazine 2020/5](#)

Mag een burgemeester bij een vermoeden van drugshandel controleren of een horecaondernemer meer vastgoed heeft dat mogelijk wordt gebruikt voor het witwassen van drugsgeld? En zo ja, welke voorwaarden gelden er dan? Het Model Privacy Protocol, opgesteld door de landsadvocaat in samenwerking met het Aanjaagteam Ondermijning, moet gemeentebestuurders meer duidelijkheid bieden over wat er wel en niet mag in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit.

WIKI

- [Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht

EHRM – ARREST – 31 maart 2020 – Dos Santos Calado e.a. t. Portugal – persbericht – arrest (niveau 2) – [55997/14](#) – [68143/16](#) – [78841/16](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0331JUD005599714

Schending artikel 6 EVRM door te strikte toepassing van de formaliteiten – Gedelegeerd rechter-Rapporteur die tevens zitting heeft in combinatie levert geen schending op

Artikel 6, eerste lid, EVRM. Klagers, Portugese onderdanen in drie verschillende klachten, waarvan twee bestuursrechtelijk en één strafrechtelijk, klaagden omdat het Portugese Constitutionele Hof hen

niet-ontvankelijk verklaarde. De toegang tot de rechter zou hen ontzegd zijn. Bovendien klaagden de klagers in de twee bestuursrechtelijke zaken dat de meervoudige kamer van het Constitutionele Hof niet onpartijdig is.

In de bestuursrechtelijke zaken constateert het EHRM dat het Constitutionele Hof de formaliteiten excessief heeft toegepast. Dit leidt tot schending van artikel 6, eerste lid, EVRM. Met betrekking tot de klacht over de onpartijdigheid van de meervoudige kamer stelt het EHRM vast dat gebruik is gemaakt van een rechter-rapporteur, die tevens onderdeel uitmaakt van de combinatie. Naar het oordeel van het EHRM is de beslissing van de rechter-rapporteur slechts een onderdeel van de procedure bij het Constitutionele hof en is er geen sprake van door elkaar lopende beslissingen. EHRM: wel schending artikel 6, eerste lid, EVRM ten aanzien van de niet-ontvankelijkheidsverklaring. Geen schending met betrekking tot de gestelde partijdigheid.

In de strafrechtelijke zaak had de klager niet geklaagd over de ongrondwettigheid van de toegepaste regel, waardoor het Constitutionele Hof terecht heeft geoordeeld dat de klacht buiten hun jurisdictie viel. EHRM: geen schending artikel 6, eerste lid, EVRM.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel

EHRM – ARREST – 5 maart 2020 – Peleki t. Griekenland – persbericht – arrest (level 3) - 69291/12 - ECLI:CE:ECHR:2020:0305JUD006929112

Geen schending artikel 6 EVRM omdat klaagster de verdediging kon voeren voor de rechter

Artikel 6 EVRM. Klaagster is in hoger beroep de bevoegdheid om als notaris te werken voor de duur van 6 maanden ontzegd. Zij is schuldig bevonden aan (1) het onterecht overdragen van een stuk land dat aangemerkt stond als een historisch monument zonder twee onoverdraagbare historische monumenten uit te sluiten van de transactie, en (2) vanwege het oprichten van een beperkt aansprakelijk bedrijf. In cassatie is zij vrijgesproken van het tweede feit, maar de veroordeling voor het eerste feit bleef staan. Klaagster stelt dat de bepalingen in artikel 6, eerste lid, EVRM zijn geschonden, nu zij niet de kans heeft gehad om zich te verdedigen ten overstaan van de tuchtraad, maar de behandeling van haar zaak direct is verwezen naar de rechter.

Het EHRM constateert dat de verdediging aanwezig was op de dag van de zitting van de tuchtraad. Blijkens het proces-verbaal heeft de verdediging niet het woord gevraagd. Tijdens die zitting is de zaak verwezen naar de rechter. In hoger beroep heeft de verdediging de mogelijkheid gehad haar standpunt naar voren te brengen. Daarbij neemt het EHRM eveneens in aanmerking dat klaagster tot aan de behandeling in hoger beroep nimmer heeft geklaagd over het verloop (inclusief de verwijzing) van de procedure. Nu het onderzoek van de rechter voldoende nauwkeurig is geweest, is er geen sprake van schending van artikel 6 EVRM

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 11 februari 2020 – Platini t. Zwitserland - persbericht 5.3.2020 – beslissing (niveau 3) - 526/18 - ECLI:CE:ECHR:2020:0211DEC000052618

Klacht ex artikel 7 EVRM van voormalig UEFA voorzitter niet-ontvankelijk want geen strafrechtelijke bestraffing– Klacht ex artikel 6 en 8 EVRM afgewezen want geen uitputting nationale rechtsmiddelen en sancties niet buitensporig of willekeurig

Artikel 6 EVRM. Klager is voormalig UEFA voorzitter en vicepresident van de FIFA. In 2015 heeft de FIFA een disciplinair onderzoek naar klager ingesteld in het kader van een vergoeding van 2 miljoen CHF die klager had ontvangen in 2011 van de president van de FIFA wegens adviserende werkzaamheden. De FIFA heeft klager vervolgens een boete opgelegd en een schorsing. Deze beslissing is door klager aangevochten bij het CAS wat heeft geleid tot een verlaging van de boete tot CHF 60.000 en een verkorting van de schorsing voor het verrichten van alle voetbal gerelateerde professionele activiteiten, voor de duur van 4 jaar. Klager heeft een klacht ingediend op grond van de artikelen 6, 7 en 8 EVRM.

Het hof wijst de klacht onder artikel 6 EVRM af, nu geen sprake is van uitputting van de nationale rechtsmiddelen. De klacht onder artikel 7 EVRM is niet ontvankelijk nu de sanctie zoals die in dit geval is opgelegd niet valt onder het bereik van dit artikel. De disciplinaire maatregelen die op grond

van FIFA regels zijn opgelegd vallen niet onder de strafrechtelijke bestraffing als bedoeld in artikel 7 EVRM. Tot slot wijst het hof ook de klacht onder artikel 8 EVRM af, nu deze onvoldoende is onderbouwd. Het hof erkent dat de sancties van grote invloed zijn op het leven van klager maar dat gelet op de ernst van de misdrijving, de hoge positie van klager binnen de voetbalwereld en de noodzaak van herstel van de reputatie van de sport in het algemeen en de FIFA in het bijzonder, de sancties niet buitensporig of willekeurig zijn. Bovendien heeft klager over alle nationale middelen en procedurele waarborgen kunnen beschikken om de beslissing van de FIFA aan te vechten en zijn verdediging te voeren.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 132 maart 2020 – Chernika t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) - 53791/11 - ECLI:CE:ECHR:2020:0312JUD005379111

Niet inhoudelijk door de rechtbank gehoorde getuigen - Sole and decisive - Strijd met artikel 6 EVRM.

Artikel 6 EVRM. Klager werd in 2009 veroordeeld voor de verkoop van drugs welke hij in een zaak in beslag had genomen tijdens zijn werk als rechercheur. De rechtbank veroordeelde hem tot een gevangenisstraf van acht jaren. De veroordeling was met name gebaseerd op getuigenverklaringen van een drietal getuigen in het vooronderzoek. Gedurende klagers strafzaak waren twee getuigen te ziek om een verklaring af te leggen, terwijl de derde getuige niet getraceerd kon worden. Klager stelde tevergeefs appel in tegen de veroordeling.

Klager klaagt bij het Hof dat artikel 6 EVRM is geschonden omdat de rechtbank de verklaringen van de drie getuigen als bewijs tegen hem had gebruikt.

Het Hof acht – onder verwijzing naar de Al-Khawaja- en Schatschaschwili-jurisprudentie – artikel 6 EVRM geschonden. Het hof oordeelt dat de drie getuigenverklaringen de basis vormden voor klagers veroordeling, aangezien zij de enige directe getuigen waren. De getuigen zijn niet gehoord kunnen worden door de rechtbank. Het bewijs, bestaande uit getuigenverklaringen, is het beslissende bewijs (sole and decisive) en nu er geen sprake is van zwaarwegende compenserende factoren komt het Hof unaniem tot een schending van artikel 6 EVRM.

Rechtsbeginselen EU

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 16 maart 2020 – zaak C-64/20 - An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara, Éire agus an tArd-Aighne*

Diergeneesmiddelen – Bijsluiter in het Engels en niet ook in het Iers - Rechtsbescherming – Rechtstreekse werking

Richtlijn 2001/82. Verordening 2019/6. De bijsluiters bij veterinaire producten in Ierland zijn uitsluitend in het Engels opgesteld, en niet in de twee officiële talen van de staat (Iers en Engels). Dit vormt volgens verzoeker een schending van richtlijn 2001/82, die volgens hem dan ook verkeerd is omgezet in de Ierse wetgeving. De rechter heeft geoordeeld dat Ierland de richtlijn inderdaad niet correct in nationaal recht had omgezet door toe te staan dat de informatie in de bijsluiters uitsluitend in het Engels werd vermeld. De rechter merkte daarnaast op dat Verordening (EU) 2019/6 pas na de behandeling van het beroep door de rechter is vastgesteld. Deze verordening zou vanaf 28 januari 2022 in werking treden. Deze verordening bevat nieuwe taalvoorschriften waardoor het mogelijk is de gegevens op de verpakking alleen in het Engels te vermelden. De rechter heeft zich vervolgens afgevraagd of het zinvol zou zijn de vordering van verzoeker toe te wijzen gelet op deze toekomstige wijziging. En, wanneer het niet zinvol zou worden geacht, of de nationale rechter kan beslissen de vordering niet toe te wijzen terwijl Ierland in strijd handelt met het Unierecht.

Mag een nationale rechter een vordering afwijzen ondanks het feit dat is vastgesteld dat het nationale recht geen uitvoering heeft gegeven aan de richtlijnvereisten, of wordt daarmee het beginsel van rechtstreekse werking geschonden?

NOOT – bij HvJ 19 november 2019, zaken C-609/17 en C-610/17 TSN/Fimlab Laboratoriot Oy

Bij minimumharmonisatie geldt dat wanneer lidstaten vrijwillig uitstijgen boven het in een richtlijn vereiste minimumniveau, het EU-recht en dus ook het Hv EU niet van toepassing zijn ([EHRC updates](#))

Voor zover relevant voor het Handvest overweegt het Hof dat in een situatie als deze de rechten op jaarlijkse vakantie met behoud van loon die verder gaan dan het bij art. 7 lid 1 van richtlijn 2003/88 vereiste minimum, niet door deze richtlijn worden geregeld maar door het nationale recht, buiten het kader van het stelsel van die richtlijn. Daarvan is sprake bij nationale regelingen en cao's die, zoals die in het hoofdgeding, werknemers recht op langere jaarlijkse vakantie met behoud van loon toekennen dan de in art. 7 lid 1, van richtlijn 2003/88 voorgeschreven minimumperiode van vier weken, maar niet het recht toekennen om alle of een gedeelte van de dagen van de jaarlijkse vakantie met behoud van loon boven die minimumperiode over te dragen wanneer de werknemer wegens ziekte arbeidsongeschikt was gedurende een gehele of een deel van een periode van jaarlijkse vakantie met behoud van loon. De lidstaten blijven immers vrij om al dan niet te voorzien in een dergelijk recht op overdracht, en als dat het geval is, daarvoor de voorwaarden vast te stellen, mits het recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon dat de werknemer daadwerkelijk toekomt wanneer hij niet arbeidsongeschikt is wegens ziekte, wel altijd op zijn minst gelijk blijft aan bovengenoemde minimumperiode van vier weken. Voor zover een beroep is gedaan op art. 31 lid 2 van het Handvest herhaalt het Hof dat het enkele feit dat, zoals in casu het geval is, nationale maatregelen binnen een gebied vallen waarop de Unie over bevoegdheden beschikt, deze maatregelen niet binnen de werkingssfeer van het Unierecht kan brengen en dus leiden tot toepassing van het Handvest. Daarbij benadrukt het HvJ dat in het onderhavige geval sprake is van minimumharmonisatie, wat een verschil oplevert met (1) de situatie waarin een Uniehandeling de lidstaten een vrije keuze geeft tussen verschillende toepassingswijzen of een discretionaire of beoordelingsbevoegdheid verleent die integrerend deel uitmaakt van de bij die handeling ingestelde regeling, en (2) de situatie waarin een dergelijke handeling toestaat dat de lidstaten specifieke maatregelen vaststellen teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van het doel ervan. In een geval als het onderhavige valt de nationale regeling niet onder de werkingssfeer van de richtlijn en kan de situatie dus ook niet worden beoordeeld onder het Handvest.

OVERIG

Een onbetaalde electriciteitsrekening en de voorrang van het EU-recht ([ECER](#))

Wat dreef Flaminio Costa ertoe om zijn elektriciteitsleverancier aan te klagen voor een rekening van zo'n twintig euro? Hoewel 'Costa – ENEL' het uitgangspunt is voor de meeste beschouwingen over de voorrang van het EU-recht, is het verhaal van die rechtszaak nog relatief onbekend. In een leuke longread wordt een onderbelichte kant van deze zaak uit de doeken gedaan.

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – 3 maart 2020 – Baş t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [66448/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0303JUD006644817](#)

Recht op vrijheid - Voorarrest van een rechter na coupoging – Schending rechtszekerheidsbeginsel Niet tijdig horen

Artikel 5 EVRM. In de nacht van 15 op 16 juli 2016 heeft een coupoging plaatsgevonden in Turkije. Op 16 juli 2016 schorste de Raad voor de Rechtspraak 2735 rechters en officieren van justitie, waaronder klager (een rechter), vanwege een sterke verdenking van lidmaatschap van de terroristische organisatie die de coupoging had gepleegd. Op 20 juli 2016 werd klager in voorarrest geplaatst. Op 24 augustus 2016 werden 2847 rechters en officieren van justitie ontslagen, onder wie klager. Op 19 maart 2018 werd klager wegens lidmaatschap van een terroristische organisatie veroordeeld tot zeven jaar en zes maanden gevangenisstraf.

EVRM: De extensieve uitleg van het beginsel 'op heterdaad' door de nationale rechters lijkt duidelijk onredelijk en problematisch in het licht van rechtszekerheid. De nationale rechter heeft gesteld dat klager 'op heterdaad' was betrappt, maar heeft daar geen juridische basis voor gegeven. Volgens jurisprudentie van het Hof van Cassatie kon verdenking van lidmaatschap van een terroristische

organisatie voldoen aan de criteria voor 'heterdaad' zonder een feitelijk element of andere indicatie van een voortdurend misdrijf. Daardoor kon aan rechters die verdacht werden van dat misdrijf de gebruikelijke rechtsbescherming voor leden van de rechterlijke macht worden onthouden. Dat werd op geen enkele wijze gerechtvaardigd door de bijzondere omstandigheden van de noodtoestand. Er is daarom geen sprake van voorarrest "overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure". Schending van artikel 5, eerste lid, EVRM.

De nationale rechter heeft geen voldoende feitelijke basis gegeven aan de beslissing tot voorarrest en slechts verwezen naar een wetsartikel en naar de beslissing van de Raad voor de Rechtspraak om 2735 rechters te schorsen. In die schorsingsbeslissing waren geen feiten opgenomen die persoonlijk op klager van toepassing waren. Schending van artikel 5, eerste lid, EVRM.

Klager is alleen op 20 juli 2016 en op 19 september 2017 gehoord. De moeilijkheden in Turkije na de coup poging rechtvaardigden het tijdelijk niet horen van personen in voorlopige hechtenis. In dit geval was de verdachte echter gedurende de lange periode van een jaar en twee maanden niet door een rechter gehoord. Schending van artikel 5 lid 4 EVRM

B (In)justice for arrested judges of Turkey ([Ahval](#))

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 – gevoegde zaken C-558/18 en C-563/18 - Miasto Łowicz Prokurator Generalny - Polen – Grote Kamer - ECLI:EU:C:2020:234 – persbericht - conclusie - arrest

Rechtsstaat - Beginsel van onafhankelijkheid van rechters - Op nationale rechters toepasselijke tuchtregeling

Artikel 19 VEU. In de onderhavige zaken wensen de verwijzende rechters van het Hof te vernemen of de nieuwe regeling voor tuchtprocedures tegen rechters in Polen voldoet aan de vereisten van de rechterlijke onafhankelijkheid in de zin van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. Blijkens de verwijzingsbeslissingen heeft de minister van Justitie namelijk zeggenschap verworven over de inleiding en het verloop van tuchtprocedures tegen rechters en hebben de wetgevende instanties zeggenschap verworven over de samenstelling van de nationale raad voor justitie, het orgaan dat verantwoordelijk is voor de selectie van de groep rechters die in aanmerking komen voor benoeming tot lid van de tuchtkamer van de Sąd Najwyższy (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Polen) die tuchtzaken behandelt waarbij rechters betrokken zijn.

Bovendien zeggen de verwijzende rechters in de verwijzingsbeslissingen te vrezen voor vergelding als zij niet in het voordeel van de Staat oordelen – een vrees die voortkomt uit het misbruik van de tuchtprocedure onder de nieuwe regeling. Het is ook opmerkelijk dat de rechters van de verwijzende rechterlijke instanties hebben aangegeven dat zij verantwoording moesten afleggen over hun beslissing om in de onderhavige zaken een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen, in het kader van onderzoeksprocedures die na deze verzoeken zijn ingesteld, ook al is tegen deze rechters formeel geen tuchtprocedure ingeleid.

Het hof overweegt dat uit de verwijzingsbeslissingen niet blijkt dat er tussen de Unierechtelijke bepalingen waarop de prejudiciële vragen betrekking hebben en de hoofdingen een zodanig verband bestaat dat de gevraagde uitlegging voor de verwijzende rechters noodzakelijk is om op grond van de bevindingen die uit een dergelijke uitlegging voortvloeien, hun vonnis te wijzen. Derhalve zijn de prejudiciële vragen volgens het Hof van algemene aard, zodat de verzoeken om een prejudiciële beslissing niet-ontvankelijk moeten worden verklaard. *Ten slotte heeft het Hof eraan herinnerd dat nationale bepalingen die nationale rechters blootstellen aan tuchtprocedures wegens het feit dat zij het Hof om een prejudiciële beslissing hebben verzocht, niet toelaatbaar zijn.*

Hof: De verzoeken om een prejudiciële beslissing, ingediend door de Sąd Okręgowy w Łodzi (rechter in eerste aanleg Łódź, Polen) en de Sąd Okręgowy w Warszawie (rechter in eerste aanleg Warschau, Polen) bij beslissingen van 31 augustus 2018 en 4 september 2018, zijn niet-ontvankelijk.

- B** Hof van Justitie EU verklaart verzoeken om een prejudiciële beslissing over de Poolse invoering van een regeling inzake tuchtprocedures voor rechters niet-ontvankelijk ([NJB](#))
- B** The Court gives with one hand and takes away with the other ([Verfassungsblog](#))

LITERATUUR

- Schurende machten in NVvR-magazine Trema ([Trema](#))
In dit nummer aandacht voor de huidige balans in de trias politica.
- J.C.A. de Poorter, Is Nederland verworden tot een dikastocratie? Over rechterlijke rechtsvorming en strategisch procederende belangenorganisaties, in: [NTB 2020/49](#)
- Marc de Werd, Dikastofobie, in: [NJB](#)

BLOGS

- Rechter zijn niet te politiek. De politiek bemoeit zich juist te veel met de rechtspraak ([decorrespondent](#))
- Urgenda and Dutch Dikastophobia: Is this the End of Public Interest Litigation for The Environment, and the end of Article 3:305a Dutch Civil Code? ([GNHRE](#))
- In Support of the EU Rule of Law and Advocate General Eleanor Sharpston – An Open Letter ([European law blog](#))

OVERIG

- Rondetafelgesprek: weinig bewijs dikastocratie, bijval constitutionele toetsing ([Intro](#))
- Fine for processing students' fingerprints imposed on a school ([pippaking.blogspot](#))
- Niels van den Berge, en Joost Sneller, Rechtspraak verdient onze bescherming ([Trouw](#))
- Sander Dekker, De rechtsstaat ter discussie? Graag! ([NRC](#))
- Hungary's state of emergency law is a 'blank cheque' to Orban, critics say ([euractiv](#))
- Zelfs verkiezingen kunnen Orbán de macht niet meer ontnemen; Hongarije De Hongaarse premier wil voor onbepaalde tijd regeren zonder het parlement. Critici vrezen blijvende schade aan de democratie. „Dit is de grootst mogelijke machtsgreep.“ ([NRC](#))
- Nederlandse rechtsstaat stabiel op wereldranglijst ([Advocatenblad](#))
- Parlement Hongarije stemt in met wet die Orbán onbeperkte macht geeft ([NOS](#))
- Danish conservatives want Orban party kicked out of EPP (Euobserver)
- Orban's Emergency ([Verfassungsblog](#))
- (Rule of) Law in the Time of Covid-19: Warnings from Slovenia ([Verfassungsblog](#))
- Brussel waarschuwt voor tijdelijke noodmaatregelen ([Europa-nu](#))
- Open Letter to the President of the European Commission regarding Poland's "Muzzle Law" ([Verfassungsblog](#))
- The EU, Segregation and Rule of Law Resilience in Hungary ([Verfassungsblog](#))
- Rechtsstaat wordt geofferd voor het medisch heil' ([Advocatenblad](#))
Het juridisch haastwerk achter de corona-maatregelen heeft wel erg vage rechtsnormen opgeleverd, vinden strafpleiters Gerard Spong en Tjalling van der Goot.
- Barbara Oomen, Activistische rechters? Ze doen gewoon hun werk ([Volkskrant](#))

De Tweede Kamer heeft op verzoek van Forum voor Democratie gesproken over de vraag of rechters te activistisch zijn. Volgens hoogleraar mensenrechten Barbara Oomen maskeert de kwestie de échte problemen: rechtsstaatapathie en grondwetfobie.

TWITTER

[@EuropeanCourts](#) [Judge faces Polish prison for political reasons](#)

[@EuropeanCourts](#) [Polen: Richter Pawel Juszczyszyn kritisiert Justizreform - DER SPIEGEL](#)

[@EuropeanCourts](#) [Défendre l'état de droit en Pologne, c'est le défendre dans toute l'Europe" - La Libre](#)

[@ProfPech](#) [Here is my latest overview of all preliminary ruling cases now pending before ECJ raising judicial independence on basis of Art 19\(1\) TEU \(any pending case missing please let me know\)](#)

WIKI

[Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Recht op leven

EHRM – ARREST – 19 maart 2020 - Fabris en Parziale t. Italië – persbericht – arrest (niveau 3) - 41603/13 - ECLI:CE:ECHR:2020:0319JUD004160313

Recht op leven – Dood van drugsverslaafde gedetineerde na opzettelijk inhaleren gas

Artikel 2 EVRM. Klagers familielid was gedetineerd toen hij in mei 2005 dood werd aangetroffen in zijn cel. Hij was bekend met drugs- en alcoholverslaving. Bij zijn lichaam werd een gasfles aangetroffen. Het eerste deskundigenrapport stelde dat de dood was veroorzaakt door acute cardiorespiratoire problemen veroorzaakt door een elektrische schok, die het gevolg kon zijn van het gebruik van een stroomstootwapen en waarbij de dood door opzettelijk inhaleren van gas niet kon worden uitgesloten. Een tweede deskundigenrapport concludeerde echter dat de verwondingen niet het gevolg konden zijn van elektrocutie en waren veroorzaakt door opzettelijk inhaleren van gas van de gasflessen die aan gedetineerden waren verstrekt om mee te koken. In 2009 en 2010 werden de gevangenisdirecteur en ander gevangenispersoneel als verdachten aangemerkt en gehoord. In 2012 verzocht het Openbaar Ministerie de zaak te beëindigen. De rechter-commissaris besloot de zitting op 29 november 2012 te plannen. Het verzoek van de klagers om de zitting eerder te plannen werd afgewezen. In december 2012 besloot de rechter-commissaris het onderzoek te beëindigen omdat het misdrijf was verjaard op 30 november 2012.

EHRM: Klager Parziale was de nicht van het slachtoffer en kon geen nauwere persoonlijke betrekking aantonen. Alleen aan klager Fabris komt de status van slachtoffer toe.

De gedetineerde had continu medische zorg ontvangen en had detox- en ontwenningstherapieën voor zijn verslavingen gekregen. De gedetineerde had na een eerder incident waarbij gas werd geïnhaleerd onmiddellijke medische zorg ontvangen. Voorafgaand aan zijn dood waren er geen tekenen dat de gedetineerde een verhoogd risico liep. Geen schending van het materiële aspect van artikel 2 EVRM.

De Italiaanse autoriteiten hadden met de benodigde zorgvuldigheid gehandeld en klager Fabris was voldoende betrokken bij het onderzoek en kon bezwaar maken tegen het verzoek het onderzoek te beëindigen. De vertragingen in het onderzoek zijn onvoldoende voor een schending van artikel 2 EVRM. Geen schending van het procedurele aspect van artikel 2 EVRM.

EHRM - ARREST - 24 maart 2020 - Marius Alexandru en Marinele Stefan t. Roemenië – persbericht – arrest (niveau 2) - 78643/11 - ECLI:CE:ECHR:2020:0324JUD007864311

Auto-ongeluk door omvallende boom op provinciale weg – Onvoldoende onderzoek

Artikel 2 EVRM. Klagers rijden in een auto op de provinciale weg als een boom op de auto valt. Daarbij raken klagers gewond en komen drie familieleden (ouders en broer) om het leven. Klagers klagen over schending van artikel 2 EVRM omdat de overheid de veiligheid op de openbare weg niet heeft kunnen garanderen en omdat de autoriteiten onvoldoende onderzoek hebben gedaan naar de toedracht. Volgens het Hof is artikel 2 EVRM niet geschonden voor wat betreft het recht op leven. Het hof oordeelt dat artikel 2 EVRM wel geschonden is omdat de autoriteiten onvoldoende onderzoek hebben gedaan naar de oorzaak van het omvallen van de boom.

EHRM – ARREST – 31 maart 2020 – Jeany t. België – persbericht – arrest (niveau 2) - 82284/17 - ECLI:CE:ECHR:2020:0331JUD008228417

Artikel 2 en 3 EVRM – Zelfmoordpogingen in detentie

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Klager, die lijdt aan een psychische stoornis waarbij hij meermalen heeft geprobeerd zichzelf van het leven te beroven terwijl hij zich in voorarrest bevond, doet een beroep op de artikelen 2 en 3 EVRM. Volgens hem hebben de autoriteiten nagelaten gepaste maatregelen te treffen om te voorkomen dat het risico dat hij een zelfmoordpoging zou doen, zich zou verwezenlijken. Verder stelt hij dat sprake was van een gebrek aan adequate medische zorg

tijdens zijn detentie, beklaagt hij zich over zijn behandeling in de isoleercel en over het gebrek aan effectief onderzoek naar die behandeling.

Het hof oordeelt allereerst dat artikel 2 EVRM in casu van toepassing is omdat de gedragingen van de klager naar hun aard een reëel en onmiddellijk dreigend gevaar opleverden voor zijn leven. Vervolgens concludeert het hof (met een meerderheid) dat artikel 2 EVRM niet is geschonden, nu de autoriteiten alles hebben gedaan wat in redelijkheid van hen kon worden verwacht om te voorkomen dat het bestaande risico voor het leven van de klager zich zou verwezenlijken. Daarbij overweegt het hof dat de genomen maatregelen daadwerkelijk zelfmoordpogingen van de klager hebben voorkomen.

Ten aanzien van artikel 3 EVRM is het hof van oordeel dat, gelet op de mentale toestand van de klager, het gebrek aan medisch toezicht en behandeling gedurende zijn detentie, in combinatie met zijn plaatsing in een isoleercel voor drie dagen (als tuchtmaatregel) ondanks zijn herhaalde zelfmoordpogingen een mate van psychische nood (*distress*) voor hem opleverde die erger is dan de mate die inherent is aan de detentie op zichzelf. Het hof overweegt dat deze behandeling bij de klager tot gevoelens van angst, minderwaardigheid en vernedering hebben geleid. Het feit dat deze behandeling niet is bedoeld om de klager te vernederen doet daar niet af. Het hof oordeelt dan ook dat artikel 3 EVRM is geschonden. Voorts concludeert het hof dat het procedurele aspect van artikel 3 EVRM is geschonden. Het hof overweegt dat het onderzoek ten aanzien van die behandeling niet als effectief kan worden aangemerkt nu geen van de betrokkenen (zoals de artsen of de klager zelf) waren gehoord, noch andere maatregelen waren bevolen, en de openbaar aanklager bovendien had geadviseerd het onderzoek te staken.

EHRM – ARREST – 31 maart 2020 – Andreea-Marusia Dumitru t. Roemenië – persbericht – arrest (niveau 3) - 9637/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0331JUD000963716

Schending van het recht op leven ten gevolge van vuurwapengebruik door een politieagent, met zwaar lichamelijk letsel tot gevolg, en de duur van het onderzoek.

Artikel 2 EVRM. Het Hof heeft unaniem een schending van artikel 2 EVRM (recht op leven) aangenomen. De zaak heeft betrekking op de effectiviteit en duur van het onderzoek nadat klager schotverwondingen heeft opgelopen tijdens een politieoperatie in 2005. Het Hof stelt vast dat meer dan negen jaar en drie maanden zijn verstreken sinds het voorval op 8 november 2005 en de uiteindelijke beslissing op 25 februari 2015.

Ten eerste kan niet worden gesteld dat het onderzoek naar de procedure rond de politieoperatie prompt en effectief is geweest. Ten tweede heeft de betrokken politieagent, ten gevolge van gebrekkige regelgeving op het gebied van vuurwapengebruik en tekortkomingen in de planning van de politieoperatie, niet de adequate voorzorgsmaatregelen genomen ter bescherming van mensenlevens.

Rijbewijs

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 11 maart 2020 – zaak C-56/20 – Stadt Pforzheim*

Verbodsaantekening in rijbewijs - Onderlinge erkenning rijbewijzen

Richtlijn 2006/126/EG. Verzoeker bezit de Oostenrijkse nationaliteit en heeft zijn gewone verblijfplaats in Oostenrijk. Verzoeker bestuurde een auto op een openbare weg in Duitsland onder invloed van cannabis. De voor het beheer van rijbewijzen bevoegde autoriteit in Duitsland heeft de aan verzoeker in Oostenrijk verleende rijbevoegdheid ingetrokken ten aanzien van het Duitse grondgebied. Tegelijkertijd heeft zij hem verzocht om het Oostenrijkse rijbewijs onverwijld aan haar over te leggen met het oog op het aantekenen op het rijbewijs van de ongeldigheid ervan voor Duitsland door het aanbrengen van een rode, schuin doorgestreepte „D” op het rijbewijs (zogenoemde „verbodsaantekening”). Verzoeker is van mening dat de hem opgelegde verplichting om zijn rijbewijs over te leggen met het oog op het aanbrengen van de verbodsaantekening in strijd is met het beginsel van de onderlinge erkenning van rijbewijzen en indruist tegen richtlijn 2006/126.

De vraag is of de richtlijn in de weg staat aan bepalingen van nationaal recht volgens welke een persoon die in het binnenland geen gewone verblijfplaats heeft, zijn buitenlandse Europees rijbewijs

onverwijld dient over te leggen aan de bevoegde nationale autoriteit opdat deze op het rijbewijs kan aantekenen dat de rijbevoegdheid in het binnenland ontbreekt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 16 maart 2020 – zaak C-47/20 - Stadt Karlsruhe

Ontzegging rijbevoegdheid – Erkenning rijbewijs

Richtlijn 2006/126/EG. Verzoeker, een Duits onderdaan, heeft sinds 1992 een verblijfplaats in Spanje en een tweede verblijfplaats in Duitsland. In 1992 is aan verzoeker in Spanje een rijbewijs afgegeven. In 2008 bestuurde verzoeker in Duitsland een motorvoertuig met een bloedalcoholgehalte van 2,12 promille. Hij werd daarom veroordeeld wegens dronkenschap in het verkeer. Tevens werd hem wegens ontbrekende rijgeschiktheid het recht ontzegd om met het Spaanse rijbewijs in Duitsland motorvoertuigen te besturen. De vraag is in hoeverre het Unierechtelijke erkenningsbeginsel van artikel 2, lid 1, van de richtlijn ook van toepassing is in het geval van verlenging van een rijbewijs door de lidstaat van de gewone verblijfplaats nadat de lidstaat van verblijf de betrokkene vanwege rijden onder invloed van alcohol en het daaruit voortvloeiende ontbreken van de rijgeschiktheid het recht heeft ontzegd om op zijn grondgebied van zijn rijbewijs gebruik te maken.

Salduz

HvJ – ARREST – 13 maart 2020 - zaak C-659/18 – VW – Spanje - ECLI:EU:C:2020:201 – conclusie - arrest

Justitiële samenwerking in strafzaken - Recht op toegang tot een advocaat – Voorbereidend onderzoek

Samenvatting onder: Strafrecht

RECHTSPRAAK NL - Parket bij de Hoge Raad - 17 maart 2020 - ECLI:NL:PHR:2020:253

Conclusie AG. Profijtontneming, w.v.v. uit passieve ambtelijke omkoping. Salduz-problematiek. Herbeoordeling van de vaststellingen in de hoofdzaak vanwege EHRM-uitspraak Van de Kolk/Nederland? Derdenwerking Salduz-rechtspraak. Conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

- ▣ Salduz-problematiek bij ontneming: Herbeoordeling van de vaststellingen in de hoofdzaak vanwege EHRM-uitspraak Van de Kolk/Nederland? (Bijzonder strafrecht)

Schengen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Finland – 10 maart 2020 – zaak C-35/20 - Syyttäjä

Recht van vrij verkeer - Schengengrenscore

Verordening (EG) nr. 562/2006 (Schengengrenscore). Richtlijn 2004/38/EG. Verordening (EU) 2016/399. Verzoeker reisde met een pleziervaartuig van Finland naar de Estland en weer terug. Aan verzoeker was een paspoort afgegeven, dat geldig was. Verzoeker had het recht om Finland te verlaten. Bij de in Helsinki verrichte grenscontrole bij zijn terugkeer naar Finland, kon verzoeker geen paspoort of ander reisdocument tonen. Desalniettemin kon de identiteit van verzoeker worden vastgesteld aan de hand van het rijbewijs dat hij bij zich droeg. De Syyttäjä (officier van justitie) heeft bij de Finse rechter in eerste aanleg vervolging ingesteld tegen verzoeker wegens een klein grensmisdrijf. A heeft de tenlastelegging weersproken. De vraag is o.a. of een lidstaat een Unieburger onder strafbedreiging kan verplichten een geldig paspoort of een ander reisdocument bij zich te dragen wanneer hij heen en weer reist naar een andere lidstaat.

COVID-19

Schengenzone op slot voor niet EU-inwoners (Europa-nu)

Sport

NOOT – bij EHRM 28 januari 2020, Ali Riza e.a. t. Turkije

The Future of the Rule of Law in Sports Law: Ali Riza and Others v. Turkey (Strasbourg observers)

Staatssteun

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-586/18 P – Buonotourist/Commissie – Italië – ECLI:EU:C:2020:152 – geen conclusie – arrest

Staatssteun – Onderneming die netwerken van busverbindingen exploiteert in de regio Campanië (Italië)

Verordening (EEG) nr. 1191/69. Buonotourist heeft om vernietiging verzocht van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 11 juli 2018, Buonotourist/Commissie, in zaak T-185/15 waarbij het Gerecht haar beroep tot nietigverklaring van besluit (EU) 2015/1075 betreffende steunmaatregel SA.35843 (2014/C) (ex 2012/NN) uitgevoerd door Italië – Aan Buonotourist toegekende compensatie voor de openbare dienst heeft verworpen.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-587/18 P – CSTP Azienda della Mobilità/Commissie – ECLI:EU:C:2020:150 – geen conclusie – arrest

Staatssteun – Onderneming die netwerken van busverbindingen exploiteert in de regio Campanië (Italië)

Verordening (EEG) nr. 1191/69. CSTP Azienda della Mobilità verzoekt om vernietiging van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 11 juli 2018, CSTP Azienda della Mobilità/Commissie, zaak T-186/15 waarbij het Gerecht haar beroep tot nietigverklaring van besluit (EU) 2015/1074 betreffende steunmaatregel SA.35842 (2014/C) (ex 2012/NN) uitgevoerd door Italië – Aan CSTP toegekende compensatie voor de openbare dienst heeft verworpen.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – ARREST – 11 maart 2020 – zaak C-56/18 P – Commissie/Gmina Miasto Gdynia – ECLI:EU:C:2020:192 – conclusie – arrest

Staatssteun – Investeringssteun – Exploitatiesteun – Luchthaveninfrastructuur

Artikel 108, lid 2, VWEU. Met deze hogere voorziening verzoekt de Europese Commissie het Hof om het arrest van het Gerecht in zaak T-263/15 te vernietigen, voor zover daarbij de artikelen 2 tot en met 5 van besluit (EU) 2015/1586 nietig werden verklaard. In dat besluit heeft de Commissie vastgesteld dat de Poolse gemeenten Gdynia en Kosakowo aan de onderneming Port Lotniczy Gdynia-Kosakowo met de interne markt onverenigbare staatssteun hebben verleend met het oog op de financiering van de investeringskosten voor de conversie van het militaire vliegveld van Gdynia-Oksywie in het noorden van Polen tot een burgerluchthaven en de exploitatiekosten van de toekomstige luchthaven. De Commissie heeft de toewijzing van middelen met een totale waarde van ongeveer 48,7 miljoen EUR onderzocht. Het litigieuze besluit heeft het vorige besluit in dezelfde zaak, besluit 2014/883/EU van de Commissie, ingetrokken en vervangen.

In de onderhavige zaak moet het Hof met name nagaan of het vereiste om de belanghebbenden in de loop van een staatssteunprocedure naar aanleiding van een substantiële wijziging van het rechtskader te vragen hun standpunten te kennen te geven, een wezenlijk vormvoorschrift is (waarvan schending zou leiden tot nietigverklaring van het besluit, ongeacht de gevolgen die een dergelijke wijziging zou kunnen hebben voor het besluit) dan wel of dit vereiste alleen bestaat indien die substantiële wijziging gevolgen zou kunnen hebben voor het besluit.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 17 november 2017, Gmina Miasto Gdynia en Port Lotniczy Gdynia Kosakowo/Commissie, zaak T-263/15, wordt vernietigd.

De derde grief van het zesde middel van het beroep tot nietigverklaring wordt afgewezen voor zover deze grief is ontleend aan schending van de procedurele rechten van de belanghebbenden doordat hun voorafgaand aan de vaststelling van besluit (EU) 2015/1586 van de Commissie van 26 februari 2015, betreffende steunmaatregel SA.35388 (13/C) (ex 13/NN en ex 12/N) – Polen – Ontwikkeling van de luchthaven van Gdynia-Kosakowo, niet de mogelijkheid is geboden om opmerkingen te maken over de relevantie van de mededeling van de Commissie met de titel „Richtsnoeren voor staatssteun aan luchthavens en luchtvaartmaatschappijen”.

De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie voor een uitspraak over de aspecten van de derde grief van het zesde middel van het beroep tot nietigverklaring waarover het zich niet heeft uitgesproken in het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 17 november 2017, Gmina Miasto Gdynia en Port Lotniczy Gdynia Kosakowo/Commissie (T-263/15), en over het eerste tot en met vijfde middel van dat beroep

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 – zaak C-244/18 P – Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki – ECLI:EU:C:2020:238 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Hogere voorziening – Staatssteun – Kapitaalinjectie en staatsgaranties

Met deze hogere voorziening verzoekt Larko om vernietiging van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 1 februari 2018, Larko/Commissie waarbij het Gerecht haar beroep heeft verworpen dat strekte tot nietigverklaring van besluit 2014/539/EU van de Europese Commissie van 27 maart 2014 betreffende de door Griekenland toegekende staatssteun SA.34572 (13/C) (ex 13/NN) ten gunste van Larco General Mining & Metallurgical Company.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 1 februari 2018, Larko/Commissie, zaak T-423/14, wordt vernietigd voor zover het Gerecht daarbij het eerste onderdeel van het eerste middel van het beroep heeft afgewezen in zoverre dat betrekking heeft op een garantie die de Griekse Staat in 2008 aan Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE heeft verleend voor een lening van 30 miljoen EUR van ATE Bank aan die onderneming. De hogere voorziening wordt afgewezen voor het overige.

GERECHT EU – ARREST – 12 maart 2020 – zaak T-732/16 – Valencia Club de Fútbol – ECLI:EU:T:2020:98 – [persbericht](#) – [arrest](#)

GERECHT EU – ARREST – 12 maart 2020 – zaak T-901/16 – Elche Club de Fútbol – ECLI:EU:T:2020:97 – [arrest](#)

Staatssteun ten gunste van bepaalde professionele voetbalclubs

Artikel 263 VWEU. Het betreft een verzoek tot nietigverklaring van besluit (EU) 2017/365 van de Commissie betreffende de staatssteun van Spanje ten gunste van Valencia Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva, Hércules Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva en Elche Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva.

Gerecht: Besluit (EU) 2017/365 van de Commissie van 4 juli 2016 betreffende de staatssteun SA.36387 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2013/CP) van Spanje ten gunste van Valencia Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva, Hércules Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva en Elche Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva wordt nietig verklaard voor zover het Valencia Club de Fútbol, SAD en Elche Club de Fútbolbetreft.

 Gerecht vernietigt beslissing Commissie in 2016 waarbij steun aan Spaanse #voetbalclubs als illegaal werd aangemerkt. Volgens Gerecht maakte Commissie beoordelingsfouten. Zaken T-732/16 en T-901/16 [@stefaanvdjeught](#)

Staatsteun - Algemene groepsvrijstellingsverordening – Begin van werkzaamheden – Terugvordering - Verjaringstermijn

Verordening (EG) nr. 800/2008. Artikelen 107 en 108 VWEU. Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 (bescherming financiële belangen). Het betreft een geding over de rechtmatigheid van een door het ministerie in administratief beroep bevestigd besluit waarbij de eerder door EAS aan Eesti Pagar verleende steun van deze vennootschap wordt teruggevorderd ten belope van 526 300 EUR, vermeerderd met rente. Het gaat met name om ten eerste de uitlegging van artikel 8, lid 2, van verordening (EG) nr. 800/2008, ten tweede de verplichting voor de lidstaten om onrechtmatige steun terug te vorderen, ten derde het algemene Unierechtelijke beginsel van gewettigd vertrouwen, ten vierde de verjaringstermijn voor de terugvordering van onrechtmatige steun door een lidstaat, en ten vijfde de verplichting voor lidstaten om rente te eisen bij de terugvordering van onrechtmatige steun

Hof: Artikel 8, lid 2, van verordening (EG) nr. 800/2008 moet aldus worden uitgelegd dat met de „werkzaamheden aan het project of de activiteit” in de zin van deze bepaling is begonnen op het moment waarop een eerste bestelling van de voor dit project of deze activiteit bestemde uitrusting is geplaatst doordat vóór de indiening van de steunaanvraag een onvoorwaardelijke en juridisch bindende toezegging is gedaan, ongeacht de mogelijke kosten om van deze toezegging terug te komen.

Artikel 108, lid 3, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat de nationale autoriteit krachtens deze bepaling op eigen initiatief moet overgaan tot terugvordering van steun die zij heeft toegekend met toepassing van verordening nr. 800/2008, wanneer zij naderhand vaststelt dat niet was voldaan aan de voorwaarden van deze verordening.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat een nationale autoriteit die steun verleent en daarbij ten onrechte verordening nr. 800/2008 toepast, bij de begunstigde van deze steun niet het gewettigde vertrouwen kan wekken dat die steun rechtmatig is.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een nationale autoriteit steun heeft toegekend uit een structuurfonds en daarbij ten onrechte verordening nr. 800/2008 heeft toegepast, de voor de terugvordering van de onrechtmatige steun geldende verjaringstermijn de in artikel 3, lid 1, van verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 bedoelde termijn van vier jaar is indien aan de voorwaarden voor de toepassing van deze verordening is voldaan, dan wel, indien aan deze voorwaarden niet is voldaan, de in het toepasselijke nationale recht vastgestelde termijn.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat een nationale autoriteit die op eigen initiatief steun terugvordert die zij ten onrechte heeft verleend met toepassing van verordening nr. 800/2008, van de begunstigde van deze steun rente dient te vorderen overeenkomstig de regels van het toepasselijke nationale recht. In dit verband vereist artikel 108, lid 3, VWEU dat door deze regels kan worden gewaarborgd dat de onrechtmatige steun volledig wordt teruggevorderd, hetgeen onder meer impliceert dat de begunstigde ervan wordt gelast rente te betalen over de volledige periode gedurende welke hij de betreffende steun heeft ontvangen, tegen een rentevoet die gelijk is aan die welke zou zijn toegepast indien hij het bedrag van die steun tijdens die periode op de markt had moeten lenen.

- B** S. Engelen en L. Sente, Eesti Pagar: een duwtje in de rug van steunverlenende autoriteiten en een mes op de keel van begunstigten, in : [SEW 2020, nr. 2](#)

COVID-19

- EU State Aid and COVID-19 ([Competition law blog](#))
- Mededeling van de Commissie 19 maart 2020: [State aid Temporary Framework to support the economy in the context of the COVID-19 outbreak](#)
- Brussel staat steun tot 800.000 euro aan bedrijven toe om virus ([Europa-nu](#))
- Staatssteunmogelijkheden ter bestrijding economische gevolgen coronacrisis ([Europa-nu](#))

Strafrecht

HvJ – ARREST – 4 maart 2020 – zaak C-183/18 – Bank BGŻ BNP Paribas – Polen (EAB verzoek om tenuitvoerlegging geldboete vanuit Nederland) – ECLI:EU:C:2020:153 – conclusie – arrest

Tenuitvoerlegging geldelijke sanctie - Begrip rechtspersoon - Kaderbesluitconform

Kaderbesluit 2005/214/JBZ. Aan deze prejudiciële verwijzing ligt een verzoek ten grondslag van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) in Nederland om erkenning en tenuitvoerlegging van een geldboete van 36 EUR dat is opgelegd aan Bank BGŻ BNP Paribas in Polen. Hiermee wordt het Hof verzocht de inzichten van het arrest van 29 juni 2017, Popławski met betrekking tot de werking van kaderbesluiten en met name de wijze van uitvoering van de verplichting tot conforme uitlegging toe te passen. Nieuw is dat deze prejudiciële verwijzing het Hof ertoe noopt vast te stellen of, en in voorkomend geval hoe, een geldelijke sanctie ten uitvoer kan worden gelegd in een lidstaat, terwijl die sanctie betrekking heeft op een entiteit die in die lidstaat geen rechtspersoonlijkheid bezit.

Hof: Het begrip „rechtspersoon“ in met name artikel 1, onder a), en artikel 9, lid 3, van kaderbesluit 2005/214/JBZ moet worden uitgelegd in het licht van het recht van de staat die de beslissing tot het opleggen van een geldelijke sanctie heeft uitgevaardigd.

Kaderbesluit 2005/214, moet aldus worden uitgelegd dat het een rechterlijke instantie van een lidstaat niet verplicht om een met artikel 9, lid 3, van kaderbesluit 2005/214, onverenigbare nationaalrechtelijke bepaling buiten toepassing te laten, aangezien dat voorschrift van kaderbesluit 2005/214 geen rechtstreekse werking heeft. De verwijzende rechter is desalniettemin verplicht om het nationale recht zo veel mogelijk conform uit te leggen teneinde een uitkomst te garanderen die verenigbaar is met het door kaderbesluit 2005/214, nagestreefde doel.

- ▣ EU-Hof: Boetes kunnen ook ten uitvoer worden gelegd tegen rechtspersonen in Polen (ECER)
- ▣ HvJ EU: Boetes kunnen ook ten uitvoer worden gelegd tegen rechtspersonen in Polen (Bijzonder strafrecht)

HvJ – ARREST – 13 maart 2020 - zaak C-659/18 – VW – Spanje - ECLI:EU:C:2020:201 – conclusie - arrest

Justitiële samenwerking in strafzaken - Recht op toegang tot een advocaat – Voorbereidend onderzoek

Richtlijn 2013/48/EU. Artikel 47 EU Handvest. Dit verzoek is ingediend in het kader van een strafzaak die tegen VW was gestart wegens strafbare feiten die zien op rijden zonder rijbewijs en vervalsing van een document. Kan het recht op toegang tot een advocaat worden uitgesteld totdat de verdachte in persoon voor de rechter verschijnt, wanneer, nadat hij eerder is opgeroepen om voor die rechter te verschijnen en daar geen gevolg aan heeft gegeven, tegen hem een (nationaal) aanhoudingsbevel is uitgevaardigd?

Hof: Richtlijn 2013/48/EU, in het bijzonder artikel 3, lid 2, gelezen tegen de achtergrond van artikel 47 van het Handvest, verzet zich tegen een nationale regeling zoals die in de nationale rechtspraak is uitgelegd, op grond waarvan de uitoefening van het recht op toegang tot een advocaat in de fase van het voorbereidende onderzoek vanwege het feit dat de verdachte of beklaagde niet voor een onderzoeksrechter is verschenen na daartoe te zijn opgeroepen, kan worden uitgesteld totdat het tegen de betrokkene uitgevaardigde nationale aanhoudingsbevel ten uitvoer is gelegd.

- ▣ EU-Hof: Niet verschenen verdachte heeft recht op advocaat (ECER)
- ▣ Niet verschenen verdachte heeft recht op advocaat (Bijzonder strafrecht)

HvJ – ARREST – 19 maart 2020 - zaak C-234/18 – BP e.a. – Bulgarije - ECLI:EU:C:2020:221 – persbericht - conclusie - arrest

Justitiële samenwerking in strafzaken – Confiscatie illegaal verkregen vermogen zonder strafrechtelijke veroordeling

Samenvatting onder: [Beslag](#)

HvJ – ARREST – 26 maart 2020 – zaak C-2/19 – A.P. – Estland - ECLI:EU:C:2020:237 – conclusie - arrest

Wederzijdse erkenning op vonnissen en proeftijdbeslissingen - Proeftijdvoorwaarde

Kaderbesluit 2008/947/JBZ. In kaderbesluit 2008/947 is een speciaal mechanisme ingevoerd voor de wederzijdse erkenning van vonnissen of proeftijdbeslissingen waarin proeftijdvoorwaarden of alternatieve straffen worden opgelegd. Door dit kaderbesluit is er een verschuiving mogelijk van de verantwoordelijkheid voor het toezicht op proeftijdvoorwaarden of alternatieve straffen van de lidstaat die het vonnis heeft gewezen en dergelijke voorwaarden heeft opgelegd, naar de lidstaat waarin de gevonnisde persoon verblijft. In artikel 1 van kaderbesluit 2008/947 is bepaald dat het mechanisme tot doel heeft „de resocialisatie van gevonnisde personen te bevorderen, de bescherming van slachtoffers en de gemeenschap in het algemeen te verbeteren, en de toepassing van passende proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen te vereenvoudigen in het geval van delinquenten die niet wonen in de staat waar zij zijn veroordeeld”.

In de onderhavige zaak hebben de Letse autoriteiten de Estse autoriteiten erom verzocht dit mechanisme toe te passen op een vonnis waarin een vrijheidsstraf van drie jaar is opgelegd en waarvan de tenuitvoerlegging is opgeschort onder de voorwaarde dat de gevonnisde persoon tijdens een periode van drie jaar geen nieuw opzettelijk strafbaar feit pleegt. In het vonnis zijn echter geen specifieke proeftijdvoorwaarden vervat.

In deze context wordt het Hof gevraagd uitspraak te doen over de (materiële) werkingssfeer van het mechanisme van kaderbesluit 2008/947 voor wederzijdse erkenning: moet dit mechanisme ook worden toegepast op een vonnis waarbij enkel een voorwaardelijke straf is opgelegd zonder enige proeftijdvoorwaarde? Letland, Hongarije en Polen hebben schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 1, lid 2, van kaderbesluit 2008/947/JBZ, gelezen in samenhang met artikel 4, lid 1, onder d), ervan, moet aldus worden uitgelegd dat de erkenning van een vonnis waarbij een vrijheidsstraf is opgelegd waarvan de tenuitvoerlegging is opgeschort met als enige voorwaarde dat een wettelijke verplichting wordt nageleefd om tijdens een proeftijd geen nieuw strafbaar feit te plegen, binnen de werkingssfeer van dat kaderbesluit valt voor zover deze wettelijke verplichting uit dat vonnis of een op grond van dat vonnis gegeven proeftijdbeslissing blijkt. Het staat aan de verwijzende rechter om dat na te gaan.

- A First Cruise in Judicially Uncharted Waters – Mutual Recognition of Probation Measures at the CJEU ([European law blog](#))

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Dwyer: It is not possible to access that which has not been retained ([European law blog](#))

LITERATUUR

- R. ter Haar, Europees Strafrecht, in: [DD 2020/15](#)
- Michiel Luchtman, Transnational Law Enforcement Cooperation – Fundamental Rights in European Cooperation in Criminal Matters, in: [European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice](#)

COVID-19

- Covid-19 Justice Project - This page shows how criminal justice systems around the world are being affected by the COVID-19 outbreak and responses to it. ([fair trials](#))
- Kan ik mijn voorlopige hechtenis schorsen door Corona? (COLUMN) ([Crimesite](#))

EHRM factsheets

- [Domestic violence](#) (februari 2020)
- [Police arrest and assistance of a lawyer](#)
- [Protection of minors](#) (januari 2020)
- [Secret detention sites](#)
- [Trafficking in human beings](#)
- [Violence against women](#)

Tabak

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Nederland - Rechtbank Rotterdam - 20 maart 2020 - ECLI:NL:RBROT:2020:2382

Tabaksrichtlijn – Meetmethode - Filtersigaretten

Richtlijn 2014/40/EU. De Stichting Rookpreventie Jeugd (SJR) en anderen hebben de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) gevraagd om handhavend op te treden tegen de zogenaamde sjoemelsigaret. Zij voeren aan dat rokers van filtersigaretten veel meer van de schadelijke stoffen teer, nicotine en koolmonoxide binnenkrijgen dan op grond van de Europese Tabaksrichtlijn is toegestaan. De NVWA heeft het verzoek tot bestuursdwang ook na bezwaar afgewezen, tegen welk besluit SJR en anderen beroep hebben ingesteld. De rechtbank stelt in de beroepsprocedure de volgende vragen aan het HvJ EU.

Prejudiciële vragen:

Vraag 1: Is het vormgeven van de meetmethode van artikel 4, eerste lid, van de Richtlijn aan de hand van ISO-normen die niet vrij toegankelijk zijn, in overeenstemming met artikel 297, eerste lid, VWEU (en Verordening (EU) nr. 216/2013) en het daaraan mede ten grondslag liggende transparantiebeginsel?

Vraag 2: Moeten de ISO-normen 4387, 10315, 8454 en 8243 waarnaar artikel 4, eerste lid, van de Richtlijn verwijst, aldus worden uitgelegd en toegepast dat in het kader van de uitleg en toepassing van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn de emissies van teer, nicotine en koolmonoxide niet alleen met de voorgeschreven methode dienen te worden gemeten (en geverifieerd), maar dat die emissies ook op een andere wijze en met een andere intensiteit mogen of moeten worden gemeten (en geverifieerd)?

Vraag 3a: Is artikel 4, eerste lid, van de Richtlijn in strijd met de uitgangspunten van de Richtlijn en met artikel 4, tweede lid, van de Richtlijn en artikel 5, derde lid, van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging omdat de tabaksindustrie een rol heeft gespeeld bij de vaststelling van de in artikel 4, eerste lid, van de Richtlijn genoemde ISO-normen?

Vraag 3b: Is artikel 4, eerste lid, van de Richtlijn in strijd met de uitgangspunten van de Richtlijn, met artikel 114, derde lid, VWEU, met de strekking van het WHO-Kaderverdrag inzake tabaksontmoediging en met de artikelen 24 en 35 van het Handvest omdat met de daarin voorgeschreven meetmethode niet de emissies worden gemeten van filtersigaretten bij beoogd gebruik, omdat bij die methode geen rekening wordt gehouden met het effect van ventilatiegaten in het filter die bij beoogd gebruik grotendeels door de lippen en de vingers van de roker worden afgesloten?

Vraag 4a: Welke alternatieve meetmethode (en verificatiemethode) kan of moet worden gehanteerd indien het Hof:

- vraag 1 ontkennend beantwoordt?

- vraag 2 bevestigend beantwoordt?

- vraag 3a en/of vraag 3b bevestigend beantwoordt?

Vraag 4b: Indien het Hof geen antwoord kan geven op vraag 4a: is indientijdelijk geen meetmethode voorhanden zou zijn een situatie aan de orde als bedoeld in artikel 24, derde lid, van de Richtlijn?

- ▣ Rechtbank Rotterdam stelt prejudiciële vragen over meetmethode filtersigaretten (Bijzonder strafrecht)

Toegang tot documenten (B)

EHRM – ARREST – 26 maart 2020 – Centre for democracy and rule of law t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) - 10090/16 - ECLI:CE:ECHR:2020:0326JUD001009016

Recht op informatie – Informatie over opleidingen en werkervaring van kandidaten die zich verkiesbaar stellen voor parlement – Vrijheid van meningsuiting

Artikel 10 EVRM. Deze zaak betreft de weigering van de Oekraïense autoriteiten (de centrale verkiezingscommissie) om aan een Oekraïense NGO, "Center for Democracy and Rule of law" (CEDEM), de CV's van de kandidaten voor de parlementsverkiezingen te verstrekken. De centrale verkiezingscommissie heeft dit geweigerd om de privacy van de kandidaten te beschermen. Tegen deze weigering heeft CEDEM een klacht ingediend bij het hof, inhoudende dat door die weigering het recht op vrijheid van meningsuiting op onrechtmatige wijze wordt beperkt.

De vraag of de weigering het recht op vrijheid van meningsuiting beperkt beoordeelt het hof met name aan de hand van het maatschappelijk belang bij informatieverschaffing voor het uitoefenen van dat recht. Daartoe overweegt het hof dat de CV's informatie bevatten over de opleidingen en werkervaringen van de verkiezingskandidaten. Het hof acht het in het belang van de maatschappij dat deze informatie in de aanloop van de verkiezingen voor het publiek beschikbaar is. Door de toegang tot deze informatie te weigeren wordt het recht op vrijheid van meningsuiting beperkt.

Het hof oordeelt dat niet is gebleken dat de beperking noodzakelijk is in een democratische samenleving. Daartoe overweegt het hof dat geen belangenafweging is gemaakt tussen het recht op privacy van de kandidaten en het maatschappelijk belang bij informatieverschaffing in de context van het recht op vrijheid van meningsuiting. De nationale gerechten hebben in het geheel nagelaten te toetsen of de privacy van de kandidaten werkelijk in het gedrang was. Er is sprake van een schending van Artikel 10 EVRM.

HvJ – GERECHT - 26 maart 2020 - zaak T-646/18 – Bonnafous - ECLI:EU:T:2020:120 - arrest

Toegang tot documenten - Auditverslag van het HR-management bij EACEA

Verordening (EG) nr. 1049/2001. Verzoekster, Bonnafous, was arbeidscontractant bij het Uitvoerend Agentschap onderwijs, audiovisuele media en cultuur (EACEA). Verzoekster heeft de dienst Interne Audit van de Europese Commissie, op grond van verordening (EG) nr. 1049/2001 verzocht om toegang tot het document dat door die dienst was aangeduid als „Final audit report – IAS Audit on HR Management in the Education, Audiovisual and Cultural Executive Agency [Ares(2018) 361356]”. De dienst Interne Audit van de Commissie heeft verzoekster de toegang tot het opgevraagde document geweigerd. Deze weigering was gebaseerd op de uitzondering van artikel 4, lid 2, derde streepje, van verordening nr. 1049/2001, volgens welke een instelling van de Unie de toegang tot een document kan weigeren wanneer de openbaarmaking ervan de bescherming van het doel van inspecties, onderzoeken en audits kan ondermijnen, tenzij een hoger openbaar belang openbaarmaking gebiedt.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

Verkiezingen

EHRM – ARREST – 24 maart 2020 – Cegolea t. Roemenië – persbericht – arrest (niveau 2) – 25560/13 – ECLI:CE:ECHR:2020:0324JUD002556013

Recht om verkozen te worden: discriminatie kandidaat van stichting

Artikel 14 EVRM. Artikel 3 Protocol 1 EVRM. De stichting Vox Mentis, waarvan klaagster voorzitter is, had de liefdadigheidsstatus aangevraagd. Dit was een vereiste op grond van de Kieswet, opdat klaagster zich namens de stichting verkiesbaar mocht stellen voor de Tweede Kamerverkiezingen. Een dergelijke status is niet aan de stichting verleend. Vervolgens heeft klaagster geprobeerd zich in te schrijven als kandidaat voor de stichting in de parlementaire verkiezingen. Het Centraal Stembureau deelde haar mee dat haar kandidatuur niet was aangemeld omdat de stichting geen liefdadigheidsstatus had. Na de verkiezingen deelde het ministerie mede dat, op het moment van de aanvraag, de stichting voldeed aan de wettelijke criteria voor het verlenen van een liefdadigheidsstatus. Echter, tijdens de beoordeling van de aanvraag was een wet in werking getreden waarin nieuwe criteria waren opgesteld waaraan de stichting niet voldeed.

Het Hof overweegt dat klaagster bij de uitoefening van haar kiesrecht aan een verschillende behandeling onderworpen is geweest, aangezien de stichting namens wie zij verkozen wilde worden – in tegenstelling tot organisaties die al in het Parlement waren vertegenwoordigd – een liefdadigheidsstatus moest hebben om verkiesbaar te zijn. Het verschil in behandeling had tot doel ervoor te zorgen dat organisaties naar behoren representatief zijn en alleen serieuze kandidaten aan te moedigen. De criteria waaraan moet worden voldaan om een liefdadigheidsstatus te verkrijgen zijn minder dan vijf maanden voor de verkiezingen gewijzigd en ook nadat de stichting haar aanvraag had ingediend. De veranderde wetgeving had dus een directe impact op de nationale wetgeving. De autoriteiten bij wie de aanvraag van klaagster was ingediend, hadden verschillende standpunten ingenomen met betrekking tot de criteria waaraan de stichting moest voldoen. Bovendien blijkt de juridische status van de antwoorden niet duidelijk uit de nationale wetgeving en praktijk. Voorts had het Hooggerechtshof al eerder geoordeeld dat de toekenning van een liefdadigheidsstatus binnen de discretie van de uitvoerende macht valt, zelfs wanneer de verzoekende stichting voldoet aan de wettelijke criteria. Gelet op al deze overwegingen, en met name het gebrek aan rechterlijke toetsing bij beschermen tegen willekeur en rekening houdend met de ruime beoordelingsvrijheid van de staat, oordeelt het Hof dat het verschil in behandeling waaraan klaagster is onderworpen, onvoldoende gerechtvaardigd is met betrekking tot het nagestreefde legitieme doel. Er is dus sprake van een overtreding van artikel 14 van het verdrag in samenhang met artikel 3 van protocol nr. 1 bij de Conventie.

EHRM – ARREST – 26 maart 2020 – Centre for democracy and rule of law t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) – 10090/16 – ECLI:CE:ECHR:2020:0326JUD001009016

Samenvatting onder: [Toegang tot documenten](#)

Vervoer (B)

HvJ – ARREST – 19 maart 2020 - zaak C-45/19 - Compañía de Tranvías de La Coruña – Spanje - ECLI:EU:C:2020:224 – arrest

Openbaar personenvervoer per spoor en over de weg – Verstrijken openbaredienstcontracten

Samenvatting onder: [Aanbesteding en overheidsopdrachten](#)

COVID-19

- EU Member States join forces to keep priority traffic moving ([Raad](#))
- [Mededeling van de Commissie](#) inzake Interpretatieve richtsnoeren betreffende de EU-verordeningen inzake passagiersrechten in de context van de ontwikkeling van COVID-19
- Commissie presenteert praktische adviezen om de continuïteit van het goederenvervoer in de EU te waarborgen via green lanes ([EC](#))

- Brussel wil maximaal kwartier wachttijd voor truck bij grens ([Europa-nu](#))
- Kabinet overweegt EU-Regels vrachtwagenchauffeurs tijdelijk te versoepelen ([Europa-nu](#))

Verzekeringen

NOOT – bij HvJ 27 februari 2020, zaak C-25/19 Corporis/Gefion

Service of Documents on Insurance Companies: The ECJ in the Corporis/Gefion Insurance Case ([conflict of laws](#))

Vrijheid van meningsuiting (s)

EHRM – ARREST – 10 maart 2020 – Altintas t. Turkije – persbericht – arrest (niveau 3) – 50495/08 – ECLI:CE:ECHR:2020:0310JUD005049508

Verheerlijking van geweld valt niet onder de vrijheid van meningsuiting, maar de daaropvolgende strafprocedure moet voldoen aan de vereisten van artikel 6 EVRM.

Artikel 10 EVRM. Klager werd in 2008 strafrechtelijk veroordeeld tot het betalen van een gerechtelijke boete na het publiceren van een artikel in het tijdschrift *Tokat Demokrat* in 2007, waarin de ouders van de “*Kizildere events*” als idolen voor de jeugd werden neergezet. Tijdens voornoemde “*Kizildere events*”, die plaatsvonden in maart 1972, werden drie Britse onderdanen die werkzaam waren voor de NAVO ontvoerd en geëxecuteerd.

Het EHRM heeft unaniem besloten dat er een schending van artikel 6, eerste lid, EVRM (recht op een eerlijke en openbare behandeling) heeft plaatsgevonden nu klager geconfronteerd werd met een onevenredige restrictie van zijn recht op een eerlijke behandeling van zijn zaak. Klager heeft niet de mogelijkheid gekregen om rechtens in beroep te gaan tegen de oorspronkelijke beslissing, te weten de gerechtelijke boete, nu de geringe hoogte van het boetebedrag dit niet toeliet.

Het Hof heeft bij meerderheid besloten dat er geen sprake is van een schending van artikel 10 EVRM (vrijheid van meningsuiting). De beperking van de vrijheid van meningsuiting van klager was niet onevenredig ten opzichte van het legitieme doel van die beperking. In haar oordeel heeft het Hof de omstandigheid betrokken dat klager, met zijn artikel over de daden en ouders van de “*Kizildere events*”, geweld heeft verheerlijkt of dit in ieder geval heeft gerechtvaardigd. Het Hof heeft rekening gehouden met de beslissingsvrijheid van de nationale autoriteiten op dit gebied en de geringe omvang van de opgelegde boete. Het verdient daarnaast opmerking dat het gevaar bestaat dat een dergelijk artikel sommigen, met name sympathisanten, aan kan zetten tot soortgelijke gewelddadigheden met als doel zelf idolen te worden. Het artikel gaf aan het algemeen publiek – en in het bijzonder aan personen met een soortgelijke politieke overtuiging als de ouders – aan dat het gebruik van geweld als middel om een doel te bereiken noodzakelijk en gerechtvaardigd is.

Zie Hoge Raad, 23 maart 2020, [ECLI:NL:HR:2020:447](#) over verheerlijking geweld ((in kader Jihad)

EHRM - ARREST - 26 maart 2020 - Tête t. Frankrijk – persbericht – arrest (niveau 3) – 59636/16 – ECLI:CE:ECHR:2020:0326JUD005963616

Vrijheid van meningsuiting – strafrechtelijke veroordeling wegens open brief met beschuldiging van misleidende informatie niet evenredig aan het nagestreefde rechtmatige doel.

Artikel 10 EVRM. In de onderhavige zaak heeft klager een open brief geschreven naar de president van de Franse Autoriteit Financiële Markten, waarin hij de Olympique Lyonnais Groep (hierna: OL Groep) en zijn CEO beschuldigt van het verschaffen van onjuiste en misleidende informatie gedurende de beursgang van het bedrijf. Het doel van de beursgang was de bouw van een nieuw voetbalstadium, genaamd ‘OL Land’ in een buitenwijk van Lyon.

De OL Groep klaagt dat klager zich schuldig heeft gemaakt aan kwaadsprekerij en klager wordt daarvoor ook veroordeeld. Na tevergeefs appelleren voor de nationale instanties doet klager uiteindelijk bij het Europees Hof een beroep op vrijheid van meningsuiting. Het Hof oordeelt unaniem dat klagers recht op vrijheid van meningsuiting is geschonden. Het Hof overweegt daartoe dat de

autoriteiten geen deugdelijk onderzoek hadden verricht naar de noodzakelijkheid om inbreuk te maken op het recht van vrijheid van meningsuiting van klager. Daarnaast overweegt het Hof dat de Franse Autoriteit Financiële Markten naar aanleiding van de brief geen enkele actie hadden ondernomen of een procedure hadden gestart tegen de CEO van de OL Groep. Bovendien had klager de brief geschreven vanuit algemeen belang en in de context van een politieke en campagne voerende activiteit. De opgelegde sancties zijn naar het oordeel van het Hof bovendien strafrechtelijk van aard. Het Hof komt tot de slotsom dat de inbreuk op klagers recht op vrijheid van meningsuiting niet evenredig was aan het nagestreefde rechtmatige doel (namelijk de bescherming van de reputatie en rechten van anderen, in dit geval die van de CEO en OL Groep) en de motivering van de rechterlijke beslissingen was onvoldoende om dit te rechtvaardigen.

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 3 maart 2020 - NIT S.R.L. t. Moldavië – persbericht verwijzing – gecommuniceerde zaak - 28470/12

Intrekken vergunning televisiezender - Vrijheid van meningsuiting - Eigendomsrecht

Artikel 10 EVRM. Artikel 6 EVRM. Artikel 1 Eerste Protocol EVRM. De nieuwsuitzendingen van de tv-zender van klager zouden politiek gekleurd zijn en te veel kritiek geven op de regering. In eerste instantie worden sancties opgelegd voor niet naleving van de nationale regelgeving inzake onpartijdigheid en neutraliteit. Vervolgens is in 2012 de vergunning ingetrokken. Klager komt op tegen die intrekking en zegt dat daarmee het recht op de vrijheid van meningsuiting is geschonden, het recht op een eerlijk proces en ook het eigendomsrecht. Het hoger beroep wordt afgewezen. De media-autoriteit had geen andere keus dan de zwaarste sanctie op te leggen aangezien klager weigerde te voldoen aan nationale wetgeving.

NOOT – bij EHRM 30 januari 2020, Studio Monitori t. Georgië

- Case Law, Strasbourg: Studio Monitori v. Georgia: access to public documents must be 'instrumental' for the right to freedom of expression – Dirk Voorhoof and Ronan Ó Fathaigh ([Inform](#))
- Studio Monitori and Others v. Georgia: access to public documents must be 'instrumental' for the right to freedom of expression ([Strasbourg observers](#))

NOOT – bij EHRM 20 januari 2020, Magyar Kétfarkú Kutya Part t. Hongarije

Magyar Kétfarkú Kutya Párt (MKKP) v. Hungary: Technology meets freedom of expression and the rule of law in an electoral context ([Strasbourg observers](#))

NOOT – bij HvJ 27 februari 2020, C-240/18 Constantin film

The broader teachings of the CJEU 'Fack Ju Göhte' decision: trademarks, freedom of expression, and ... other IP rights (IPKat)

EHRM factsheets

- [Hate speech](#) (februari 2020)
- [Protection of journalistic sources](#)
- [Protection of reputation](#)

Witwassen en terrorisme (s)

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 5 maart 2020 – zaak C-549/18 – Commissie/Roemenië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:173 – conclusie

Witwassen geld - Terrorismefinanciering

Artikel 258 VWEU. Richtlijn (EU) 2015/849. Artikel 260, lid 3 VWEU. De Commissie stelt dat Roemenië geen uitvoering heeft gegeven aan richtlijn 2015/849/EU inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering. De Commissie vraagt het Hof een boete en een dwangsom op te leggen (op grond van de bijzondere procedure van artikel 260, lid 3 VWEU, waardoor een lidstaat al bij een eerste veroordeling financiële sancties kan oplopen wegens onvolledige uitvoering van een richtlijn).

A-G: verklaart dat, door niet uiterlijk 26 juni 2017 de noodzakelijke maatregelen te nemen om richtlijn 2015/849 te implementeren, en door in ieder geval niet deze maatregelen te notificeren heeft Roemenië niet voldaan aan de verplichtingen die op haar rusten op grond van artikel 67 van de richtlijn. Beveelt om Roemenië een boete te betalen van 3 miljoen euro.

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 5 maart 2020 – zaak C-550/18 – Commissie/Ierland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:175 – conclusie

Witwassen geld - terrorismefinanciering

Artikel 258 VWEU. Richtlijn (EU) 2015/849. Artikel 260(3) TFEU. De Commissie stelt dat Ierland geen uitvoering heeft gegeven aan richtlijn 2015/849/EU inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld of terrorismefinanciering. Die richtlijn diende in 2017 te zijn omgezet in nationaal recht. De Commissie vraagt het Hof om ook Ierland een boete en een dwangsom op te leggen (op grond van de bijzondere procedure van artikel 260, lid 3 VWEU).

A-G: verklaart dat, door niet uiterlijk 26 juni 2017 de noodzakelijke maatregelen te nemen om richtlijn 2015/849 te implementeren, en door in ieder geval niet deze maatregelen te notificeren heeft Ierland niet voldaan aan de verplichtingen die op haar rusten op grond van artikel 67 van de richtlijn. Beveelt om Ierland een boete te betalen van 1,5 miljoen euro.

OVERIG

Belgium: Counter-Terrorism Policies Must Not Impact Human Rights ([liberties](#))

Deel II - Algemeen

Cursus en opleiding

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

Nieuw! [Introduction to the European Convention on Human Rights](#)", a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
26 en 27 april 2020	FISCAAL	SAVE THE DATE: European Tax Judges Conference in Cologne, Further informations will follow via www.eutjc.eu
20-23 mei 2020	EUROPEES	NVVR - Congres van de Internationale Federatie van Europees Recht (FIDE) (dat na bijna veertig jaar weer in Nederland plaatsvindt). Den Haag Hoofdsprekers: Koen Lenaerts, Marc van der Woude, Frans Timmermans en Laura Kövesi. Voor meer informatie over het congres: https://fide2020.eu/ .

Datum	Onderwerp	Titel
		In diverse werkgroepssessies komen de centrale onderwerpen van het congres thematisch aan bod, te weten (i) de nationale rechter en de handhaving van het Europees recht, (ii) de praktijk van het nieuwe Europese gegevensbeschermingsrecht en (iii) het Europese mededingingsrecht en de digitale economie.
25 juni 2020 of 29 oktober 2020	STRAFRECHT	Europees Openbaar Ministerie (EOM) Het Europees Openbaar Ministerie (EOM) gaat eind 2020 van start. Het EOM zal fungeren als onafhankelijk vervolgingsorgaan van de Europese Unie dat strafbare feiten, die ten koste van de EU-begroting gaan, zal onderzoeken, vervolgen en voor de nationale strafrechter zal brengen. Tijdens deze cursus wordt ingegaan op de achtergrond, de inrichting en taken van het EOM en de betekenis daarvan voor personen en ondernemingen die verdacht worden van strafbare feiten die binnen de bevoegdheid van het EOM vallen. van 12.30 - 17.00 uur Docent: Joyce Boonstra-Verhaert
29 en 30 okt 2020	RECHTSSTAAT	Rule of Law from Below, Utrecht University's Montaigne Centre for the Rule of Law and Administration of Justice, met het Netherlands Institute of Human Rights (SIM)
15 april 2021	OVERLEVERING EN UITLEVERING	Overlevering (EAB) en uitlevering, 12.30 - 17.00 uur Docent: Thom Dieben De cursus is bedoeld voor (bijzondere) opsporingsambtenaren, officieren van justitie, advocaten en rechters die zich (verder) willen verdiepen in de Olw en de Uw en de toepassing daarvan in de praktijk. Onder meer de volgende onderwerpen passeren de revue: • Het bijzondere karakter van het EU recht; • Het beginsel van "wederzijdse erkenning"; • Inkomende en uitgaande EAB's en uitleveringsverzoeken; etc.

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [Nieuwsbrief van de persafdeling van het EU-Hof](#) (ECER website)
- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk](#) (INTRO)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen: CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)

[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)

[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Arresten, conclusies, einduitspraken

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL rechter	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
3-3-20	C-791/18	Stichting Schoonzicht	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	ECLI:EU:C:2020:144		
4-3-20	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	ECLI:EU:C:2020:159		
11-3-20	C-160/19	X	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265		ECLI:EU:C:2020:190	
11-3-20	C-314/18	Openbaar Ministerie/SF	Rechtbank Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835		ECLI:EU:C:2020:191	
11-3-20	C-192/19	Rensen Shipbuilding	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170		ECLI:EU:C:2020:194	
19.3.20	C-21/19 tot en met C-23/19	Kamstra Recycling BV	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	ECLI:EU:C:2020:226		

Prejudiciële verwijzingen

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	Conclusie/ arrest
20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2020:2382	Tabak			
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:391	IE - Gemeenschapsmerk			
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten	C-39/20	Jumbocarry Trading	

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C-921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrecht	C-922/19	Stichting Waternet	
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaring	C-673/19	M.	
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	arrest 12.12.19 Conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 13.2.20 Arrest 12.12.19 conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 28.1.20 Arrest 12.12.2019 conclusie 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijn	C-360/19	Crown van Gelder	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw sekslustoopwekkende middelen	tarief C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C- 229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C- 229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister va buitenlandse zaken e.a.	
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	Conclusie 4.3.2020
30.1.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevings-vergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	
19.12.18	Hof Arnhem- Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C- 23/19	XN	Conclusie 19.3.20
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	arrest 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	Conclusie 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverorde ning	C-678/18	PG van de HR	arrest 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ- vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB	Conclusie

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

						26.11.19
18.9.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	conclusie 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19
17.7.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbeschermingsmiddelen	C-445/18	Vaselife	arrest 14.11.19 conclusie 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2018:2685	btw	C-420/18	IO	arrest 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:283	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	beschikking 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1737	Schengengrenscodes	C-380/18	A.P.	arrest 12.12.19 conclusie 11.7.19
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1738 ECLI:NL:RVS:2018:1739 persbericht	Schengengrenscodes	C-381/18 en C-382/18	G.S. en V.G.	arrest 12.12.19 Conclusie C-381/18 en C-382/18 11.7.19
5.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:260	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheers-groep Texel	arrest 19.12.19 conclusie 26.6.19
9.5.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1503	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	arrest 5.2.20 conclusie 17.10.19

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

1.5.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	Arrest 11.3.20 conclusie 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:630	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	arrest 11.4.19
19.4.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel& migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	beschikking 5.7.18
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	Arrest 19.9.19 conclusie 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	Einduitspraak 8.11.19 Arrest 10.7.19 conclusie 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	Arrest 19.12.19 Conclusie 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	Arrest 11.3.20 conclusie 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	Arrest 10.7.19 conclusie 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	arrest 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	PG advies einduitspraak

						14.11.19 Arrest 19.9.19 conclusie 26.3.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	arrest 10.1.19 geen conclusie
31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	Arrest 3.10.19 Conclusie 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	conclusie 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19 conclusie 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	Einduitspraak 29.11.19 Arrest 3.7.19 conclusie 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	arrest 8.5.19 conclusie 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	arrest 2.5.19

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

						<u>conclusie</u> 19.12.18
4.10.17	Raad State van	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2669</u>	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	<u>Beschikking</u> 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7037</u>	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	<u>arrest</u> 22.12.17 <u>conclusie</u> 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7038</u>	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	<u>arrest</u> <u>24.6.19</u> <u>conclusie</u> 27.11.18
27.9.17	Raad State van	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2571</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:2572</u>	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	<u>arrest</u> 2.4.19 <u>conclusie</u> 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	<u>ECLI:NL:GHDHA:2017:2815</u>	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	<u>arrest</u> 4.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2431</u>	btw; webcam	C-568/17	Geelen	<u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 12.2.19
20.9.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2492</u>	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	<u>arrest</u> <u>14.3.19</u> <u>conclusie</u> 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2269</u>	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	<u>arrest</u> 6.2.2019 <u>conclusie</u> 18.10.2018

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsters	C-477/17	Balandin	<u>arrest</u> 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigingsrichtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	<u>arrest</u> 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmiddelenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	<u>arrest</u> 14.2.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
21.6.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezins- hereniging; termijn	C-380/17	K en B	<u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord- Holland, zittingsplaats Haarlem	HAA 15/2526 (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:4362	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Arrest</u> <u>12.9.19</u> <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1370	kenteken-bewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem- Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2017:6697	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3348	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3355	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

17.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1259 ECLI:NL:RVS:2017:1260	Milieu; habitatrictlijn	C-293/17 C-294/17	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	arrest 7.11.18 conclusie 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:849	SZ	C-272/17	Zyla	arrest 23.1.2019 conclusie 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:3625	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	beschikking 2.7.18 conclusie 20.6.18
10.5.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1252	asiel & migratie	C-257/17	C en A	arrest 7.11.2018 conclusie 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:4032	asiel	C-213/17	X	arrest 5.7.18 conclusie 13.6.18
19.4.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:1098	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	Einduitspraak 12.2.20 Arrest 12.3.19 conclusie 12.7.18
29.3.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:858 ECLI:NL:RVS:2017:869	asiel	C-175/17 C-180/17	X	24.1.18 26.9.2018 arrest (C-175/17) arrest (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktienfonds Deka	Arrest 30.1.20 Conclusie 5.9.19

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

						Beschikking 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
23.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
20.12.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:440	Landbouw	C-667/16	Nooren	<u>arrest</u> 6.6.18 <u>conclusie</u> 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2834	IE	C-644/16	Synthon	<u>Beschikking</u> 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:12824	Asiel & migratie	C-550/16	A en S	<u>arrest</u> 14.4.2018 <u>conclusie</u> 26.10.17
26.10.16	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2016:4101	SZ	C-551/16	Klein Schiphorst	<u>arrest</u> 21.3.18 <u>conclusie</u> 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	<u>arrest</u> 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	<u>arrest</u> 10.11.16 <u>conclusie</u> 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	<u>arrest</u> 10.11.2016 <u>conclusie</u> 19.10.16

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özgelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschaps- belasting	C-399/16	X NV	arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
4.7.16	CBB	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17
18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	arrest 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waard's Landschap	arrest 19.10.17 conclusie 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	arrest 9.11.2017 geen conclusie
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	arrest 26.7.17 conclusie 18.5.17

9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	arrest 12.6.18 conclusie 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	arrest 22.6.2017 conclusie 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	arrest 11.5.17 geen conclusie

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2019

- [Jaarverslag 2019 Raad van Europa over de tenuitvoerlegging van uitspraken van het EHRM](#)
- [Website COE Impact of the ECHR](#)

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (oktober 2019) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitskomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
A.S.N.	25.02.20	No violation	Chamber	3	68377/17	3 EVRM	Asiel en migratie	
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	<u>29593/17</u>	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten – Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	<u>37617/10</u>	6 EVRM	Strafrecht – Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	<u>14319/17</u>	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	<u>55385/14</u>	6 EVRM	Mensensmokkel – Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
Z.H. v. the Netherlands	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
El Khalloufi v. the Netherlands	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud v. the Netherlands	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
Magassouba v. the Netherlands	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	-
Ahmed Sheek v. the Netherlands	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E. v. the Netherlands	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. and Others v. the Netherlands	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

Aghmadi and Yaghubi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani and Khawati v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	<u>71815/14</u> <u>71827/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	<u>82077/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	<u>8108/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla v. the Netherlands	15.1.19	Inadmissible	<u>37115/11</u>	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen v. the Netherlands	8.1.19	Inadmissible	<u>68328/17</u>	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>36196/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>20102/13</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>12708/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 2.9.2015
Herrie v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	<u>44116/12</u>	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	<u>Rb Den Haag</u> <u>Hof Den Haag</u> <u>Hoge Raad</u>
Zaloilo v. the Netherlands	15.11.18	Strike-out	<u>23179/12</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A. v. the Netherlands	16.10.18	Strike-out	<u>42572/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>6315/08</u> en <u>9597/12</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>62318/16</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	<u>34414/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake and Camara v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	<u>63913/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Barry v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
P.N. v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudingsbevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer v. the Netherlands	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkheid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

Touré v. the Netherlands	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
A.G. and M.M. v. the Netherlands	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghanistan	-
Zaloilo v. the Netherlands	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiedetentie, rechtmatigheid - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Cerci v. the Netherlands	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good v. the Netherlands	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfaciliteiten asielzoeker	-
Haddaouchi v. the Netherlands	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsrecht – Huisvestingsvergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken					
Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
V.A. e.a. t. Nederland en Italië	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O e.a. t. Nederland en Italië	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T.	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R.	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. and Others	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire and Others	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

					Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M.	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Burando Holding B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Port Invest B.V. v. the Netherlands	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Janssen de Jong Groep B.V. and Others v. the Netherlands	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb</u>
N.K. v. the Netherlands	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X v. the Netherlands	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen v. the Netherlands	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. and Others v. the Netherlands	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane v. the Netherlands	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. and Others v. the Netherlands	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah and others v. the Netherlands	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé v. the Netherlands	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenberg en Others v. the Netherlands	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. and T.K.M. v. the Netherlands Arrest 25.2.2020	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword v. the Netherlands	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake v. the Netherlands	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang – Herbeoordeling/pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt v. the Netherlands	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigingsgrond vrijheidsbeneming	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 4 (april)

Hasselbaink v. the Netherlands	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah v. the Netherlands	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld - Voorarrest	Rechtbank Rotterdam 31.03.2016
Nevé v. the Netherlands	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B. v. the Netherlands	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. v. the Netherlands	28.07.2016	43462/16	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin v. the Netherlands	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes v. the Netherlands	13.11.2014	<u>25402/14</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13